נדרים

תלמוד בבלי

תלמוד בבלי (ויקיטקסט), ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף ב עמוד א

מתני׳ כל כינויי נדרים כנדרים

וחרמים כחרמים ושבועות כשבועות ונזירות כנזירות

האומר לחברו מודרני ממך מופרשני ממך מרוחקני ממך שאני אוכל לך שאני טועם לך אסור

מנודה אני לך ר״ע היה חוכך בזה להחמיר

דף ב עמוד ב

גמ׳ כל כינויי נדרים כנדרים מאי שנא גבי נזיר דלא קתני להו לכולהו ומאי שנא גבי נדרים דקתני לכולהו

משום דנדר ושבועה כתיבי גבי הדדי תני תרתין וכיון דתני תרתין תני לכולהו

וליתני כינוי שבועות בתר נדרים איידי דתנא נדרים דמיתסר חפצא עליה תנא נמי חרמים דמיתסר חפצא עליה לאפוקי שבועה דקאסר נפשיה מן חפצא

פתח בכינויין כל כנויי נדרים ומפרש ידות האומר לחבירו מודר אני ממך ותו ידות אינשי

איירי בהון וחסורי מיחסרא והכי קתני כל כינויי נדרים כנדרים וידות נדרים כנדרים

וליפרוש כינויין ברישא

ההוא דסליק מיניה ההוא מפרש ברישא כדתנן במה מדליקין ובמה אין מדליקין אין מדליקין כו׳

במה טומנין ובמה אין טומנין אין טומנין כו׳ במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה

וכל היכא דפתח לא מפרש ברישא והתנן יש נוחלין ומנחילין נוחלין ולא מנחילין ואלו נוחלין ומנחילין

יש מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן ואלו מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן

יש טעונות שמן ולבונה שמן ולא לבונה ואלו טעונות שמן ולבונה יש טעונות הגשה ואין טעונות תנופה תנופה ולא הגשה ואלו טעונות הגשה

יש בכור לנחלה ואין בכור לכהן בכור לכהן ואין בכור לנחלה ואיזהו בכור לנחלה ואין בכור לכהן

הלין משום דאוושו ליה מפרש ההוא דפתח ברישא

והא במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה דלא אוושא וקתני יוצא גמל

דף ג עמוד א

אלא לאו דווקא זימנין מפרש ההוא דפתח ברישא זימנין ההוא דסליק מפרש ברישא ואיבעית אימא ידות איידי דאתיין מדרשא מפרש להון ברישא

וליפתח הדין ברישא מיפתח פתח בכינויין דאורייתא ברישא והדר מפרש ידות דאתיין ליה מדרשא

הניחא למאן דאמר כינויין לשון נכרים הן אלא למ״ד לשון שבדו להן חכמים להיות נודר בו מאי איכא למימר

מי קתני ידות ולאו חסורי קא מחסרת לה אקדים נמי ותני ידות כל ידות נדרים כנדרים וכל כינויי נדרים כנדרים ואלו הן ידות האומר לחבירו ואלו הן כינויין קונם קונח קונס

וידות היכא כתיב (במדבר ו ב) איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה׳ ותניא נזיר להזיר לעשות כינויי נזירות כנזירות וידות נזירות כנזירות

אין לי אלא בנזירות בנדרים מנין ת״ל איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה׳ מקיש נזירות לנדרים ונדרים לנזירות מה נזירות עשה בו ידות נזירות כנזירות אף נדרים עשה בהם ידות נדרים כנדרים

ומה נדרים עובר בבל יחל ובבל תאחר אף נזירות עובר בבל יחל ובבל תאחר ומה נדרים האב מיפר נדרי בתו ובעל מיפר נדרי אשתו אף נזירות האב מיפר נזירות בתו ובעל מיפר נזירות אשתו

מ״ש גבי נזירות דכתיב נזיר להזיר נדרים נמי הא כתיב לנדור נדר והיקישא למה לי

אי כתב נדר לנדור כדכתב נזיר להזיר כדקאמרת לא צריך היקישא השתא דכתיב לנדור נדר דברה תורה כלשון בני אדם

הניחא למאן דאית ליה דברה תורה כלשון בני אדם אלא למאן דלית ליה דברה תורה כלשון בני אדם האי לנדור נדר מאי עביד ליה דריש ליה לעשות ידות נדרים כנדרים ומקיש נזירות לנדרים נזיר להזיר דריש ליה מלמד

דף ג עמוד ב

שהנזירות חל על הנזירות

ולמ״ד דברה תורה כלשון בני אדם ונזיר להזיר דריש לעשות ידות נזירות כנזירות שהנזירות חל על הנזירות מנא ליה הניחא אי ס״ל כמ״ד אין נזירות חל על נזירות אלא אי ס״ל כמ״ד נזירות חל על נזירות מנא ליה

נימא קרא ליזור מאי להזיר שמעת מינה תרתי

במערבא אמרי אית תנא דמפיק ליה לידות מן לנדור נדר ואית תנא דמפיק ליה מן (במדבר ל ג) כל היוצא מפיו יעשה

אמר מר ומה נדרים עובר (במדבר ל ג) בבל יחל ובל תאחר בשלמא בל יחל דנדרים משכחת לה כגון דאמר ככר זו אוכל ולא אכלה עובר משום בל יחל דברו

אלא בל יחל דנזירות היכי משכחת לה כיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר אכל קם ליה בבל יאכל שתה קם ליה בבל ישתה אמר רבא לעבור עליו בשנים

בל תאחר דנזירות היכי משכחת לה כיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר אכל קם ליה בבל יאכל באומר לכשארצה אהא נזיר ואי אמר כשארצה ליכא בל תאחר

אמר רבא כגון דאמר לא איפטר מן העולם עד שאהא נזיר דמן ההיא שעתא הוה ליה נזיר מידי דהוה האומר לאשתו הרי זו גיטיך שעה אחת קודם מיתתי אסורה לאכול בתרומה מיד אלמא אמרינן כל שעתא ושעתא דילמא מיית הכא נמי לאלתר הוי נזיר דאמרינן דילמא השתא מיית

דף ד עמוד א

רב אחא בר יעקב אמר כגון דנדר והוא בבית הקברות

הניחא למ״ד לא חיילא עליה נזירות מאלתר אלא למ״ד מאלתר חיילא עליה מי איכא בל תאחר ועוד האמר מר בר רב אשי חיילא נזירות עליה מאלתר וכי פליגי לענין מלקות פליגי

אפ״ה קם ליה בבל תאחר משום דקא מאחר נזירות דטהרה א״ר אשי הואיל וכן נזיר שטימא עצמו במזיד עובר משום בל תאחר דנזירות טהרה

רב אחא בריה דרב איקא אמר עובר בבל תאחר תגלחתו

ולא מיבעיא למ״ד תגלחת מעכבת אלא אפי׳ למ״ד תגלחת אינה מעכבת מצות גילוח מיהא לא מיקיים

מר זוטרא בריה דרב מרי אמר עובר בבל תאחר קרבנותיו

ומן הכא נפקא ליה מהתם נפקא ליה (דברים כג:כב) כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות

מהו דתימא חידוש הוא שחידשה תורה בנזיר

מאי חידוש אילימא דלא מתפיס ליה לחטאת נזיר בנדר הרי חטאת חלב שאין מתפיסה בנדר ועובר בבל תאחר

אלא מאי חידושיה סד״א הואיל ואם אמר הריני נזיר אפילו מן חרצן הוי נזיר לכל אימא לא ליעבור עליה משום בל תאחר קמ״ל

הניחא למ״ד כי נזיר מן חרצן הוי נזיר לכל אלא לר״ש דאמר אין נזיר עד שיזיר מכולן מאי איכא למימר ועוד האי חידוש לחומרא הוא

אלא מאי חידושיה דסד״א הואיל

דף ד עמוד ב

ואם גילח על אחת משלשתן יצא לא ליעבור עליה בבל תאחר קמ״ל

ואיבעית אימא מאי חדושיה משום דלא מתפיסו בנדר והא דקא קשיא לך חטאת חלב חטאת חלב קאתיא לכפרה חטאת נזיר למאי אתיא

והרי חטאת יולדת דלא אתיא לכפרה ועבר עלה משום בל תאחר ההיא קא שריא לה למיכל בקדשי׳

אמר מר ומה נדרים האב מיפר נדרי בתו ובעל מיפר נדרי אשתו אף נזירות האב מיפר נזירות בתו ובעל מיפר נזירות אשתו למה לי היקשא תיתי במה מצינו מנדרים

דילמא גבי נדרים הוא דמיפר משום דלא אית ליה קיצותא אבל גבי נזירות דאית ליה קיצותא דסתם נזירות ל׳ יום אימא לא קמ״ל

האומר לחבירו מודר אני וכו׳ אמר שמואל בכולן עד שיאמר שאני אוכל לך שאני טועם לך

מיתיבי מודר אני ממך מופרשני ממך מרוחקני ממך ה״ז אסור שאני אוכל לך שאני טועם לך ה״ז אסור הכי קתני בד״א באומר שאני אוכל לך שאני טועם לך

והתניא איפכא שאני אוכל לך שאני טועם לך אסור מודרני ממך ומופרשני ממך מרוחקני ממך ה״ז אסור תני הכי וכבר אמר מודרני

אי הכי היינו רישא ועוד אסור אסור ל״ל למתני

אלא אמר שמואל טעמא דאמר שאני אוכל לך שאני טועם לך הוא דאסור וחבירו מותר

דף ה עמוד א

אבל אמר מודרני הימך לחודיה שניהן אסורין כי הא דאמר ר׳ יוסי בר׳ חנינא מודרני הימך שניהן אסורין

תנן הריני עליך חרם המודר אסור אבל מדיר לא כגון דפריש ואת עלי לא

את עלי חרם הנודר אסור אבל מודר לא כגון דפריש ואנא עלך לא

אבל סתמא מאי שניהן אסורים הא מדקתני סיפא הריני עליך ואת עלי שניהן אסורין הדין הוא דשניהם אסורין הא סתמא הוא אסור וחברו מותר

אלא הכי אתמר דר׳ יוסי בר׳ חנינא מודר אני לך שניהם אסורין מודרני הימך הוא אסור וחברו מותר

והא מתניתין דקתני הימך ואוקימנא למתניתין לשמואל בכולן עד שיאמר שאני טועם לך ושאני אוכל לך הוא דאסור וחברו מותר אבל במודרני הימך שניהם אסורין

אלא מעיקרא דשמואל הכי איתמר טעמא דאמר שאני אוכל לך ושאני טועם לך הוא דאין הוא אסור אלא באכילה הא מודרני ממך אסור אפילו בהנאה

אי הכי לימא שמואל הכי ואם לא אמר אלא שאני אוכל לך ושאני טועם לך אין אסור אלא באכילה

אלא הכי איתמר טעמא דאמר שאני אוכל לך ושאני טועם לך הוא דאסור אבל אמר מודרני הימך לא משמע דאמר אסור מאי טעמא מודר אני ממך לא משתעינא בהדך משמע מופרשני ממך דלא עבידנא עמך משא ומתן משמע מרוחקני ממך דלא קאימנא בד׳ אמות דילך משמע

דף ה עמוד ב

לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים אין שמואל מוקים לה למתני׳ כר׳ יהודה דאמר ידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים

דתנן גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם רבי יהודה אומר ודין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואיגרת שבוקין

אמאי דחיק שמואל לאוקומה למתני׳ כרבי יהודה לוקמה כרבנן אע״ג דאין ידים מוכיחות

אמר רבא מתני׳ קשיתיה אמאי תאני שאני אוכל לך שאני טועם לך ליתני שאני אוכל שאני טועם ש״מ בעינן ידים מוכיחות

איתמר ידים שאין מוכיחות אביי אמר הוויין ידים ורבא אמר לא הוויין ידים אמר רבא רבי אידי אסברה לי אמר קרא (במדבר ו ב) נזיר להזיר לי״י מקיש ידות נזירות לנזירות מה נזירות בהפלאה אף ידות נזירות בהפלאה

לימא בפלוגתא דר׳ יהודה ורבנן קמיפלגי דתנן גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם ר׳ יהודה אומר ודין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין וגט פטורין ואיגרת שבוקין אביי דאמר כרבנן ורבא דאמר כרבי יהודה

אמר לך אביי אנא דאמרי אפי׳ לר׳ יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט דבעינן כריתות וליכא אבל בעלמא מי שמעת ליה

ורבא אמר אנא דאמרי אפי׳ לרבנן ע״כ לא קאמרי רבנן דלא בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט

דף ו עמוד א

דאין אדם מגרש את אשת חבירו אבל בעלמא מי שמעת להו

מיתיבי הרי הוא עלי הרי זה [עלי] אסור מפני שהוא יד לקרבן טעמא דאמר עלי הוא דאסור אבל לא אמר עלי לא תיובתא דאביי

אמר לך אביי טעמא דאמר עלי הוא דאסור אבל אמר הרי הוא ולא אמר עלי הרי הוא דהפקר הרי הוא דצדקה קאמר והא מפני שהוא יד לקרבן קתני

אלא אימא טעמא דאמר עלי הוא אסור וחבירו מותר אבל אמר הרי הוא שניהן אסורין דדלמא הרי הוא הקדש קאמר

מיתיבי הרי זו חטאת הרי זו אשם אע״פ שהוא חייב חטאת ואשם לא אמר כלום הרי זו חטאתי הרי זו אשמי אם היה מחויב דבריו קיימין תיובתא דאביי

אמר לך אביי הא מני ר׳ יהודה היא והא אביי הוא דאמר אנא דאמרי אפילו לרבי יהודה הדר ביה

אלא לימא רבא דאמר כרבי יהודה

אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן דלא בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט דאין אדם מגרש את אשת חבירו אבל בעלמא בעינן ידים מוכיחות

דף ו עמוד ב

בעי רב פפא יש יד לקידושין או לא היכי דמי אילימא דאמר לה לאשה הרי את מקודשת לי ואמר לחבירתה ואת נמי פשיטא היינו קידושין עצמן אלא כגון דאמר לה לאשה הרי את מקודשת לי ואמר לה לחבירתה ואת מי אמרינן ואת נמי אמר לה לחבירתה ותפסי בה קידושין לחבירתה או דלמא ואת חזאי אמר לה לחבירתה ולא תפסי בה קידושין בחבירתה

ומי מיבעי ליה לרב פפא והא מדאמר ליה רב פפא לאביי מי סבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים מכלל דסבירא ליה לרב פפא דיש יד לקידושין חדא מגו מאי דסבירא ליה לשמואל אמר ליה לאביי

בעי רב פפא יש יד לפאה או אין יד לפאה היכי דמי אילימא דאמר הדין אוגיא ליהוי פאה והדין נמי ההיא פיאה מעלייתא היא כי קא מיבעיא ליה כגון דאמר והדין ולא אמר נמי מאי

מכלל דכי אמר שדה כולה תיהוי פאה הויא פאה

אין והתניא מנין שאם רוצה לעשות כל שדהו פאה עושה ת״ל (ויקרא יט ט) פאת שדך

מי אמרינן כיון דאיתקש לקרבנות מה קרבנות יש להם יד אף פאה יש לה יד או דלמא כי איתקש לבל תאחר הוא דאיתקש והיכא איתקש דתניא

דף ז עמוד א

(דברים כג כב) מעמך זה לקט שכחה ופאה

יש יד לצדקה או אין יד לצדקה היכי דמי אילימא דאמר הדין זוזא לצדקה והדין נמי ההוא צדקה עצמה היא אלא כגון דאמר הדין ולא אמר נמי מאי הדין נמי צדקה קאמר או דלמא [מאי] והדין (נמי) לנפקותא בעלמא קאמר ודבורא הוא דלא אסקיה

מי אמרינן כיון דאיתקש לקרבנות דכתיב (דברים כג כד) בפיך זו צדקה מה קרבנות יש להן יד אף צדקה יש לה יד או דלמא לבל תאחר הוא דאיתקש

יש יד להפקר או דלמא אין יד להפקר היינו צדקה

אם תמצא לומר קאמר אם תמצא לומר יש יד לצדקה דאין היקש למחצה הפקר מי אמרינן היינו צדקה או דלמא שאני צדקה דצדקה לא חזיא אלא לעניים אבל הפקר בין לעניים בין לעשירים

בעי רבינא יש יד לבית הכסא או לא היכי דמי אילימא דאמר הדין ביתא ליהוי בית הכסא והדין נמי ההוא בית הכסא נמי הוה אלא כגון דאמר והדין ולא אמר נמי מאי הדין דאמר והדין נמי בית הכסא או דלמא מאי והדין לתשמישא בעלמא קאמר

מכלל דפשיטא ליה לרבינא דיש זימון לבית הכסא והא מיבעיא ליה לרבינא הזמינו לבית הכסא מהו הזמינו לבית המרחץ מהו זימון מועיל או אין זימון מועיל

רבינא חדא מגו חדא קמיבעיא ליה זימון מועיל או אין זימון מועיל את״ל יש זימון יש יד או אין יד תיבעי ליה:

מנודה אני לך וכו׳: אמר אביי מודה ר״ע לענין מלקות שאינו לוקה דאם כן ניתני ר׳ עקיבא מחמיר

אמר רב פפא בנדינא מינך דכולי עלמא לא פליגי דאסור משמתנא מינך לכולי עלמא שרי במאי פליגי

דף ז עמוד ב

במנודה אני לך דרבי עקיבא סבר לישנא דנידויא הוא ורבנן סברי לישנא דמשמתנא הוא

ופליגא דרב חסדא דההוא גברא דאמר משמתנא בנכסיה דבריה דרב ירמיה בר אבא אתא לקמיה דרב חסדא א״ל לית דחש לה להא דרבי עקיבא קסבר במשמתנא פליגי

אמר רבי אילא אמר רב נדהו בפניו אין מתירין לו אלא בפניו נדהו שלא בפניו מתירין לו בין בפניו בין שלא בפניו

אמר רב חנין אמר רב השומע הזכרת השם מפי חבירו צריך לנדותו ואם לא נידהו הוא עצמו יהא בנידוי שכל מקום שהזכרת השם מצויה שם עניות מצויה

ועניות כמיתה שנאמר (שמות ד יט) כי מתו כל האנשים ותניא כל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני

אמר רבי אבא הוה קאימנא קמיה דרב הונא שמעה להך איתתא דאפקה הזכרת השם לבטלה שמתה ושרא לה לאלתר באפה ש״מ תלת ש״מ השומע הזכרת השם מפי חבירו צריך לנדותו וש״מ נידהו בפניו אין מתירין לו אלא בפניו וש״מ אין בין נידוי להפרה ולא כלום

א״ר גידל אמר רב תלמיד חכם מנדה לעצמו ומיפר לעצמו פשיטא מהו דתימא אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין קמ״ל

היכי דמי כי הא דמר זוטרא חסידא כי מחייב בר בי רב שמתא משמית נפשיה ברישא והדר משמת בר בי רב וכי עייל לביתיה שרי לנפשיה והדר שרי ליה

ואמר רב גידל א״ר

דף ח עמוד א

מנין שנשבעין לקיים את המצוה שנאמר (תהילים קיט קו) נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך

והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא אלא הא קמ״ל דשרי ליה לאיניש לזרוזי נפשיה

ואמר רב גידל אמר רב האומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלהי ישראל והלא מושבע ועומד הוא ואין שבועה חלה על שבועה מאי קמ״ל דאפי׳ זרוזי בעלמא היינו דרב גידל קמייתא

הא קמ״ל כיון דאי בעי פטר נפשיה בקרית שמע שחרית וערבית משום הכי חייל שבועה עליה

א״ר גידל א״ר האומר לחבירו נשכים ונשנה פרק זה עליו להשכים שנאמר (יחזקאל ג כב-כג) ויאמר אלי (בן אדם) קום צא אל הבקעה ושם אדבר אותך ואצא אל הבקעה והנה שם כבוד ה׳ עומד

אמר רב יוסף נידוהו בחלום צריך י׳ בני אדם להתיר לו והוא דתנו הלכתא אבל מתנו ולא תנו לא ואי ליכא דתנו הלכתא אפילו מתנו ולא תנו

ואי ליכא ליזיל וליתב אפרשת דרכים ויהיב שלמא לבי י׳ עד דמקלעי ליה עשרה דגמרי הלכתא

א״ל רבינא לרב אשי ידע מאן שמתיה מהו דלישרי ליה אמר ליה לשמותיה שויוה שליח למישרי ליה לא שויוה שליח

אמר ליה רב אחא לרב אשי שמתיה ושרו ליה בחלמיה מאי א״ל כשם שאי אפשר לבר בלא תבן

דף ח עמוד ב

כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים

רבינא הוה לה נדרא לדביתהו אתא לקמיה דרב אשי אמר ליה בעל מהו שייעשה שליח לחרטת אשתו אמר ליה אי מכנפין אין אי לא לא

שמע מינה תלת שמע מינה בעל נעשה שליח לחרטת אשתו ושמע מינה לא שרי למישרי נדרא באתרא דרביה ושמע מינה כי מכנפין שפיר דמי

ושמתא אפילו באתרא דרביה ויחיד מומחה שרי שמתא

אמר רבי שמעון בר זביד אמר רב יצחק בר טבלא אמר רבי חייא אריכא דבי רבי אחא אמר רבי זירא אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא אמר רבי מיאשה משמיה דרבי יהודה בר אילעאי מאי דכתיב וזרחה לכם יראי שמי (שמש צדקה וגו׳) אלו בני אדם שהן יראין להוציא שם שמים לבטלה שמש צדקה ומרפא אמר אביי שמע מינה חירגא דיומא מסי

ופליגא דרבי שמעון בן לקיש דאמר אין גיהנם לעולם הבא לא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה שנאמר וזרחה לכם יראי שמי שמש וגו׳ ולא עוד אלא שמתעדנין בה שנאמר ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק

והרשעים נידונין בה שנאמר הנה יום בא בוער כתנור וגו׳:

דף ט עמוד א

מתני׳ כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן ובשבועה. כנדרי כשרים לא אמר כלום כנדבותם נדר בנזיר ובקרבן

גמ׳ ודלמא הכי קאמר כנדרי רשעים לא נדרנא אמר שמואל באומר כנדרי רשעים הריני עלי והימנו הריני בנזירות עלי בקרבן הימנו בשבועה

הריני נזירות דלמא הריני בתענית קאמר אמר שמואל כשהיה נזיר עובר לפניו

(עלי בקרבן) הימנו בשבועה דלמא הימנו דאכילנא קאמר אמר רבא דאמר הימנו שלא אוכל

אי הכי מאי למימרא מהו דתימא הא לא מפיק שבועה מפומיה קא משמע לן הדין

כנדרי כשרים לא אמר כלום כנדבותם נדר וכו׳ מאן תנא דשאני ליה בין נדר לנדבה לימא לא רבי מאיר ולא רבי יהודה

דתניא טוב אשר לא תדור וגו׳ (קהלת ה) טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר טוב מזה ומזה נודר ומשלם

אפילו תימא רבי מאיר

דף ט עמוד ב

כי קאמר רבי מאיר בנדר בנדבה לא קאמר והא קתני כנדבותם, נדר בנזיר ובקרבן תני נדב בנזיר ובקרבן

מאי שנא נודר דלא דלמא אתי בה לידי תקלה נדבה נמי לא דלמא אתי בה לידי תקלה

כהלל הזקן דתניא אמרו על הלל הזקן שלא מעל אדם בעולתו כל ימיו מביאה כשהיא חולין לעזרה ומקדישה, וסומך עליה ושוחטה

הניחא נדבה דקרבנות נדבה דנזירות מאי איכא למימר סבר לה כשמעון הצדיק

דתניא אמר (רבי) שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי לו בני מה ראית להשחית את שערך זה הנאה

אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד להיות רימה ותולעה העבודה שאגלחך לשמים

מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו. אמרתי לו בני כמוך ירבו גוזרי נזירות בישראל עליך הכתוב אומר איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה׳

מתקיף לה רבי מני מאי שנא אשם נזיר טמא דלא אכל דאתי על חטא כל אשמות נמי לא ליכול דעל חטא אתו

אמר ליה רבי יונה היינו טעמא כשהן תוהין נוזרין וכשהן מטמאין ורבין עליהן ימי נזירות מתחרטין בהן ונמצאו מביאין חולין לעזרה

אי הכי אפילו נזיר טהור נמי נזיר טהור לא דאמודי אמיד נפשיה דיכול לנדור

ואיבעית אימא

דף י עמוד א

אפילו תימא רבי יהודה כי אמר רבי יהודה בנדבה בנדר לא אמר

והקתני טוב מזה ומזה נודר ומקיים תני נודב ומקיים

מאי שנא נודר דלא דילמא אתי בה לידי תקלה נדבה נמי דילמא אתי לידי תקלה

רבי יהודה לטעמיה דאמר אדם מביא כבשתו לעזרה ומקדישה וסומך עליה ושוחטה

תינח נדבה דקרבנות נדבה דנזירות מאי איכא למימר

רבי יהודה לטעמיה דתניא רבי יהודה אומר חסידים הראשונים היו מתאווין להביא קרבן חטאת לפי שאין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידיהם מה היו עושין עומדין ומתנדבין נזירות למקום כדי שיתחייב קרבן חטאת למקום

רבי שמעון אומר לא נדרו בנזיר אלא הרוצה להביא עולה מתנדב ומביא שלמים מתנדב ומביא תודה וארבעה מיני לחמה מתנדב ומביא אבל בנזירות לא התנדבו כדי שלא יקראו חוטאין שנאמר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש

אמר אביי שמעון הצדיק ורבי שמעון ורבי אלעזר הקפר כולן שיטה אחת הן דנזיר חוטא הוי שמעון הצדיק ורבי שמעון הא דאמרן

ורבי אלעזר הקפר ברבי דתניא רבי אלעזר הקפר ברבי אומר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין והלא דברים קל וחומר ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר, על אחת כמה וכמה מכאן כל היושב בתענית נקרא חוטא

והדין קרא בנזיר טמא כתיב משום דשנה בחטא הוא

מתני׳ האומר (לחבירו) קונם קונח קונס הרי אלו כינויין לקרבן חרק חרך חרף הרי אלו כינויין לחרם נזיק נזיח פזיח הרי אלו כינויין לנזירות שבותה שקוקה נודר במוהי הרי אלו כינויין לשבועה:

גמ׳ איתמר כינויין רבי יוחנן אמר לשון אומות הן רבי שמעון בן לקיש אמר לשון שבדו להם חכמים להיות נודר בו וכן הוא אומר בחדש אשר בדא מלבו

וטעמא מאי תקינו רבנן כינויין דלא לימא קרבן ולימא קרבן דילמא אמר קרבן לה׳ ולימא קרבן לה׳ דילמא אמר לה׳ ולא אמר קרבן וקא מפיק שם שמים לבטלה

ותניא רבי שמעון אומר

דף י עמוד ב

מניין שלא יאמר אדם לה׳ עולה לה׳ מנחה לה׳ תודה לה׳ שלמים תלמוד לומר קרבן לה׳

וקל וחומר ומה זה שלא נתכוון אלא להזכיר שם שמים על הקרבן אמרה תורה קרבן לה׳ לבטלה על אחת כמה וכמה

לימא כתנאי בית שמאי אומרים כינויי כינויין אסורין ובית הלל אומרים כינויי כינויין מותרין

מאי לאו מאן דאמר כינויי כינויין אסורין קסבר (כינויי) כינויין לשון אומות הן, ולמאן דאמר מותרים קסבר לשון שבדו להן חכמים

לא דכולי עלמא כינויין לשון אומות הן ובית שמאי סברי בהני נמי משתעי אומות ובית הלל סברי בהני לא משתעי אומות

ואיבעית אימא בית שמאי סברי גזרינן כינויי כינויין משום כינויין ובית הלל סברי לא גזרינן כינויי כינויין משום כינויין

היכי דמי כינויי כינויין דנדרים תני רב יוסף מקנמנא מקנחנא מקנסנא היכי דמי כינויי כינויין דחרם תני מפשאה חרקים חרכים חרפים כינויי כינויין דנזירות תני רב יוסף מחזקנא מנזחנא מפיחנא

איבעיא להו מיפחזנא מאי מיתחזנא מאי מיתעזנא מאי אמר ליה רבינא לרב אשי קינמא (קינמא) מאי קונם קאמר, או דילמא קינמן בשם קאמר

אמר ליה רב אחא בריה דרב חייא לרב אשי קינה מאי קינה של תרנגולין קאמר או דילמא לשון דקונם תיבעי

כינויי כינויין דשבועה היכי דמי שבואל שבותיאל שקוקאל שבואל שבואל בן גרשום משמע אלא שבובאל שבותיאל שקוקאל מהו אמר שמואל אמר אשיבתא לא אמר כלום אשקיקא לא אמר כלום קרינשא לא אמר כלום

נדר במוהי הרי אלו כינויין תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר האומר במוהי לא אמר כלום במומתא דאמר מוהי הרי אלו כינויין לשבועה:

מתני׳ האומר לחולין שאוכל לך לא כשר ולא דכי טהור וטמא נותר ופיגול אסור

כאימרא כדירים כעצים כאשים כמזבח כהיכל כירושלים נדר באחד מכל משמשי המזבח אף על פי שלא הזכיר קרבן הרי זה נדר בקרבן רבי יהודה אומר האומר ירושלים לא אמר כלום

דף יא עמוד א

גמ׳ סברוה מאי לחולין לא לחולין ליהוי אלא קרבן

מני מתניתין אי רבי מאיר לית ליה מכלל לאו אתה שומע הן דתנן רבי מאיר אומר כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי

אלא רבי יהודה היא אימא סיפא רבי יהודה אומר האומר ירושלים לא אמר כלום מדסיפא רבי יהודה רישא לאו רבי יהודה היא

כולה רבי יהודה היא והכי קתני שרבי יהודה אומר האומר ירושלים לא אמר כלום

וכי אמר כירושלים לרבי יהודה מי מיתסר והתניא רבי יהודה אומר האומר כירושלים לא אמר כלום עד שידור בדבר הקרב בירושלים

כולה רבי יהודה היא ותרי תנאי אליבא דרבי יהודה

דף יא עמוד ב

תניא חולין החולין כחולין בין שאוכל לך ובין שלא אוכל לך מותר לחולין שאוכל לך אסור לחולין לא אוכל לך מותר

רישא מני רבי מאיר היא דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הין

אימא סיפא לחולין לא אוכל לך מותר והתנן לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר וקשיא לן הא לית ליה מכלל לאו אתה שומע הין

ואמר רבי אבא נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך הכא נמי הכי קאמר ליה לא חולין ליהוי לפיכך לא אוכל לך

האי תנא סבר לה כרבי מאיר בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כותיה בחדא דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הין ופליג עליה בחדא בקרבן

רב אשי אמר הא דאמר לחולין והא דאמר לא חולין דמשמע לא ליהוי חולין אלא כקרבן:

טהור וטמא נותר ופיגול אסור: בעי רמי בר חמא הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים מהו

אי דקאמר בהדין לישנא בהיתרא קא מתפיס אלא כגון דמחית בשר זבחי שלמים ומחית דהיתרא גביה ואמר זה כזה מאי בעיקרו קא מתפיס או בהיתרא קא מתפיס

אמר רבא תא שמע נותר ופיגול

דף יב עמוד א

הא נותר ופיגול לאחר זריקת דמים הוא

אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן בנותר של עולה אמר ליה אם כן ליתני בבשר עולה

לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בשר עולה דאסור דהא בקרבן קא מתפיס נותר ופיגול דעולה איצטריכא

סלקא דעתך אמינא כאיסור נותר כאיסור פיגול והוה ליה כמתפיס בדבר האסור ולא מיתסר קא משמע לן

מיתיבי איזהו איסר האמור בתורה אמר הריני שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו כיום שמת בו רבו כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם כיום שראיתי ירושלים בחורבנה ואמר שמואל והוא שנדור באותו היום

היכי דמי לאו כגון דקאי בחד בשבא דמית ביה אבוה ואף על גב דאיכא טובא חד בשבא דהיתרא וקתני אסור שמע מינה בעיקר הוא מתפיס

דשמואל הכי איתמר אמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום ואילך

אמר רבינא תא שמע כחלת אהרן וכתרומתו מותר הא כתרומת לחמי תודה אסור

דף יב עמוד ב

והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים היא

אימא כתרומת הלשכה אסור

אבל תרומת לחמי תודה מאי מותר ליתני לחמי תודה וכל שכן תרומתו הא קא משמע לן תרומת לחמי תודה תרומתו היא

ואי בעית אימא תרומת לחמי תודה נמי קודם זריקת דמים הוא כגון דאפרשינהו בלישה

וכי הא דאמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל לחמי תודה שאפאן בארבע חלות יצא והכתיב ארבעים למצווה

והא בעי למשקל תרומה וכי תימא דשקיל חדא ריפתא על כולה והתנן אחד מכל קרבן שלא יטול מקרבן על חבירו וכי תימא דשקיל פרוסה מכל חד וחד והתנן אחד שלא יטול פרוסה

אלא דאפרשינהו בלישה דשקיל חדא מחמץ וחדא מן חלות וחדא מן רקיקים וחדא מן רבוכה

לימא כתנאי הרי עלי כבכור רבי יעקב אוסר ורבי יהודה מתיר

היכי דמי אי נימא לפני זריקת דמים מאי טעמא דמאן דשרי ואי לאחר זריקת דמים מאי טעמא דמאן דאסר אלא לאו

דף יג עמוד א

דמחית בשר בכור קמיה ומחית בשר דהאיך גביה ואמר זה כזה ותנאי היא

לא דכולי עלמא לפני זריקת דמים ומאי טעמא דמאן דשרי אמר קרא כי ידור עד שידור בדבר הנדור לאפוקי בכור דדבר האסור הוא

ומאן דאסר אמר קרא לה׳ לרבות דבר האסור

ומאן שרי לה׳ מאי עביד ליה מיבעי ליה למתפיס בחטאת ואשם

ומה ראית לרבות חטאת ואשם ולהוציא את הבכור מרבה אני חטאת ואשם שהוא מתפיס בנדר ומוציא אני את הבכור שהוא קדוש ממעי אמו

ומאן דאסר בכור נמי מתפיסו בנדר הוא דתניא משום רבי אמרו מניין לנולד בכור בתוך ביתו שמצווה להקדישו שנאמר הזכר תקדיש

ומאן דשרי כי לא מקדיש ליה מי לא מיקדיש

כאימרא כדירים

תנא אימרא לאימרא כאימרא דירים לדירים כדירים עצים לעצים כעצים אישים לאישים כאישים מזבח למזבח כמזבח היכל להיכל כהיכל ירושלים לירושלים כירושלים כולן שאוכל לך אסור לא אוכל לך מותר

מאן שמעינן ליה דלא שני ליה אימרא לאימרא כאימרא רבי מאיר היא

אימא סיפא וכולן לא אוכל לך מותר והתנן לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר ואמר רבי אבא נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך

לא קשיא הא דאמר לא אימרא הא דאמר לאימרא

מתני׳ האומר קרבן עולה מנחה חטאת תודה שלמים שאני אוכל לך אסור רבי יהודה מתיר הקרבן כקרבן קרבן שאוכל לך אסור לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר

גמ׳ קתני קרבן הקרבן כקרבן שאוכל לך אסור סתמא תנא כרבי מאיר דלא שני ליה בין אימרא לאימרא

[אי רבי מאיר הא] דקתני הקרבן שאוכל לך אסור והתניא מודים חכמים לרבי יהודה באומר הא קרבן והא עולה והא מנחה והא חטאת שאוכל לך שמותר שלא נדר זה אלא בחיי קרבן

דף יג עמוד ב

לא קשיא הא דאמר הא קרבן והא דאמר הקרבן מאי טעמא חיי קרבן קאמר

קתני לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר והא לית ליה לרבי מאיר מכלל לאו אתה שומע הן אמר רבי אבא נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך

מתני׳ האומר לחבירו קונם פי מדבר עמך ידי עושה עמך רגלי מהלכת עמך אסור

גמ׳ ורמינהו חומר בשבועות מבנדרים ובנדרים מבשבועות חומר בנדרים שהנדרים חלין על המצווה כברשות מה שאין כן בשבועות וחומר בשבועות שהשבועות חלות על דבר שיש בו ממש ושאין בו ממש מה שאין כן בנדרים

אמר רב יהודה באומר ייאסר פי לדיבורי ידיי למעשיהם רגליי להילוכן דייקא נמי דקתני פי מדבר עמך ולא קתני שאני מדבר עמך

הדרן עלך כל כנויי

מתני׳ **ואלו** מותרין חולין שאוכל לך כבשר חזיר כעבודה זרה כעורות לבובין כנבילות וטריפות כשקצים ורמשים כחלת אהרן וכתרומתו מותר

האומר לאשתו הרי את עלי כאימא פותחין לו פתח ממקום אחר שלא יקל ראשו לכך

גמ׳ טעמא דאמר חולין שאוכל לך הא אמר לחולין שאוכל לך משמע לא לחולין ליהוי אלא קרבן

מני מתניתין אי רבי מאיר הא לית ליה מכלל

דף יד עמוד א

לאו אתה שומע הן ואלא רבי יהודה היינו רישא

איידי דקתני כבשר חזיר כעבודת כוכבים להכי קתני חולין

רבינא אמר הכי קתני אלו מותרין כחולין כבשר חזיר כעבודת כוכבים ואי לא תנא חולין הוה אמינא בעי שאלה

ומי איכא לאסוקי על דעתא הכי הא מדקתני סיפא האומר לאשתו הרי את עלי כאימא פותחין לו פתח ממקום אחר מכלל דרישא לא בעיא שאלה אלא מחוורתא חולין ממילא נסבה

מנא הני מילי אמר קרא איש כי ידור נדר לה׳ עד שידור בדבר הנדור

אי הכי אפילו בדבר האסור נמי דהא כתיב לאסור איסר על נפשו לאסור איסר מבעי ליה לכדתניא איזהו איסר האמור בתורה וכו׳:

האומר לאשתו הרי את עלי כאימא וכו׳: ורמינהו הרי את עלי כבשר אימא כבשר אחותי כערלה וככלאי הכרם לא אמר כלום

אמר אביי לא אמר כלום מדאורייתא וצריך שאלה מדרבנן רבא אמר הא בתלמידי חכמים הא בעם הארץ

והתניא הנודר בתורה לא אמר כלום ואמר רבי יוחנן וצריך שאלה לחכם ואמר רב נחמן ותלמיד חכם אינו צריך שאלה

דף יד עמוד ב

תניא הנודר בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימין

קתני במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה צריך למימר

אמר רב נחמן לא קשיא הא דמחתא אורייתא אארעא הא דנקיט לה בידיה מחתא על ארעא דעתיה אגווילי נקט לה בידיה דעתיה על האזכרות שבה

ואיבעית אימא דמחתא על ארעא והא קא משמע לן דאף על גב דמחתא על ארעא כיוון דאמר במה שכתוב בה מהני וזו ואין צריך לומר זו קתני

ואי בעית אימא כולה מציעתא נמי דנקיט ליה בידיה והא קא משמע לן כיוון דנקיט ליה בידיה אף על גב דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי:

מתני׳ קונם שאני ישן שאני מדבר שאני מהלך האומר לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בלא יחל דברו:

גמ׳ איתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה אמר רב אל יישן היום שמא יישן למחר ורב נחמן אמר יישן היום ולא חיישינן שמא יישן למחר ומודה רב יהודה באומר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום שישן היום

דף טו עמוד א

כי לא מזדהיר בתנאה אבל באיסוריה מזדהר

תנן קונם שאני ישן שאני מהלך שאני מדבר וכו׳ היכי דמי אילימא כדקתני שאני ישן מי הוי נדרא והתנן חומר בשבועות שהשבועות חלות על דבר שיש בו ממש ועל דבר שאין בו ממש מה שאין כן בנדרים ושינה דבר שאין בו ממש הוא אלא דאמר קונם עיני בשינה

ואי דלא יהיב שיעורא מי שבקינן ליה עד דעבר איסור בל יחל והאמר רבי יוחנן שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר

אלא דאמר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום הא אמרת כל באיסוריה מזדהר

אלא פשיטא דאמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר ואי לא ניים היום כי ניים למחר מאי בל יחל דברו איכא אלא לאו בדניים אלמא איתיה דניים ותיובתא דרב יהודה

כי קתני דאי ניים

רבינא אמר לעולם כדקתני ומאי בל יחל מדרבנן

ומי איכא בל יחל מדרבנן אֵין והתניא דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהם שנאמר לא יחל דברו

תנן שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד הפסח

הלכה לפני הפסח אסורה לא הלכה לא

אמר רבי אבא הלכה לפני הפסח אסורה ולוקה לא הלכה אסורה בעלמא

אימא סיפא אחר הפסח בבל יחל דברו ואי דלא איתהני לפני הפסח מי איכא בל יחל אלא פשיטא דאיתהני אלמא מיתהני

דף טו עמוד ב

ותיובתא דרב יהודה

כי קתני דאי איתהני הרי זה בבל יחל דברו

תנן שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג ומותרת לילך אחר הפסח

הלכה אסורה לא הלכה לא

אמר רבא הוא הדין דאפילו לא הלכה אסורה הלכה אסורה ולוקה לא הלכה אסורה בעלמא

מיתיבי ככר זו עלי היום אם אלך למקום פלוני למחר אכל הרי זה בבל ילך

מי קתני אוכל אכל קתני דכי אכל הרי זה בבל ילך

הלך הרי זה בבל יחל דברו מהלך לא וקשיא לרב יהודה

אמר לך רב יהודה הוא הדין דליתני מהלך איידי דקתני רישא אכל דלא מיתני ליה אוכל תני סיפא הלך:

האומר לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בבל יחל דברו: והא משתעבד לה מדאורייתא דכתיב שארה כסותה ועונתה לא יגרע

באומר הנאת תשמישך עלי והא לא קא ניחא ליה בתשמיש

דאמר רב כהנא תשמישי עליך כופין אותה ומשמשתו דשעבודי משעבדת ליה הנאת תשמישך עלי אסור שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו:

מתני׳ שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור קרבן לא אוכל לך הא קרבן שאוכל לך לא קרבן לא אוכל לך מותר:

דף טז עמוד א

גמ׳ מני מתניתין רבי מאיר היא דאי רבי יהודה לא שני ליה קרבן ולא שני ליה הקרבן

אימא סיפא לקרבן לא אוכל לך מותר והתנן לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר ואמר רבי אבא נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך

לא קשיא הא דאמר לקרבן הא דאמר לא לקרבן דלא הוי קרבן קאמר:

מתני׳ שבועה לא אוכל לך הא שבועה שאוכל לך לא שבועה לא אוכל לך אסור:

גמ׳ מכלל דהא שבועה שאוכל לך דלא אכילנא משמע ורמינהו שבועות שתים שהן ארבע שאוכל ושלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי מדקאמר שלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי מכלל דשאוכל לך דאכילנא משמע

אמר אביי שאוכל שתי לשונות משמע היו מסרבין בו לאכול ואמר אכילנא אכילנא ותו שבועה שאוכל דאכילנא משמע אבל אמר לא אכילנא לא אכילנא ותו אמר שבועה שאוכל דלא אכילנא קאמר

רב אשי אמר שאוכל דשבועה שאי אוכל קאמר אם כן פשיטא מאי למימרא מהו דתימא מיקם לישנא היא דאיתקיל ליה קא משמע לן

אביי לא אמר טעם כרב אשי דלא קתני שאי אוכל

ורב אשי נאדי מן טעם דאביי קסבר שלא אוכל נמי משמע שתי לשונות היו מסרבין בו לאכול ואמר לא אכילנא לא אכילנא ואמר נמי שבועה בין שאוכל בין שלא אוכל הדין אכילנא משמע דאמר

ואיכא לתרוצה נמי לישנא שבועה שלא אוכל שבועה דלא אכילנא קאמר אלא תנא פסקה שאוכל דאכילנא משמע ושלא אוכל לא אוכל משמע:

מתני׳ זה חומר בשבועות מבנדרים וחומר בנדרים מבשבועות כיצד אמר קונם סוכה שאני עושה לולב שאני נוטל תפילין שאני מניח בנדרים אסור בשבועות מותר שאין נשבעין לעבור על המצות:

דף טז עמוד ב

גמ׳ חומר מכלל דנדר הוא והא מותר קתני

אסיפא דאידך בבא קתני שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור זה חומר בשבועות מבנדרים:

חומר בנדרים מבשבועות כיצד כו׳: רב כהנא מתני אמר רב גידל אמר רב ורב טביומי מתני אמר רב גידל אמר שמואל מניין שאין נשבעין לעבור על המצות תלמוד לומר לא יחל דברו דברו לא יחל אבל מיחל הוא לחפצי שמים

מאי שנא נדר דכתיב איש כי ידור נדר לה׳ לא יחל דברו שבועה נמי הא כתיב או השבע שבועה לה׳ לא יחל דברו

אמר אביי הא דאמר הנאת סוכה עלי הא דאמר שבועה שלא אהנה מן הסוכה

אמר רבא וכי מצות ליהנות ניתנו אלא אמר רבא הא דאמר ישיבת סוכה עלי והא דאמר שבועה שלא אשב בסוכה

ושאין נשבעין לעבור על המצות מהכא נפקא ליה מהתם נפקא ליה דתניא יכול נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל יכול יהא חייב

דף יז עמוד א

תלמוד לומר להרע או להיטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות יצא נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל שאין הרשות בידו

חד קרא למיפטריה מקרבן שבועה וחד למיפטריה מן לאו דשבועה:

מתני׳ יש נדר בתוך נדר ואין שבועה בתוך שבועה כיצד אמר הריני נזיר אם אוכל הריני נזיר אם אוכל ואכל חייב על כל אחת ואחת שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל ואכל אינו חייב אלא אחת:

גמ׳ אמר רב הונא לא שנו אלא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר דמיגו דקא מיתוסף יומא יתירא חיילא נזירות על נזירות אבל אמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום אין חלה נזירות על נזירות ושמואל אמר אפילו אמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום חלה נזירות עליה

ולרב הונא אדתנא אין שבועה בתוך שבועה ליתני יש נדר בתוך נדר ואין נדר בתוך נדר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר יש נדר בתוך נדר הריני נזיר היום הריני נזיר היום

דף יז עמוד ב

אין נדר בתוך נדר קשיא

תנן יש נדר בתוך נדר ואין שבועה בתוך שבועה היכי דמי אילימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר דכוותה גבי שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים אמאי לא חלה שבועה על שבועה

אלא היכי דמי דלא חלה שבועה על שבועה כגון דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים דכוותה גבי נזירות היכי דמי דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום וקתני יש נדר בתוך נדר קשיא לרב הונא

אמר לך רב הונא מתניתין דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר דכוותה גבי שבועה דאמר שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים דלא חיילא

והאמר רבה שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים ואכל תאנים והפריש קרבן וחזר ואכל ענבים הויא להו ענבים חצי שיעור ואין מביאים קרבן על חצי שיעור

אלמא היכא דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים מיגו דחל שבועה על ענבים חיילא נמי על תאנים רב הונא לא סבירא ליה כרבה

מיתיבי מי שנזר שתי נזירות מנה את הראשונה והפריש קרבן ונשאל עליה עלתה לו שניה בראשונה

היכי דמי אילימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר אמאי עלתה לו שניה בראשונה הא איכא יומא יתירא אלא פשיטא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום

דף יח עמוד א

ותיובתא דרב הונא

לא לעולם הריני נזיר היום הריני נזיר למחר ומאי עלתה לו לבר מההוא יומא יתירא אי נמי כגון שקיבל שתי נזירות בבת אחת

מתיב רב המנונא נזיר להזיר מכאן שהנזירות חל על הנזירות שיכול והלא דין הוא ומה שבועה חמורה אין שבועה חלה על שבועה נזירות קלה לא כל שכן תלמוד לומר נזיר להזיר מכאן שהנזירות חלה על הנזירות

היכי דמי אילימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר הא קרא בעיא אלא לאו דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום וקתני נזירות חל על נזירות

לא הכא במאי עסקינן כגון שקיבל עליו שתי נזירות בבת אחת

ומאי חומרא דשבועה מנדר אילימא משום דחיילא אפילו על דבר שאין בו ממש נדר נמי חמור שכן חל על המצווה כרשות אלא משום דכתיב בה בשבועה לא ינקה

שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל ואכל אינו חייב אלא אחת אמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו ממאי מדלא קתני אינו אלא אחת וקתני אינו חייב אלא אחת רווחא הוא דלית לה כי מיתשיל על חבירתה חיילא

לישנא אחרינא חיובא הוא דליכא הא שבועה איכא למאי הלכתא לכדרבא דאמר רבא נשאל על הראשונה עלתה לו שניה תחתיה

לימא מסייע ליה מי שנדר שתי נזירות ומנה את הראשונה והפריש קרבן ונשאל עליה עלתה לו שניה בראשונה

כגון שקיבל עליו שתי נזירות בבת אחת

דף יח עמוד ב

מתני׳ סתם נדרים להחמיר ופירושם להקל כיצד אמר הרי עלי כבשר מליח כיין נסך אם בשל שלמים נדר אסור

אם בשל עבודה זרה נדר מותר ואם סתם אסור

הרי עלי כחרם אם כחרם של שמים אסור ואם כחרם של כהנים מותר ואם סתם אסור

הרי עלי כמעשר אם כמעשר בהמה נדר אסור ואם של גורן מותר ואם סתם אסור

הרי עלי כתרומה אם כתרומת הלשכה נדר אסור ואם של גורן מותר ואם סתם אסור דברי רבי מאיר

רבי יהודה אומר סתם תרומה ביהודה אסורה בגליל מותרת שאין אנשי גליל מכירין את תרומת הלשכה סתם חרמים ביהודה מותרין בגליל אסורין שאין אנשי גליל מכירין את חרמי הכהנים

גמ׳ והתנן ספק נזירות להקל

אמר רבי זירא לא קשיא הא רבי אליעזר הא רבנן דתניא המקדיש חייתו ובהמתו הקדיש את הכוי רבי אליעזר אומר לא הקדיש את הכוי

מאן דאמר ממונו מעייל לספיקא גופיה נמי מעייל ומאן דאמר ממונו לא מעייל לספיקא גופיה (נמי)

דף יט עמוד א

כל שכן דלא מעייל לספיקא

אמר ליה אביי במאי אוקימתא לספק נזירות להקל כרבי אליעזר אימא סיפא ספק בכורות אחד בכורי אדם ואחד בכורי בהמה בין טמאה בין טהורה המוציא מחבירו עליו הראייה

ותני עלה ואסורים בגיזה ועבודה

אמר ליה אמאי קא מדמית קדושה הבאה מאליה לקדושה הבאה בידי אדם

אלא אי קשיא הא קשיא ספק משקין ליטמא טמא לטמא אחרים טהור דברי רבי מאיר וכן היה רבי אלעזר אומר כדבריו

ומי סבירא ליה לרבי אלעזר ליטמא טמא

והתניא רבי אלעזר אומר אין טומאה למשקין כל עיקר תדע שהרי העיד יוסי בן יועזר איש צרידה על איל קמצא דכן ועל משקין בית מטבחיא דכן

הניחא לשמואל דאמר דכן מלטמא אחרים אבל טומאת עצמן יש בהן שפיר

אלא לרב דאמר דכן ממש מאי איכא למימר

אלא הא רבי יהודה והא רבי שמעון

דתניא הריני נזיר אם יש בכרי הזה מאה כור והלך ומצאו שנגנב או שאבד רבי יהודה מתיר ורבי שמעון אוסר

ורמי דרבי יהודה אדרבי יהודה מי אמר רבי יהודה לא מעייל איניש נפשיה לספיקא ורמינהי רבי יהודה אומר סתם תרומה ביהודה אסורה ובגליל מותרת שאין אנשי הגליל מכירין את תרומת הלשכה טעמא דאין מכירין

דף יט עמוד ב

הא מכירין אסורין

אמר רבא גבי כרי קסבר כל שספיקו חמור מודאי לא מעייל נפשיה לספיקא דאילו גבי נזיר ודאי מגלח ומביא קרבן ונאכל על ספיקו לא מצי מגלח

אמר ליה רב הונא בר יהודה לרבא אמר הריני נזיר עולם מאי

אמר ליה נזיר עולם נמי ספיקו חמור מודאי דאילו ודאי הכביד שערו מיקל בתער ומביא שלוש בהמות ואילו ספיקו לא

אמר הריני נזיר שמשון מאי

אמר ליה נזיר שמשון לא תניא אמר ליה והאמר רב אדא בר אהבה תניא נזיר שמשון אמר ליה אי תניא תניא

רב אשי אמר ההיא רבי יהודה משום רבי טרפון היא דתניא רבי יהודה משום רבי טרפון אומר אין אחד מהם נזיר לפי שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה

אי הכי מאי איריא שנגנב או שאבד אלא להודיעך כוחו דרבי שמעון דאף על גב דנגנב או שאבד קסבר מעייל איניש נפשיה לספיקא

רבי יהודה אומר סתם תרומה ביהודה כו׳ הא מכירין אסורין אלמא ספיקא לחומרא

אימא סיפא סתם חרמים ביהודה מותרין ובגליל אסורין שאין אנשי הגליל מכירין את חרמי הכהנים הא מכירין מותרין אלמא ספיקא לקולא

אמר אביי סיפא רבי אלעזר ברבי צדוק היא דתניא רבי יהודה אומר סתם תרומה ביהודה אסורה רבי אלעזר ברבי צדוק אומר סתם חרמים בגליל אסורין

דף כ עמוד א

מתני׳ נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא בחרמו של ים בקרבן ואמר לא נדרתי אלא בקרבנות של מלכים

הרי עצמי קרבן ואמר לא נדרתי אלא בעצם שהנחתי לי להיות נודר בו: קונם אשתי נהנית לי ואמר לא נדרתי אלא באשתי הראשונה שגירשתי

על כולן אין נשאלין להם ואם נשאלו עונשין אותן ומחמירין עליהן דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים פותחין להן פתח ממקום אחר ומלמדין אותן כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים:

גמ׳ הא גופא קשיא אמרת אין נשאלין להן והדר תני אם נשאלו עונשין אותן ומחמירין עליהן

אמר רב יהודה הכי קתני וכולן אין צריכין שאלה במה דברים אמורים בתלמיד חכם אבל בעם הארץ שבא לישאל עונשין אותו ומחמירין עליו

בשלמא מחמירין דלא פתחינן ליה בחרטה אלא עונשין היכי דמי

כדתניא מי שנזר ועבר על נזירותו אין נזקקין לו עד שינהוג בו איסור כימים שנהג בהן היתר דברי רבי יהודה אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בנזירות מועטת אבל בנזירות מרובה דיו שלושים יום

אמר רב יוסף הואיל ואמרי רבנן אין נזקקים לו בי דינא דמזדקקי לא עביד שפיר רב אחא בר יעקב אומר משמתינן ליה:

וחכמים אומרים פותחין לו פתח כו׳: תנא לעולם אל תהי רגיל בנדרים שסופך למעול בשבועות ואל תהי רגיל אצל עם הארץ שסופך להאכילך טבלים אל תהי רגיל אצל כהן עם הארץ שסופך להאכילך תרומה ואל תרבה שיחה עם האשה שסופך לבוא לידי ניאוף

רבי אחא ברבי יאשיה אומר כל הצופה בנשים סופו בא לידי עבירה וכל המסתכל בעקבה של אשה הויין לו בנים שאינן מהוגנין אמר רב יוסף ובאשתו נדה אמר רבי שמעון בן לקיש עקבה דקתני במקום הטינופת שהוא מכוון כנגד העקב

תניא בעבור תהיה יראתו על פניכם זו בושה לבלתי תחטאו מלמד שהבושה מביאה לידי יראת חטא מיכן אמרו סימן יפה באדם שהוא ביישן אחרים אומרים כל אדם המתבייש לא במהרה הוא חוטא ומי שאין לו בושת פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני

אמר רבי יוחנן בן דהבאי ארבעה דברים סחו לי מלאכי השרת חיגרין מפני מה הויין מפני שהופכים את שולחנם אילמים מפני מה הויין מפני שמנשקים על אותו מקום חרשים מפני מה הויין מפני שמספרים בשעת תשמיש סומין מפני מה הויין מפני שמסתכלים באותו מקום

ורמינהו שאלו את אימא שלום מפני מה

דף כ עמוד ב

בניך יפיפין ביותר אמרה להן אינו מספר עמי לא בתחלת הלילה ולא בסוף הלילה אלא בחצות הלילה וכשהוא מספר מגלה טפח ומכסה טפח ודומה עליו כמי שכפאו שד

ואמרתי לו מה טעם ואמר לי כדי שלא אתן את עיני באשה אחרת ונמצאו בניו באין לידי ממזרות

לא קשיא הא במילי דתשמיש הא במילי אחרנייתא

אמר רבי יוחנן זו דברי יוחנן בן דהבאי אבל אמרו חכמים אין הלכה כיוחנן בן דהבאי אלא כל מה שאדם רוצה לעשות באשתו עושה משל לבשר הבא מבית הטבח רצה לאוכלו במלח אוכלו צלי אוכלו מבושל אוכלו שלוק אוכלו וכן דג הבא מבית הצייד

אמר אמימר מאן מלאכי השרת רבנן דאי תימא מלאכי השרת ממש אמאי אמר רבי יוחנן אין הלכה כיוחנן בן דהבאי הא אינהו בקיאי בצורת הולד טפי ואמאי קרו להו מלאכי השרת דמצייני כמלאכי השרת

ההיא דאתאי לקמיה דרבי אמרה לו רבי ערכתי לו שולחן והפכו אמר לה בתי תורה התירתך ואני מה אעשה ליך ההיא דאתאי לקמיה דרב אמרה לו רבי ערכתי לו שולחן והפכו אמר מאי שנא מן ביניתא

ולא תתורו אחרי לבבכם מכאן אמר רבי אל ישתה אדם בכוס זה ויתן עיניו בכוס אחר אמר רבינא לא נצרכא אלא דאפילו שתי נשיו

וברותי מכם המורדים והפושעים בי אמר רבי לוי אלו בני תשע מדות בני אסנ״ת משגע״ח

בני אימה בני אנוסה בני שנואה בני נידוי בני תמורה בני מריבה בני שכרות בני גרושת הלב בני ערבוביא בני חצופה

איני והאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל אדם שאשתו תובעתו הויין לו בנים שאפילו בדורו של משה רבינו לא היו כמותם שנאמר הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וכתיב ואקח את ראשי שבטיכם ולא כתיב נבונים

וכתיב יששכר חמור גרם וכתיב מבני יששכר יודעי בינה לעתים

ההיא דמרציא ארצויי:

הדרן עלך ואלו מותרין

מתני׳ ארבעה נדרים התירו חכמים נדרי זרוזין ונדרי הבאי ונדרי שגגות ונדרי אונסין נדרי זרוזין כיצד היה מוכר חפץ ואמר קונם שאיני פוחת לך מן הסלע והלה אומר קונם שאיני מוסיף לך על השקל

דף כא עמוד א

שניהם רוצין בשלושה דינרין

גמ׳ ארבעה נדרים התירו חכמים כו׳ אמר ליה רבי אבא בר ממל לרבי אמי אמרת לן משמיה דרבי יהודה נשיאה מאן תנא ארבעה נדרים רבי יהודה היא דאמר משום רבי טרפון לעולם אין אחד מהן נזיר לפי שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה

רבא אמר אפילו תימא רבנן מי קתני שניהן רצו שניהן רוצין קתני

אמר ליה רבינא לרב אשי אמר לו טפי מסלע והלה אמר בציר משקל נדרא הוי או זירוזין הוי

אמר ליה תנינא היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו ואמר לו קונם ביתך שאני נכנס טיפת צונן שאני טועם מותר ליכנס לביתו ולשתות הימנו צונן שלא נתכוון זה אלא לשום אכילה ושתיה

ואמאי והא טיפת צונן קאמר אלא משתעי איניש הכי הכא נמי משתעי איניש הכי

אמר ליה

דף כא עמוד ב

מי דמי גבי צונן צדיקים אומרים מעט ועושין הרבה

הכא ספיקא הוא דלמא פחות מסלע ויותר על שקל קאמר וזירוזין הוי או דלמא דווקא קאמר ונידרא הוי תיבעי

אמר רב יהודה אמר רב אסי ארבעה נדרים הללו צריכין שאלה לחכם כי אמריתא קמיה דשמואל אמר תנא תני ארבעה נדרים התירו חכמים ואת אמרת צריכין שאלה לחכם

רב יוסף מתני לה להא שמעתא בהאי לישנא אמר רב יהודה אמר רב אסי אין חכם רשאי להתיר אלא כעין ארבעה נדרים הללו קסבר אין פותחין בחרטה

ההוא דאתא לקמיה דרב הונא אמר ליה ליבך עלך אמר ליה לא ושרייה

ההוא דאתא לקמיה דרבה בר רב הונא אמר ליה אילו היו עשרה בני אדם שיפייסוך באותה שעה מי נדרת אמר ליה לא והתירו

תניא רבי יהודה אומר אומרים לו לאדם לב זה עליך אם אמר לאו מתירין אותו רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו אומרים לו לאדם אילו היו עשרה בני אדם שיפייסוך באותה שעה מי נדרת אם אמר לאו מתירין אותו

(סימן אסי ואלעזר יוחנן וינאי)

ההוא דאתא לקמיה דרבי אסי אמר ליה כדו תהית אמר ליה לא ושרייה ההוא דאתא לקמיה דרבי אלעזר אמר ליה בעית נדור אמר ליה אילו לא מרגזין לי לא בעינן כלום אמר ליה תהא כבעית ההיא איתתא דאדרתה לברתה אתאי לקמיה דרבי יוחנן אמר לה אילו הוה ידעת דאמרן מגירתיך עלה דברתך

דף כב עמוד א

אילו לא חמאת בה אימה מילין דעזיבה בכדי לא אדרתה מי אדרתה אמרה ליה לא ושרייה

בר ברתיה דרבי ינאי סבא אתא לקמיה דרבי ינאי סבא אמר ליה אילו הוה ידעת דפתחין פינקסך וממשמשין בעובדך מי נדרת אמר ליה לא ושרייה

אמר רבי אבא מאי קראה ואחר נדרים לבקר ואף על גב דפתח רבי ינאי ליה אנן לא פתחינן ליה בהא

ולא פתחינן בהדא אחרנייתא דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מאי פתח ליה רבן גמליאל להההוא סבא יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא כל הבוטה ראוי לדוקרו בחרב ; אלא לשון חכמים מרפא.

ולא פתחינן בהדא אחרנייתא דתניא רבי נתן אומר הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו מקריב עליו קרבן ברישא פתחינן בסיפא אביי אמר פתחינן רבא אמר לא פתחינן

רב כהנא מתני לה להא שמעתא בהדין לישנא... רב טביומי מתני הכי בסיפא לא פתחינן ברישא אביי אמר פתחינן רבא אמר לא פתחינן והלכתא לא פתחינן לא ברישא ולא בסיפא

ולא פתחינן בהא נמי דשמואל דאמר שמואל אף על פי שמקיימו נקרא רשע אמר רבי אבהו מאי קרא וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא ויליף חדלה חדלה כתיב הכא כי תחדל לנדור וכתיב התם שם רשעים חדלו רוגז

אמר רב יוסף אף אנן נמי תנינא כנדרי כשרים לא אמר כלום כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן ובשבועה

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו שנאמר והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך ואין רעה אלא גיהנם שנאמר כל פעל ה׳ למענהו וגם רשע ליום רעה

ולא עוד אלא שהתחתוניות שולטות בו שנאמר ונתן ה׳ לך שם לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש איזהו דבר שמכלה את העינים ומדאיב את הנפש הוי אומר אלו התחתוניות

עולא במיסקיה לארעא דישראל איתלוו ליה תרין בני חוזאי בהדיה קם חד שחטיה לחבריה אמר ליה לעולא יאות עבדי אמר ליה אין ופרע ליה בית השחיטה כי אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה דילמא חס ושלום אחזיקי ידי עוברי עבירה אמר ליה נפשך הצלת

קא תמה רבי יוחנן מכדי כתיב ונתן ה׳ לך שם לב רגז בבבל כתיב אמר ליה ההוא שעתא

דף כב עמוד ב

לא עברינן ירדנא

אמר רבה בר רב הונא כל הכועס אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו שנאמר רשע כגובה אפו בל ידרוש אין אלהים כל מזמותיו רבי ירמיה מדיפתי אמר משכח תלמודו ומוסיף טיפשות שנאמר כי כעס בחיק כסילים ינוח וכתיב וכסיל יפרוש אולת רב נחמן בר יצחק אמר בידוע שעוונותיו מרובין מזכיותיו שנאמר ובעל חימה רב פשע

אמר רב אדא ברבי חנינא אלמלא (לא) חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמישה חומשי תורה וספר יהושע בלבד [מפני] שערכה של ארץ ישראל הוא מאי טעמא כי ברוב חכמה רב כעס

אמר רבי אסי אין נזקקין לאלהי ישראל חוץ מקונם אשתי נהנית לי שגנבה את כיסי ושהכתה את בני ונודע שלא גנבה ושלא הכתו

ההיא דאתאי לקמיה דרב אסי אמר לה במאי נדרת באלהי ישראל אמר לה אי נדרת במוהי שהיא כינוי בעלמא מזדקיקנא לך השתא דלא נדרת במוהי אלא באלהי ישראל לא מזדקיקנא לך

רב כהנא איקלע לבי רב יוסף אמר ליה לטעום מר מידי אמר ליה לא מרי כולא לא טעימנא ליה אמר ליה לא מרי כולא לא טעימת ליה הניחא לרב כהנא דאמר לא מרי כולא אלא לרב יוסף אמאי אמר לא מרי כולא הכי הוא דקאמר ליה לא מרי כולא הוא דקאמרת הלכך לא טעימת ליה

אמר רבא אמר רב נחמן הלכתא פותחין בחרטה ונזקקין לאלהי ישראל

משתבח ליה רבא לרב נחמן ברב סחורה דאדם גדול הוא אמר לו כשיבא לידך הביאהו לידי הוה ליה נדרא למישרא אתא לקמיה דרב נחמן

אמר ליה נדרת אדעתא דהכי אמר ליה אין אדעתא דהכי אין כמה זימנין איקפד רב נחמן אמר ליה זיל לקילעך

נפק רב סחורה ופתח פיתחא לנפשיה רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם והשתא דאיקפד רב נחמן אדעתא דהכי לא נדרי ושרא לנפשיה

רבי שמעון ברבי הוה ליה נדרא למישרא אתא לקמייהו דרבנן אמרי ליה נדרת אדעתא דהכי אמר אין אדעתא דהכי אין כמה זימנין

דף כג עמוד א

והוו מצטערי רבנן משימשא לטולא ומטולא לשימשא

(לישנא אחרינא אדעתא דהכי אין כמה זימנין והוו מצטערי רבנן משימשא לטולא ומטולא לשימשא)

אמר ליה בטנית בריה דאבא שאול בן בטנית מי נדרת אדעתא דמצערי רבנן מטולא לשימשא ומשימשא לטולא אמר לא ושריוה

רבי ישמעאל בר רבי יוסי הוה ליה נדרא למישרא אתא לקמייהו דרבנן אמרו ליה נדרת אדעתא דהכי אמר להו אין נדרתא אדעתא דהכי אמר להו אין כמה זימנין כיוון דחזא ההוא קצרא דמצטערי רבנן מחייה באוכלא דקצרי אמר אדעתא דמחי לי קצרא לא נדרי ושריה לנפשיה

אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא האי נולד הוא דלא מסיק אדעתיה דמחי ליה קצרא ותנינא אין פותחין לו בנולד אמר ליה האי לאו נולד הוא דשכיחי אפיקורי דמצערי רבנן

דביתהו דאביי הוה לה ההיא ברתא הוא אמר לקריבאי היא אמרה לקריבה אמר לה תיתסרא הנאתי עלך אי עברת אדעתאי ומינסבת לה לקריבך אזלת ועברת על דעתיה ואינסבא לקריבה אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה אילו הוה ידעת דעברת על דעתך ומנסבא לה לקריבה מי אדרתה אמר לא ושרייה רב יוסף

ומי שרי כי האי גוונא אין והתניא מעשה באדם אחד שהדיר את אשתו מלעלות לרגל ועברה על דעתו ועלתה לרגל ובא לפני רבי יוסי אמר לו ואילו היית יודע שעוברת על דעתך ועולה לרגל כלום הידרתה אמר לו לא והתירו רבי יוסי

מתני׳ רבי אליעזר בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חבירו שיאכל אצלו יאמר לו כל נדר שאני עתיד לידור הוא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר

גמ׳ וכיוון דאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל לא שמע ליה ולא אתי בהדיה

דף כג עמוד ב

חסורי מיחסרא והכי קתני הרוצה שיאכל אצלו חבירו ומסרב בו ומדירו נדרי זירוזין הוא והרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר

אי זכור עקריה לתנאיה וקיים ליה לנדריה אמר אביי תני ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר

רבא אמר לעולם כדאמרינן מעיקרא הכא במאי עסקינן כגון שהתנה בראש השנה ולא ידע במה התנה והשתא קא נדר אי זכור בשעת הנדר ואמר על דעת הראשונה אני נודר נדריה לית ביה ממשא לא אמר על דעת הראשונה אני נודר עקריה לתנאיה וקיים לנדריה

רב הונא בר חיננא סבר למידרשיה בפירקא אמר ליה רבא תנא קא מסתים לה סתומי כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים ואת דרשת ליה בפירקא

איבעיא להו פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב או לא ואם תימצי לומר פליגי הלכתא כוותיה או לא תא שמע דתנן האומר לחבירו

דף כד עמוד א

קונם שאיני נהנה לך אם אי אתה נוטל לבנך כור של חיטין ושתי חביות של יין הרי זה יכול להתיר את נדרו שלא על פי חכם שיכול לומר לו כלום אמרת אלא בשביל כבודי זה הוא כבודי

טעמא דאמר זה הוא כבודי הא לאו הכי נדר הוא מני אי רבי אליעזר בן יעקב נדרי זירוזין הוי אלא שמע מינה פליגי רבנן עליה

לעולם רבי אליעזר בן יעקב היא ומודה רבי אליעזר בן יעקב בהאי דנדרא הוי דאמר ליה לא כלבא אנא דמיתהנינא מינך ולא מיתהנית מינאי

תא שמע האומר לחבירו קונם שאתה נהנית לי אם אי אתה נותן לבני כור של חיטין ושתי חביות של יין רבי מאיר אומר עד שיתן וחכמים אומרים אף זה יכול להתיר את נדרו שלא על פי חכם שיכול לומר הריני כאילו התקבלתי

טעמא דאמר הריני כאילו התקבלתי הא לאו הכי נדר הוא מני אי רבי אליעזר בן יעקב נדרי זירוזין הוי אלא לאו רבנן ופליגי

לא לעולם רבי אליעזר בן יעקב ומודה רבי אליעזר בהאי דנדרא הוי משום דאמר ליה לאו מלכא אנא דמהנינא לך ואת לא מהנית לי

אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי תא שמע נדרי אונסין הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או חלה בנו או שעכבו נהר הא לאו הכי נדר הוא מני אי רבי אליעזר בן יעקב זירוזין הוי אלא לאו רבנן ופליגי

לעולם רבי אליעזר בן יעקב ומי סברת דאדריה מזמנא לזמינא לא דזמינא אדריה למזמנא דאמר ליה מזמנת לי לסעודתיך אמר ליה אין נדר זה עליך ונדר וחלה הוא או שחלה בנו או שעכבו נהר הרי אלו נדרי אונסין

תא שמע יתר על כן אמר רבי אליעזר בן יעקב האומר לחבירו קונם שאני נהנה לך אם אי אתה מתארח אצלי ותאכל עמי פת חמה ותשתה עמי כוס חמין והלה הקפיד כנגדו אף אלו נדרי זירוזין ולא הודו לו חכמים מאי לא הודו לו חכמים לאו

דף כד עמוד ב

דאפילו בקמייתא ושמע מינה פליגי רבנן עליה שמע מינה

מאי הוי עלה תא שמע דאמר רב הונא הלכה כרבי אליעזר בן יעקב וכן אמר רב אדא בר אהבה הלכה כרבי אליעזר בן יעקב

מתני׳ נדרי הבאי אמר קונם אם לא ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד

גמ׳ תנא נדרי הבאי מותרין שבועות הבאי אסורין

היכי דמי שבועות הבאי אילימא דאמר שבועה אם לא ראיתי בדרך הזה מידעם קאמר

אמר אביי דאמר שבועה שראיתי אמר ליה רבא אם כן למה לי למימר ועוד דומיא דנדר קתני אלא אמר רבא באומר ייאסרו פירות העולם עלי בשבועה אם לא ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים

אמר ליה רבינא לרב אשי ודילמא האי גברא קינא דשומשמני חזא ואסיק להון שמא עולי מצרים ושפיר משתבע

דף כה עמוד א

אמר ליה כי משתבע אדעתא דידן משתבע ואנן לא מסקינן נפשין אשומשמני

ועל דעתא דנפשיה לא עביד איניש דמשתבע והתניא כשהן משביעין אותו אומרים לו הוי יודע שלא על תנאי שבלבך אנו משביעין אותך אלא על דעתינו ועל דעת בית דין לאפוקי מאי לאו לאפוקי דאסיק להו לאיסקונדרי ואסיק להון שמא זוזי

ומדקאמר על דעתינו מכלל דעביד אינש דמשתבע אדעתא דנפשיה

לא לאפוקי מקניא דרבא דההוא גברא דהוה מסיק בחבריה זוזי אתא לקמיה דרבא אמר ליה ללווה זיל פרע לי אמר ליה פרעתיך אמר ליה רבא אם כן זיל אישתבע ליה דפרעתיה

אזל ואייתי קניא ויהיב זוזי בגויה והוה מסתמיך ואזיל ואתי עליה לבי דינא אמר ליה למלוה נקוט האי קניא בידך נסב ספר תורה ואישתבע דפרעיה כל מה דהוה ליה בידיה

ההוא מלוה רגז ותברה להההוא קניא ואישתפך הנהו זוזי לארעא ואישתכח דקושטא אישתבע

ואכתי לא עביד דמישתבע אדעתא דנפשיה והתניא וכן מצינו במשה רבינו כשהשביע את ישראל בערבות מואב אמר להם הוו יודעים שלא על דעתכם אני משביע אתכם אלא על דעתי ועל דעת המקום שנאמר ולא אתכם לבדכם וגו׳ (דברים כט יג)

מאי אמר להו משה לישראל לאו הכי קאמר להו דלמא עבידתון מילי ואמריתון על דעתינו משום הכי אמר להו על דעתי לאפוקי מאי לאו לאפוקי דאסיקו שמא לעבודת כוכבים אלוה מכלל דעביד איניש דמשתבע אדעתא דנפשיה

לא עבודת כוכבים איקרי אלוה דכתיב ובכל אלהי מצרים וגו׳

ולשבע יתהון דמקיימיתון מצוות משמע מצַוַת המלך

ולשבע יתהון דמקיימיתון כל מצוות משמע מצַוַת ציצית דאמר מר שקולה מצַוַת ציצית כנגד כל מצוות שבתורה

ולשבע יתהון דמקיימיתון תורה משמע תורה אחת ולשבע יתהון דמקיימיתון תורות משמע תורת מנחה תורת חטאת תורת אשם ולשבע יתהון דמקיימיתון [תורות] ומצוות [תורות] משמע תורת המנחה מצוות משמע מצות המלך

ולשבע יתהון דמקיימיתון תורה כולה תורה כולה משמע עבודת כוכבים דתניא חמורה עבודת כוכבים שכל הכופר בה כאילו מודה בתורה כולה

ולשבע יתהון דמקיימיתון עבודת כוכבים ותורה כולה אי נמי שש מאות ושלוש עשרה מצוות אלא משה רבינו מילתא דלא טריחא נקט:

אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד: ולא והא ההוא חויא דהוה בשני שבור מלכא רמו ליה תליסר אורוותא דתיבנא ובלע יתהון אמר שמואל בטרוף כולהו נחשי מיטרף טרפי אגבו טרוף קאמרינן

ולתני טרוף מילתא אגב אורחיה קא משמע לן דקורת בית הבד גבו טרוף למאי נפקא מינה למקח וממכר לומר לך המוכר קורת בית הבד לחבירו אי גבו טרוף אין ואי לא לא:

דף כה עמוד ב

מתני׳ נדרי שגגות אם אכלתי ואם שתיתי ונזכר שאכל ושתה שאני אוכל ושאני שותה ושכח ואכל ושתה אמר קונם אשתי נהנית לי שגנבה את כיסי ושהכתה את בני ונודע שלא הכתו ונודע שלא גנבה

ראה אותן אוכלין תאנים ואמר הרי עליכם קרבן ונמצאו אביו ואחיו והיו עמהן אחרים בית שמאי אומרים הן מותרים ומה שעמהם אסורים ובית הלל אומרים אלו ואלו מותרין:

גמ׳ תנא כשם שנדרי שגגות מותרין כך שבועות שגגות מותרות היכי דמי שבועות שגגות כגון רב כהנא ורב אסי הדין אמר שבועתא דהכי אמר רב והדין אמר שבועתא דהכי אמר רב דכל חד וחד אדעתא דנפשיה שפיר קמישתבע:

ראה אותן אוכלין: תנן התם פותחין בשבתות ובימים טובים בראשונה היו אומרים אותן הימים מותרים ושאר כל הימים אסורים עד שבא רבי עקיבא ולימד נדר שהותר מקצתו הותר כולו

אמר רבה דכולי עלמא כל היכא דאמר אילו הייתי יודע שאבא ביניכם הייתי אומר כולכם אסורין חוץ מאבא דכולהון אסורין ואביו מותר לא נחלקו אלא באומר אילו הייתי יודע שאבא ביניכם הייתי אומר פלוני ופלוני אסורין ואבא מותר

דף כו עמוד א

ורבא אמר דכולי עלמא כל היכא דאמר אילו הייתי יודע שאבא ביניכם הייתי אומר פלוני ופלוני אסורין ואבא מותר כולם מותרין לא נחלקו אלא באומר אילו הייתי יודע שאבא ביניכם הייתי אומר כולכם אסורין חוץ מאבא

בית שמאי סברי להה כרבי מאיר דאמר תפוס לשון ראשון

ובית הלל סברי להה כרבי יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס

איתיביה רב פפא לרבא כיצד אמר רבי עקיבא נדר שהותר מקצתו הותר כולו קונם שאיני נהנה לכולכם הותר אחד מהן הותרו כולם שאיני נהנה לא לזה ולזה הותר הראשון הותרו כולם הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין

בשלמא לרבה מוקים להה לרישא דאמר לזה ולזה

וסיפא דאמר לכולכם

אלא לדידך בשלמא רישא מוקים להה דאמר לכולכם

דף כו עמוד ב

אלא סיפא דאמר לזה ולזה רבי עקיבא היא אמאי פליגי רבנן עליה והאמרת דברי הכל מותר

אמר ליה רבא ולרבה לרבי עקיבא מי ניחא סיפא במאי מוקים לה דאמר לכולכם הי דין הוא ראשון והי דין הוא אחרון

אלא רישא דאמר לכולכם וסיפא כגון שתלאן זה בזה ואמר פלוני כפלוני ופלוני כפלוני

דיקא נמי דתניא הותר האמצעי הימנו ולמטה מותרין ולמעלה אסורין

איתיביה רב אדא בר אהבה לרבא קונם בצל שאני טועם שהבצל רע ללב אמרו לו והלא הכופרי יפה ללב הותר בכופרי ולא בכופרי בלבד הותר אלא בכל הבצלים מעשה היה והתירו רבי מאיר בכל הבצלים

מאי לאו דאמר אילו הייתי יודע שהכופרי יפה ללב הייתי אומר כל הבצלים אסורין וכופרי מותר

לא באומר אילו הייתי יודע שהכופרי יפה ללב הייתי אומר בצל פלוני ופלוני אסורין וכופרי מותר ורבי מאיר אליבא דרבי עקיבא ואליבא דרבנן

איתיביה רבינא לרבא רבי נתן אומר יש נדר שמקצתו מותר ומקצתו אסור כיצד נדר מן הכלכלה

דף כז עמוד א

והיו בה בנות שוח ואמר אילו הייתי יודע שבנות שוח בתוכה לא הייתי נודר הכלכלה אסורה בנות שוח מותרות עד שבא רבי עקיבא ולימד נדר שהותר מקצתו הותר כולו מאי לאו דאמר אילו הייתי יודע שבנות שוח בתוכה הייתי אומר תאנים שחורות ולבנות אסורות בנות שוח מותרות ורבי עקיבא היא ופליגי רבנן

לא באומר אילו הייתי יודע שבנות שוח בתוכה הייתי אומר כל הכלכלה אסורה ובנות שוח מותרות

מאן תנא להא דתנו רבנן נדר מחמשה בני אדם כאחד הותר לאחד מהם הותרו כולן חוץ מאחד מהן הוא מותר והן אסורין

אי לרבה רישא רבי עקיבא וסיפא דברי הכל אי לרבא סיפא רבנן ורישא דברי הכל:

מתני׳ נדרי אונסין הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו או שעכבו נהר הרי אלו נדרי אונסין:

גמ׳ ההוא גברא דאתפיס זכוותא בבי דינא ואמר אי לא אתינא עד תלתין יומין ליבטלון הני זכוותאי איתניס ולא אתא אמר רב הונא בטיל זכוותיה

אמר ליה רבא אנוס הוא ואנוס רחמנא פטריה דכתיב (דברים כב) ולנערה לא תעשה דבר

וכי תימא קטלא שאני והתנן נדרי אונסין הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו או שעיכבו נהר הרי אלו נדרי אונסין

ולרבא מאי שנא מהא דתנן הרי זה גיטיך מעכשיו אם לא באתי מכאן עד י״ב חדש ומת בתוך י״ב חדש הרי זה גט אמאי והא מינס איתניס אמרי דלמא שאני התם

דף כז עמוד ב

דאי הוה ידע דמית מן לאלתר הוה גמר ויהיב גיטא

מאי שנא מההוא דאמר להו אי לא אתינא מכאן עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מעברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתייא אמאי והא מינס אניס

דלמא אונסא דמיגליא שאני ומעברא מיגלי אונסיה

ולרב הונא מכדי אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא שאני הכא דמיתפסן זכותן

והיכא דמיתפסין לאו אסמכתא היא והתנן מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמר אם אין אני נותן לו מכאן עד ל׳ יום תן לו שטרו

הגיע זמן ולא נתן רבי יוסי אומר יתן ורבי יהודה אומר לא יתן ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב אין הלכה כרבי יוסי דאמר אסמכתא קניא

שאני הכא דאמר לבטלן זכותיה

והלכתא אסמכתא קניא והוא דלא אניס והוא דקנו מיניה בבית דין חשוב:

מתני׳ נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין שהיא תרומה אף על פי שאינו תרומה שהן של בית המלך אף על פי שאינן של בית המלך בית שמאי אומרים בכל נודרין

דף כח עמוד א

חוץ מבשבועה ובית הלל אומרים אף בשבועה

בית שמאי אומרים לא יפתח לו בנדר ובית הלל אומרים אף יפתח לו בית שמאי אומרים במה שהוא מדירו ובית הלל אומרים אף במה שאינו מדירו

כיצד אמר לו אמור קונם אשתי נהנית לי ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי בית שמאי אומרים אשתו מותרת ובניו אסורין ובית הלל אומרים אלו ואלו מותרין:

גמ׳ והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא

אמר רב חיננא אמר רב כהנא אמר שמואל במוכס שאין לו קצבה דבי ר׳ ינאי אמר במוכס העומד מאליו:

שהן של בית המלך ואף על פי שאינן של בית המלך: היכי נדר אמר רב עמרם אמר רב באומר יאסרו פירות העולם עלי אם אינן של בית המלך

כיון דאמר יאסרו איתסרו עליה כל פירי עלמא באומר היום אי דאמר היום לא מקבל מיניה מוכס

באומר בלבו היום ומוציא בשפתיו סתם ואף על גב דסבירא לן דברים שבלב אינם דברים לגבי אונסין שאני:

בית שמאי אומרים בכל וכו׳ בית שמאי אומרים במה שהוא מדירו ובית הלל אומרים אף בשאינו מדירו כיצד אמר לו קונם אשתי נהנית לי ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי בית שמאי אומרים אשתו מותרת ובניו אסורין ובית הלל אומרים אלו ואלו מותרין:

אמר רב הונא תנא בית שמאי אומרים לא יפתח לו בשבועה ובית הלל אומרים אף יפתח לו בשבועה לבית שמאי בשבועה הוא דלא יפתח לו הא בנדר יפתח לו והא תנן בית שמאי אומרים לא יפתח לו בנדר

ותו מיפתח הוא דלא יפתח לו בשבועה הא מידר נדר בשבועה והתנן בית שמאי אומרים בכל נודרין חוץ מבשבועה

תנא מתניתין בנדר להודיעך כחן דבית שמאי תנא ברייתא בשבועה להודיעך כחן דבית הלל

רב אשי אמר הכי קתני בית שמאי אומרים אין שאלה בשבועה ובית הלל אומרים יש שאלה בשבועה:

מתני׳ הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להן פדיון הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו טלית זו קרבן עד שתשרף

דף כח עמוד ב

אין להם פדיון:

גמ׳ וליתני קדושות ואין קדושות איידי דבעי למיתנא סיפא אין להם פדיון תנא נמי רישא יש להם פדיון

היכי נדר אמר אמימר באומר אם אינן נקצצות היום ועבר היום ולא נקצצו אם כן למה לי למימר פשיטא לא צריכא כגון דאיכא זיקא נפישא

והא קתני לה גבי טלית וטלית לשריפה קיימא [אין] כגון דאיכא דליקה הכא נמי דאיכא זיקא נפישא וסלקא דעתך דמסיק אדעתיה דלא מיתנצלן ומשום הכי קא נדר קא משמע לן:

הרי נטיעות האלו קרבן כו׳: ולעולם אמר בר פדא פדאן חוזרות וקודשות פדאן חוזרות וקודשות עד שיקצצו נקצצו פודן פעם אחת ודיו ועולא אמר כיון שנקצצו שוב אין פודן

דף כט עמוד א

אמר ליה רב המנונא קדושה שבהן להיכן הלכה ומה אילו אמר לאשה היום את אשתי ולמחר אי את אשתי מי נפקא בלא גט

אמר ליה רבא מי קא מדמית קדושת דמים לקדושת הגוף קדושת דמים פקעה בכדי קדושת הגוף לא פקעה בכדי

אמר ליה אביי קדושת הגוף לא פקעה בכדי והתניא שור זה עולה כל שלושים יום ולאחר שלושים יום שלמים כל שלושים יום עולה לאחר שלושים יום שלמים אמאי קדושת הגוף נינהו ופקעה בכדי

הכא במאי עסקינן דאמר לדמי

אי הכי אימא סיפא לאחר שלושים יום עולה ומעכשיו שלמים אי אמרת בשלמא חדא בקדושת הגוף וחדא בקדושת דמים

דף כט עמוד ב

היינו דאיצטריך ליה לתנא למיתנא תרתי דסלקא דעתך אמינא קדושת הגוף לא פקעה בכדי קדושת דמים פקעה בכדי אמטו להכי תנא תרתי

אלא אי אמרת אידי ואידי קדושת דמים למה לי למיתנא תרתי השתא יש לומר מקדושה חמורה לקדושה קלה פקעה מקדושה קלה לקדושה חמורה צריכא למימר

לימא תיהוי תיובתא דבר פדא דאמר לא פקעה קדושה בכדי

אמר רב פפא אמר לך בר פדא הכי קאמר אם לא אמר מעכשיו שלמים לאחר ל׳ יום עולה הוי

מידי דהוה האומר לאשה התקדשי לי לאחר ל׳ יום דמקודשת ואף על פי שנתעכלו המעות

פשיטא לא צריכא דהדר ביה

הניחא למאן דאמר אינה חוזרת אלא למאן דאמר חוזרת מאי איכא למימר

אפילו למאן דאמר התם חוזרת הכא שאני דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט

יתיב רבי אבין ורב יצחק ברבי קמיה דרבי ירמיה וקא מנמנם רבי ירמיה יתבי וקאמרי לבר פדא דאמר פדאן חוזרות וקודשות

דף ל עמוד א

תפשוט דבעי רב הושעיא הנותן שתי פרוטות לאשה ואמר לה באחת התקדשי לי היום ובאחת התקדשי לי לאחר שאגרשיך הכי נמי דהוו קידושי

איתער בהו רבי ירמיה אמר להו מאי קא מדמיתון פדאן הוא לפדאום אחרים הכי אמר רבי יוחנן פדאן הוא חוזרות וקדושות פדאום אחרים אין חוזרות וקדושות ואשה כפדאוה אחרים דמיא

איתמר נמי אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שפדאן הוא אבל פדאום אחרים אין חוזרות וקדושות

מתני׳ הנודר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה מיושבי היבשה אסור מיורדי הים שיורדי הים בכלל יושבי היבשה לא כאלו שהולכין מעכו ליפו אלא במי שדרכו לפרש

גמ׳ רב פפא ורב אחא בריה דרב איקא חד מתני אריש וחד מתני אסיפא מאן דתני אריש מתני הכי הנודר מיורדי הים מותר ביושבי יבשה הא ביורדי הים אסור ולא כאלו

דף ל עמוד ב

ההולכים מעכו ליפו דהלין יושבי יבשה נינהו אלא ממי שדרכן לפרש

ומאן דמתני אסיפא מתני הכי הנודר מיושבי יבשה אסור ביורדי הים ולא באלו ההולכים מעכו ליפו בלבד אלא אפילו במי שדרכו לפרש הואיל וסופו ליבשה סליק

מתני׳ הנודר מרואי החמה אסור אף בסומין שלא נתכוון זה אלא למי שהחמה רואה אותן

גמ׳ מאי טעמא מדלא קאמר מן הרואין לאפוקי דגים ועוברים

מתני׳ הנודר משחורי הראש אסור בקרחין ובעלי שיבות ומותר בנשים ובקטנים שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים

גמ׳ מאי טעמא מדלא קאמר מבעלי שיער

ומותר בנשים ובקטנים שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים מאי טעמא אנשים זימנין דמיכסו רישייהו וזימנין דמגלו רישייהו אבל נשים לעולם מיכסו וקטנים לעולם מיגלו

מתני׳ הנודר מן הילודים מותר בנולדים מן הנולדים אסור מן הילודים רבי מאיר מתיר אף בילודים וחכמים אומרים לא נתכוון זה אלא במי שדרכו להיוולד

גמ׳ לרבי מאיר ולא מיבעיא נולדים אלא ממאן אסור

חסורי מיחסרא והכי קתני הנודר מן הילודים מותר בנולדים מן הנולדים אסור בילודים רבי מאיר אומר אף הנודר מן הנולדים מותר בילודים כי היכי דנודר מן הילודים מותר בנולדים

אמר ליה רב פפא לאביי למימרא דנולדים דמתיילדן משמע אלא מעתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים הכי נמי דאיתיילדן הוא

ואלא מאי דיילידו משמע אלא מעתה דכתיב הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו הכי נמי דהוה והא עדיין מנשה לא בא אלא משמע הכי ומשמע הכי ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם

וחכמים אומרים לא נתכוין זה אלא ממי שדרכו להיוולד לאפוקי מאי לאפוקי דגים ועופות

דף לא עמוד א

מתני׳ הנודר משובתי שַׁבָּת אסור בישראל ואסור בכותים מאוכלי שום אסור בישראל ואסור בכותים מעולי ירושלים אסור בישראל ומותר בכותים

גמ׳ מאי שובתי שבת אילימא ממקיימי שבת מאי איריא בכותים אפילו נוכרים נמי אלא ממצווים על השבת

אי הכי אימא סיפא מעולי ירושלים אסור בישראל ומותר בכותים אמאי והא מצווים נינהו

אמר אביי מצווה ועושה קתני בתרתי בבי קמייתא ישראל וכותים מצווין ועושין נוכרים ההוא דעבדי עושין ואינם מצווין בעולי ירושלים ישראל מצווין ועושין כותים מצווין ואינם עושין

מתני׳ קונם שאיני נהנה לבני נוח מותר בישראל ואסור בנוכרים

גמ׳ וישראל מי נפיק מכלל בני נח כיוון דאיקדש אברהם איתקרו על שמיה

מתני׳ שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומותר בנוכרים

גמ׳ והאיכא ישמעאל כי ביצחק יקרא לך זרע (בראשית כא, יב) כתיב והאיכא עשו ביצחק ולא כל יצחק

מתני׳ שאיני נהנה מישראל לוקח ביותר ומוכר בפחות שישראל נהנין לי לוקח בפחות ומוכר ביותר ואין שומעין לו שאיני נהנה להן והן לי יהנה לנוכרים

גמ׳ אמר שמואל הלוקח כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו חייב אלמא קסבר הנאת לוקח היא

תנן שאיני נהנה מישראל מוכר בפחות אבל שווה בשווה לא ואי הנאת לוקח היא אפילו שוה בשוה מתניתין בזבינא דרמי על אפיה

אם כן אימא רישא לוקח ביותר ועוד אימא סיפא שישראל נהנין לי [לוקח בפחות] ומוכר ביותר ואי בזבינא דרמי על אפיה אפילו שוה בשוה

סיפא בזבינא חריפא אי הכי לוקח בפחות אפילו שווה בשווה אלא

דף לא עמוד ב

מתניתין בזבינא מיצעא ודשמואל בזבינא חריפא

תניא כוותיה דשמואל הלוקח כלים מן התגר לשגרן לבית חמיו ואמר לו אם מקבלין אותן ממני אני נותן לך דמיהם ואם לאו אני נותן לך לפי טובת הנאה שבהן נאנסו בהליכה חייב

בחזרה פטור מפני שהוא כנושא שכר

ההוא ספסירא דשקל חמרא לזבוני ולא איזבן בהדי דהדר איתניס חמרא חייביה רב נחמן לשלומי איתיביה רבא לרב נחמן נאנסו בהליכה חייב בחזרה פטור

אמר ליה חזרה דספסירא הולכה היא דאילו משכח לזבוני אפילו אבבא דביתיה מי לא מזבין ליה

מתני׳ קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי נוכרים

שאני נהנה למולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי נוכרים שאין הערלה קרויה אלא לשם נוכרים שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב (ירמיהו ט, כה) ואומר והיה הפלשתי הערל הזה (שמואל א יז, לו) ואומר פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלוזנה בנות הערלים (שמואל ב א, כ)

רבי אלעזר בן עזריה אומר מאוסה היא הערלה שנתגנו בה רשעים שנאמר כי כל הגוים ערלים (ירמיהו ט, כה) רבי ישמעאל אומר גדולה מילה שנכרתו עליה שלוש עשרה בריתות

רבי יוסי אומר גדולה מילה שדוחה את השבת חמורה

רבי יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שלא נתלה לו למשה הצדיק עליה מלוא שעה

רבי נחמיה אומר גדולה מילה שדוחה את הנגעים רבי אומר גדולה מילה שכל המצוות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל שנאמר התהלך לפני והיה תמים (בראשית יז, א)

דבר אחר גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקב״ה את עולמו שנאמר כה אמר ה׳ אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי (ירמיהו לג, כה)

גמ׳ תניא רבי יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שכל זכויות שעשה משה רבינו לא עמדו לו כשנתרשל מן המילה שנאמר ויפגשהו ה׳ ויבקש המיתו (שמות ד, כד)

אמר רבי חס ושלום שמשה רבינו נתרשל מן המילה אלא כך אמר אמול ואצא סכנה היא שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים וגו׳ (בראשית לד, כה) אמול ואשהא שלשה ימים הקב״ה אמר לי לך שוב מצרים (שמות ד, יט) אלא מפני מה נענש משה

דף לב עמוד א

מפני שנתעסק במלון תחילה שנאמר ויהי בדרך במלון (שמות ד, כד)

רבן שמעון בן גמליאל אומר לא למשה רבינו ביקש שטן להרוג אלא לאותו תינוק שנאמר כי חתן דמים אתה לי (שמות ד כה) צא וראה מי קרוי חתן הוי אומר זה התינוק

דרש רבי יהודה בר ביזנא בשעה שנתרשל משה רבינו מן המילה באו אף וחימה ובלעוהו ולא שיירו ממנו אלא רגליו מיד ותקח צפורה צור ותכרת את ערלת בנה (שמות ד, כה) מיד וירף ממנו (שמות ד, כו)

באותה שעה ביקש משה רבינו להורגן שנאמר הרף מאף ועזוב חמה (תהלים לז, ח) ויש אומרים לחימה הֶרֶגוּ שנאמר חמה אין לי (ישעיהו כז, ד) והכתיב כי יגרתי מפני האף והחמה (דברים ט, יט) תרי חימה הוו ואיבעית אימא גונדא דחימה

תניא רבי אומר גדולה מילה שאין לך מי שנתעסק במצוות כאברהם אבינו ולא נקרא תמים אלא על שם מילה שנאמר התהלך לפני והיה תמים (בראשית יז, א) וכתיב ואתנה בריתי ביני ובינך (בראשית יז, ב)

דבר אחר גדולה מילה ששקולה כנגד כל המצוות שבתורה שנאמר כי על פי הדברים האלה וגו׳ (שמות לד, כז) דבר אחר גדולה מילה שאילמלא מילה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה וגו׳ (ירמיהו לג, כה)

ופליגא דרבי אליעזר דאמר רבי אליעזר גדולה תורה שאילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי וגו׳

אמר רב יהודה אמר רב בשעה שאמר לו הקב״ה לאברהם אבינו התהלך לפני והיה תמים (בראשית יז, א) אחזתו רעדה אמר שמא יש בי דבר מגונה כיוון שאמר לו ואתנה בריתי ביני ובינך (בראשית יז, ב) נתקררה דעתו

ויוצא אותו החוצה (בראשית טו, ה) אמר לפניו רבונו של עולם הסתכלתי במזל שלי ואין לי אלא בן אחד אמר לו צא מאיצטגנינות שלך אין מזל לישראל

אמר רבי יצחק כל המתמים עצמו הקב״ה מתמים עמו שנאמר עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם (תהלים יח, כו)

אמר רבי הושעיא כל המתמים עצמו שעה עומדת לו שנאמר התהלך לפני והיה תמים (בראשית יז, א) וכתיב והיית לאב המון גוים (בראשית יז, ד)

אמר רבי כל המנחש לו נחש שנאמר כי לא נחש ביעקב (במדבר כג, כג) והא בלמ״ד אל״ף כתיב אלא משום מידה כנגד מידה

תני אהבה בריה דרבי זירא כל אדם שאינו מנחש מכניסין אותו במחיצה שאפילו מלאכי השרת אין יכולין ליכנס בתוכה שנאמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל וגו׳ (במדבר כג, כג)

אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתיים ועשר שנים מפני שעשה אנגרייא בתלמידי חכמים שנאמר וירק את חניכיו ילידי ביתו (בראשית יד, יד)

ושמואל אמר מפני שהפריז על מדותיו של הקב״ה שנאמר במה אדע כי אירשנה (בראשית טו, ח) ורבי יוחנן אמר שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה שנאמר תן לי הנפש והרכוש קח לך (בראשית יד, כא)

וירק את חניכיו ילידי ביתו (בראשית יד, יד) רב אמר שהוריקן בתורה ושמואל אמר שהוריקן בזהב

שמנה עשר ושלש מאות (בראשית יד, יד) אמר רבי אמי בר אבא אליעזר כנגד כולם איכא דאמרי אליעזר הוא דחושבניה הכי הוי

ואמר רבי אמי בר אבא בן שלוש שנים הכיר אברהם את בוראו שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי (בראשית כו, ה) חושבניה מאה ושבעין ותרין

ואמר רמי בר אבא

דף לב עמוד ב

השטן בחושבניה תלת מאה ושיתין וארבעה ואמר רמי בר אבא כתיב אברם, וכתיב אברהם בתחילה המליכו הקב״ה על מאתיים וארבעים ושלושה איברים ולבסוף המליכו על מאתיים וארבעים ושמונה איברים

אלו הן שתי עינים ושתי אזניים וראש הגוייה

ואמר רמי בר אבא מאי דכתיב עיר קטנה ואנשים וגו׳ (קהלת ט, יד) עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו איברים ובא אליה מלך גדול וסבב אותה זה יצר הרע ובנה עליה מצודים וחרמים אלו עוונות

ומצא בה איש מסכן וחכם זה יצר טוב ומלט הוא את העיר בחכמתו זו תשובה ומעשים טובים ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא דבשעת יצר הרע לית דמדכר ליה ליצר טוב

החכמה תעוז לחכם מעשרה שליטים (קהלת ז, יט) החכמה תעוז לחכם זו תשובה ומעשים טובים מעשרה שליטים שתי עיניים ושתי אזניים ושתי ידיים ושתי רגליים וראש הגוייה ופה

אמר רבי זכריה משום רבי ישמעאל ביקש הקב״ה להוציא כהונה משֵם שנאמר והוא כהן לאל עליון (בראשית יד, יח) כיוון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום הוציאה מאברהם

שנאמר ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ וברוך אל עליון (בראשית יד יט-כ) אמר לו אברהם וכי מקדימין ברכת עבד לברכת קונו מיד נתנה לאברהם שנאמר נאם ה׳ לאדני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך (תהלים קי, א) ובתריה כתיב נשבע ה׳ ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק (תהלים קי, ד) על דיבורו של מלכי צדק

והיינו דכתיב והוא כהן לאל עליון הוא כהן ואין זרעו כהן

הדרן עלך ארבעה נדרים

מתני׳ **אין** בין המודר הנאה מחבירו למודר הימנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהם אוכל נפש

המודר מאכל מחבירו לא ישאילנו נפה וכברה וריחיים ותנור אבל משאיל לו חלוק וטבעת וטלית ונזמים

גמ׳ מאן תנא אמר רב אדא בר אהבה רבי אליעזר היא דתניא רבי אליעזר אומר אפילו ויתור אסור במודר הנאה

המודר מאכל מחבירו לא ישאילנו כו׳

דף לג עמוד א

והא מן מאכל נדר אמר רבי שמעון בן לקיש באומר הנאת מאכלך עלי

אימא שלא ילעוס חיטין ויתן על מכתו אמר רבא באומר הנאה המביאה לידי מאכלך עלי

אמר רב פפא שק להביא פירות וחמור להביא עליו פירות ואפילו צנא בעלמא הנאה המביאה לידי מאכל הוא בעי רב פפא סוס לרכוב עליו וטבעת ליראות בה מהו מיפסק ומיזל בארעיה מאי

תא שמע אבל משאיל לו חלוק וטלית נזמים וטבעות היכי דמי אילימא שלא ליראות בהן צריכא למימר אלא לאו אפילו ליראות בהן וקתני משאילו

לא לעולם שלא ליראות ואיידי דקתני רישא לא ישאילנו תנא סיפא משאילו

מתני׳ וכל דבר שאין עושין בו אוכל נפש מקום שמשכירין כיוצא בהן אסור

גמ׳ מכלל דרישא אף על פי שאין משכירין מאן תנא אמר רב אדא בר אהבה רבי אליעזר היא

מתני׳ המודר הנאה מחבירו שוקל לו את שקלו ופורע את חובו ומחזיר לו את אבידתו מקום שנוטלין עליה שכר תיפול הנאה להקדש

גמ׳ אלמא אברוחי ארי בעלמא הוא ושרי

מאן תנא אמר רב הושעיא זו

דף לג עמוד ב

דברי חנן היא

רבא אמר אפילו תימא דברי הכל גבי מודר הנאה דיהיב על מנת שלא לפרוע

מאי חנן דתנן מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אמר איבד את מעותיו

נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא ויטול אמר רבי דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר רבן יוחנן בן זכאי יפה אמר חנן הניח מעותיו על קרן הצבי

רבא לא אמר כרב הושעיא דקא מוקים לה למתניתין כדברי הכל רב הושעיא לא אמר כרבא גזירה שלא ליפרע משום ליפרע

מחזיר לו את אבידתו פליגי בה רבי אמי ורבי אסי חד אמר לא שנו אלא בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה דכי מהדר ליה מידעם דנפשיה קא מהדר ליה אבל נכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר לא קא מהדר ליה דקא מהני ליה פרוטה דרב יוסף

וחד אמר אפילו נכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר מהדר ליה ומשום פרוטה דרב יוסף לא שכיח

דף לד עמוד א

תנן מקום שנוטלין עליה שכר תפול הנאה להקדש בשלמא למאן דאמר אפילו בשנכסי בעל אבידה אסורים על מחזיר נמי מהדר היינו דקתני מקום שנוטלין עליה שכר תיפול הנאה להקדש

אלא למאן דאמר כשנכסי בעל אבידה אסורים על מחזיר לא מהדר אמאי תיפול הנאה להקדש

אחדא קתני

איכא דמתני לה בהאי לישנא פליגי בה רבי אמי ורבי אסי חד אמר לא שנו אלא בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר ומשום פרוטה דרב יוסף לא שכיח אבל נכסי מחזיר אסורים על בעל אבדה לא מהדר ליה משום דקא מהני ליה

וחד אמר אפילו נכסי מחזיר אסורים על בעל אבידה מותר דכי מהדר ליה מידי דנפשיה קמהדר ליה

תנן מקום שנוטלין עליה שכר תפול הנאה להקדש בשלמא למאן דאמר אפילו בשנכסי מחזיר אסורים על בעל אבידה מהדר היינו דמתרץ מקום

אלא למאן דאמר בשנכסי מחזיר אסורין ולא מהדר היכי מתרץ מקום קשיא

דף לד עמוד ב

אמר רבא היתה לפניו ככר של הפקר ואמר ככר זו הקדש נטלה לאוכלה מעל לפי כולה להורישה לבניו מעל לפי טובת הנאה שבה

בעא מיניה רב חייא בר אבין מרבא ככרי עליך ונתנה לו במתנה מהו ככרי אמר לו כי איתיה ברשותיה הוא דאסור או דלמא עליך אמר ליה עילויה שויתיה הקדש

אמר ליה פשיטא דאף על גב דיהבה ליה במתנה אסור אלא ככרי עליך לאפוקי מאי לאו לאפוקי דאי גנבה מיניה מיגנב אמר ליה לא לאפוקי דאי אזמניה עלה

דף לה עמוד א

איתיביה אמר לו השאילני פרתך אמר לו קונם פרה שאני קנוי לך נכסי עליך אם יש לי פרה אלא זו השאילני קרדומך אמר לו קונם קרדום שיש לי שאני קנוי נכסי עלי אם יש לי קרדום אלא זה ונמצא שיש לו בחייו אסור מת או שנִּתְּנה לו במתנה הרי זה מותר

אמר רב אחא בריה דרב איקא שניתנה לו על ידי אחר

אמר רב אשי דיקא נמי דקתני שניתנה לו ולא קתני שנִּתְּנָה לו

בעא מיניה רבא מרב נחמן יש מעילה בקונמות או לא

אמר ליה תניתוה מקום שנוטלין עליה שכר תיפול הנאה להקדש למימרא כי הקדש מה הקדש יש בו מעילה אף קונמות יש בהן מעילה

כתנאי קונם ככר זו הקדש ואכלה בין הוא ובין חבירו מעל לפיכך יש לה פדיון ככר זו עלי להקדש ואכלה הוא מעל חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים בין כך ובין כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות

אמר ליה רב אחא בריה דרב אוויא לרב אשי ככרי עליך ונתנה לו במתנה מי מעל למעול נותן הא לא אסירא עליה למעול מקבל יכול דאמר היתירא בעיתי איסורא לא בעיתי אמר ליה מקבל מעל לכשיוציא שכל המוציא מעות הקדש לחולין כסבור של חולין הוא מועל אף זה מועל

דף לה עמוד ב

מתני׳ ותורם את תרומתו ומעשרותיו לדעתו ומקריב עליו קיני זבין קיני זבות קיני יולדות חטאות ואשמות ומלמדו מדרש הלכות ואגדות אבל לא ילמדנו מקרא אבל מלמד הוא את בניו ואת בנותיו מקרא

גמ׳ איבעיא להו הני כהני שלוחי דידן הוו או שלוחי דשמיא למאי נפקא מינה למודר הנאה אי אמרת דשלוחי דידן הוו הא מהני ליה ואסור ואי אמרת שלוחי דשמיא שרי מאי

תא שמע דתנן מקריב עליו קיני זבין כו׳ אי אמרת שלוחי דידן קא מהני ליה

וליטעמיך ליתני מקריב עליו קרבנות אלא מחוסרי כפרה שאני דאמר רבי יוחנן הכל צריכין דעת חוץ ממחוסרי כפרה שהרי אדם מביא קרבן על בניו ועל בנותיו הקטנים שנאמר זאת תורת הזב (ויקרא טו, לב) בין גדול בין קטן

אלא מעתה לרבי יוחנן זאת תורת היולדת וגו׳ (ויקרא יג, יב) בין קטנה ובין גדולה קטנה בת לידה היא והא תני רב ביבי קמיה דרב נחמן שלוש נשים משמשות במוך קטנה ומעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר ותמות

ההיא זאת תורת היולדת בין פיקחת בין שוטה שכן אדם מביא קרבן על אשתו שוטה

כדברי רבי יהודה דתניא רבי יהודה אומר אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכל קרבנות שחייבת

שכך כותב לה ואחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא

דף לו עמוד א

מתיב רב שימי בר אבא אם היה כהן יזרוק עליו דם חטאתו ודם אשמו

דם חטאתו של מצורע ודם אשמו של מצורע דכתיב (ויקרא יד, ב) זאת תהיה תורת המצורע בין גדול ובין קטן

תנן (משנה גיטין ה, ד) הכהנים שפיגלו במקדש מזידין חייבין הא שוגגין פטורין אלא שפיגולן פיגול

אי אמרת בשלמא שלוחי דשמיא הוו היינו שפיגולן פיגול אלא אי אמרת שלוחי דידן הוו אמאי פיגולן פיגול לימא ליה שליחא שויתיך לתקוני ולא לעוותי

אמרי שאני גבי פיגול דאמר קרא (ויקרא ז, יח) לא יחשב לו מכל מקום

גופא אמר רבי יוחנן הכל צריכין דעת חוץ ממחוסר כפרה שהרי אדם מביא קרבן על בניו ועל בנותיו הקטנים אלא מעתה יביא אדם חטאת חלב על חבירו שכן אדם מביא על אשתו שוטה כרבי יהודה אלמה אמר רבי אלעזר הפריש חטאת חלב על חבירו לא עשה כלום?

אשתו שוטה היכי דמי אי דאכלה כשהיא שוטה לאו בת קרבן היא

ואי דאכלה כשהיא פקחת ונשתטית, הא אמר רבי ירמיה אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה וחזר ונשתפה פסול הואיל ונדחה ידחה

אלא מעתה יביא אדם פסח על חבירו שכן אדם מביא על בניו ועל בנותיו הקטנים אלמה אמר רבי אלעזר הפריש פסח על חבירו לא עשה כלום

אמר רבי זירא שה לבית אבות (שמות יב, ג) לאו דאורייתא

וממאי מדתנן (משנה פסחים ח, ג) האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים כיון שהכניס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו ואי אמרת שה לבית דאורייתא על בישרא קאי ומזכי להו

אלא למה להו דאמר להון אבוהון כדי לזרזן במצות תניא נמי הכי מעשה היה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות זריזות ובנים שפלים:

ותורם את תרומותיו כו׳:

דף לו עמוד ב

איבעיא להו התורם משלו על של חבירו צריך דעתו או לא מי אמרינן כיון דזכות הוא לו לא צריך דעת או דלמא מצוה דיליה היא וניחא ליה למיעבדיה

תא שמע תורם את תרומותיו ואת מעשרותיו לדעתו במאי עסקינן אילימא מן בעל הכרי על של בעל הכרי ולדעתו דמאן אילימא לדעתו דיליה מאן שוויה שליח

אלא לדעתו דבעל הכרי הא קמהני ליה דקעביד שליחותיה אלא משלו על של הכרי ולדעתו דמאן אילימא לדעתו דבעל הכרי הא קמהני ליה אלא לאו לדעתיה דנפשיה ומשלו תורם על של חבירו ואי אמרת צריך דעת הא קמהני ליה אלא לאו אין צריך דעת

לעולם משל בעל הכרי על בעל הכרי כדאמר רבא באומר כל הרוצה לתרום יבא ויתרום הכא נמי באומר וכו׳

בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא התורם משלו על של חבירו טובת הנאה של מי מי אמרינן אי לאו פירי דהאיך מי מתקנא כריא דההוא או דלמא אי לאו כריא דההוא לא הויין פירי דהדין תרומה

אמר ליה אמר קרא (דברים יד, כב) את כל תבואת זרעך ונתת

איתיביה תורם את תרומותיו ואת מעשרותיו לדעתו ואי אמרת טובת הנאה דבעל הכרי הא קא מהני ליה אלא שמע מינה טובת הנאה דיליה אמרי לא משל בעל הכרי על של בעל הכרי ולדעתו דבעל הכרי באומר כל הרוצה לתרום יבא ויתרום

תא שמע דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן המקדיש מוסיף חומש ומתכפר עושה תמורה והתורם משלו על שאינו שלו טובת הנאה שלו:

מלמדו מדרש הלכות ואגדות אבל לא ילמדנו מקרא: מקרא מאי טעמא לא ילמדנו משום דקמהני ליה מדרש נמי קמהני ליה אמר שמואל במקום שנוטלין שכר על המקרא ואין נוטלין שכר על המדרש מאי פסקא

דף לז עמוד א

הא קא משמע לן דאפילו במקום שנוטלין שכר על המקרא שרי למשקל על המדרש לא שרי למשקל

מאי שנא מדרש דלא דכתיב (דברים ד, יד) ואותי צוה ה׳ בעת ההיא ללמד אתכם וכתיב (דברים ד, ה) ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה׳ מה אני בחנם אף אתם נמי בחנם מקרא נמי בחנם

רב אמר שכר שימור ורבי יוחנן אמר שכר פיסוק טעמים

תנן לא ילמדנו מקרא בשלמא למאן דאמר שכר פיסוק טעמים היינו דלא ילמדנו אלא למאן דאמר שכר שימור גדול בר שימור הוא בקטן קתני

אי בקטן אימא סיפא אבל מלמד את בניו מקרא קטן בר בנים הוא חסורי מחסרא והכי קתני לא ילמדנו מקרא בקטן אם היה גדול מלמדו לו ולבניו מקרא

מיתיבי תינוקות לא קורין בתחילה בשבת אלא שונין בראשון בשלמא למאן דאמר שכר פיסוק טעמים היינו דאין קורין בתחילה בשבת אלא למאן דאמר שכר שימור אמאי אין קורין בתחילה בשבת ואמאי שונין בראשון הא איכא שכר שימור דשבת

וליטעמיך שכר פיסוק בשבת מי אסור הבלעה היא והבלעה מישרא שרי דתניא השוכר את הפועל לשמור את התינוק לשמור את הפרה לשמור את הזרעים אין נותנין לו שכר שבת לפיכך

דף לז עמוד ב

אם אבדו אינו חייב באחריותן ואם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכר שבת לפיכך אם אבדו חייב באחריותן

אלא גבי שבת היינו טעמא דאין קוראין בתחילה משום דיפנו אבהתהון דינוקי למצותא דשבתא ואיבעית אימא משום דבשבתא אכלין ושתין ויקיר עליהון עלמא כדאמר שמואל שינוי וסת תחילת חולי מעיים

ולמאן דאמר שכר פיסוק טעמים מאי טעמא לא אמר שכר שימור קסבר בנות מי קא בעיין שימור

ולמאן דאמר שכר שימור מאי טעמא לא אמר שכר פיסוק טעמים קסבר (שכר) פיסוק טעמים דאורייתא הוא

דאמר רב איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב מאי דכתיב (נחמיה ח, ח) ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא ויקראו בספר תורת האלהים זה מקרא מפורש זה תרגום ושום שכל אלו הפסוקים ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים ואמרי לה אלו המסורות

אמר רבי יצחק מקרא סופרים ועיטור סופרים וקריין ולא כתיבן וכתיבן ולא קריין הלכה למשה מסיני

מקרא סופרים אָרֶץ שָׁמַיִם מִצָּרַיִם

עיטור סופרים אחר תעבורו (בראשית יח, ה) אחר תלכו (בראשית כד, נה) אחר תאסף (במדבר יב, יד) קדמו שרים אחר נוגנים (תהלים סח, כו) צדקתך כהררי אל (תהלים לו, ז)

קריין ולא כתיבן פרת דבלכתו (שמואל ב ח, ג) איש דכאשר ישאל איש בדבר האלהים (שמואל ב טז, כג) באים דונבנתה (ירמיהו לא, לח) לה דפליטה (ירמיהו נ, כט) את דהגד הוגד (רות ב, יא) אלי דהגורן (רות ג, ה) אלי דהשעורים (רות ג, יז) הלין קריין ולא כתבן

וכתבן ולא קריין נא דיסלח (מלכים ב ה, יח)

דף לח עמוד א

זאת דהמצוה (דברים ו, א) ידרוך דהדורך (ירמיהו נא, ג) חמש דפאת נגב (יחזקאל מח, טז) אם דכי גואל (רות ג, ט) הלין כתבן ולא קריין

אמר רב אחא בר אדא במערבא פסקין להדין פסוקא לתלתא פסוקין ויאמר ה׳ אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן (שמות יט, ט)

אמר רבי חמא ברבי חנינא לא העשיר משה אלא מפסולתן של לוחות שנאמר פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים (שמות לד, א) פסולתן שלך יהא

אמר רבי יוסי ברבי חנינא לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו שנאמר כתב לך (שמות לד, כז) פסל לך (שם, א) מה פסולתן שלך אף כתבן שלך משה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל ועליו הכתוב אומר טוב עין הוא יבורך וגו׳ (משלי כב, ט)

מתיב רב חסדא ואותי צוה ה׳ בעת ההיא ללמד אתכם (דברים ד, יד) ואותי צוה ואני לכם ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה׳ אלהי (דברים ד, ה) אותי צוה ואני לכם

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת (דברים לא, יט) השירה לחודה למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל (שם) אלא פילפולא בעלמא

אמר רבי יוחנן אין הקב״ה משרה שכינתו אלא על גבור ועשיר וחכם ועניו וכולן ממשה גבור דכתיב ויפרוש את האהל על המשכן (שמות מ, יט) ואמר מר (בכורות מד א) משה רבינו פרסו וכתיב עשר אמות ארך הקרש וגו׳ (שמות כו, טז) אימא דאריך וקטין

אלא מן הדין קרא דכתיב ואתפוש בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי ידי ואשברם (דברים ט, יז) ותניא (בבא בתרא יד א) הלוחות ארכן ששה ורחבן ששה ועביין שלשה

עשיר פסל לך (שם, א) פסולתן שלך יהא חכם רב ושמואל דאמרי תרוייהו חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חסר אחת שנאמר ותחסרהו מעט מאלהים (תהלים ח, ו) עניו דכתיב והאיש משה עניו מאד (במדבר יב, ג)

אמר ר׳ יוחנן כל הנביאים עשירים היו מנלן ממשה ומשמואל מעמוס ומיונה

משה דכתיב לא חמור אחד מהם נשאתי (במדבר טז, טו) אי בלא אגרא לאפוקי מאן דשקל בלא אגרא אלא דאפילו באגרא דילמא משום דעני הוה אלא מן פסל לך פסולתן יהא שלך

שמואל דכתיב הנני ענו בי נגד ה׳ ונגד משיחו את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי (שמואל א יב, ג) אי בחנם לאפוקי מאן דשקל בחנם אלא דאפילו בשכר דלמא דעני הוה אלא מהכא ותשובתו הרמתה כי שם ביתו (שמואל א ז, יז) ואמר רבא (ברכות י ב) כל מקום שהלך ביתו עמו

אמר רבא גדול מה שנאמר בשמואל יותר משנאמר במשה דאילו במשה רבינו כתיב לא חמור אחד מהם נשאתי דאפילו בשכר ואילו גבי שמואל אפילו ברצון לא שכרו דכתיב (שמואל א יב, ד) ויאמרו לא עשקתנו ולא רצותנו וגו׳

עמוס דכתיב ויען עמוס ויאמר אל אמציה לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי כי בוקר אנכי ובולס שקמים (עמוס ז, יד) כדמתרגם רב יוסף ארי מרי גיתי אנא ושקמין לי בשפלתא וגו׳ (ת״י)

יונה דכתיב ויתן שכרה וירד בה (יונה א, ג) ואמר ר׳ יוחנן שנתן שכרה של ספינה כולה אמר ר׳ רומנוס שכרה של ספינה הויא ד׳ אלפים דינרי דהבא

ואמר ר׳ יוחנן בתחילה היה משה למד תורה ומשכחה עד שניתנה לו במתנה שנאמר ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו (שמות לא, יח)

מתני׳ וזן את אשתו ואת בניו אף על פי שהוא חייב במזונותן ולא יזון את בהמתו בין טמאה בין טהורה רבי אליעזר אומר זן את הטמאה ואינו זן את הטהורה אמרו לו מה בין טמאה לטהורה אמר להו שהטהורה נפשה לשמים וגופה שלו וטמאה

דף לח עמוד ב

נפשה וגופה לשמים אמרו לו אף הטמאה נפשה לשמים וגופה שלו שאם ירצה הרי הוא מוכרה לנוכרים או מאכילה לכלבים:

גמ׳ אמר רב יצחק בר חנניה אמר רב הונא המודר הנאה מחבירו מותר להשיא לו בתו הוי בה רבי זירא במאי עסקינן אילימא בשנכסי אבי כלה אסורין על החתן הרי מוסר לו שפחה לשמשו

אלא ב[ש]נכסי חתן אסורין על אבי כלה גדולה מזו אמרו זן את אשתו ואת בניו ואף על פי שהוא חייב במזונותן ואת אמרת מותר להשיא לו בתו

לעולם בשנכסי אבי כלה אסורים על החתן ובבתו בוגרת ומדעתה

תניא נמי הכי המודר הנאה מחבירו אסור להשיא לו בתו אבל משיאו בתו בוגרת ומדעתה

אמר רבי יעקב המדיר בנו לתלמוד תורה מותר למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר רבי יצחק אמר לצלות לו דג קטן אמר רבי ירמיה אמר רבי יוחנן המודר הנאה מחבירו מותר להשקותו כוס של שלום מאי ניהו הכא תרגימו כוס של בית האבל במערבא אמרי כוס של בית המרחץ:

ולא יזון את בהמתו בין כו': תניא יהושע איש עוזא אומר זן עבדיו ושפחותיו הכנענים ולא יזון את בהמתו בין טמאה בין טהורה מאי טעמא עבדיו ושפחותיו הכנענים למנחרותא עבידן בהמה לפטומא עבידא:

מתני' המודר הנאה מחבירו ונכנס לבקרו עומד אבל לא יושב ומרפאו רפואת נפש אבל לא רפואת ממון:

דף לט עמוד א

גמ' במאי עסקינן אי בשנכסי מבקר אסורין על חולה אפילו יושב נמי אי בשנכסי חולה אסורין על המבקר אפילו עומד נמי לא אמר שמואל לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה ובמקום שנוטלין שכר על הישיבה ואין נוטלין שכר על העמידה

מאי פסקא הא קא משמע לן דאף במקום שנוטלין שכר על הישיבה בעי למשקל על העמידה לא בעי למשקל ואיבעית אימא כדרבי שמעון בן אליקים גזירה שמא ישהא בעמידה הכא נמי גזירה שמא ישהא בישיבה

עולא אמר לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר וכגון דלא אדריה מן חיותיה אי הכי אפילו יושב נמי הא אפשר בעמידה

מיתיבי חלה הוא נכנס לבקרו חלה בנו שואלו בשוק בשלמא לעולא דאמר בשנכסי חולה אסורין על המבקר וכגון דלא אדריה מן חיותיה שפיר

אלא לשמואל דאמר בשנכסי מבקר אסורין על החולה מאי שנא הוא ומאי שנא בנו אמר לך מתניתין בשנכסי מבקר אסורין על החולה ברייתא בשנכסי חולה אסורין על המבקר

מאי פסקא אמר רבא (אמר) שמואל

דף לט עמוד ב

מתניתין קשיתיה מאי איריא דתני עומד אבל לא יושב שמע מינה דנכסי מבקר אסורין על החולה

אמר ריש לקיש רמז לביקור חולין מן התורה מנין שנאמר (במדבר טז, כט) אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל אדם וגו' מאי משמע אמר רבא אם כמות כל האדם ימותון אלה שהן חולים ומוטלים בעריסתן ובני אדם מבקרים אותן מה הבריות אומרים לא ה' שלחני לזה

דרש רבא (במדבר טז, ל) אם בריאה יברא ה' אם בריאה גיהנם מוטב תהיה אם לאו יברא ה'

איני והא תניא שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם אלו הן תורה ותשובה גן עדן וגיהנם כסא הכבוד ובית המקדש ושמו של משיח

תורה דכתיב (משלי ח, כב) ה' קנני ראשית דרכו וגו'

תשובה דכתיב (תהלים צ, ב) בטרם הרים יולדו ותחולל וגו' (תהלים צ, ג) תשב אנוש עד דכא וגו'

גן עדן דכתיב (בראשית ב, ח) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם וגו'

גיהנם דכתיב (ישעיהו ל, לג) כי ערוך מאתמול תפתה

כסא כבוד דכתיב (תהלים צג, ב) נכון כסאך מאז

בית המקדש דכתיב (ירמיהו יז, יב) כסא כבוד מרום מראשון

שמו של משיח דכתיב (תהלים עב, יז) יהי שמו לעולם וגו'

אלא הכי קאמר אי איברי ליה פומא מוטב ואם לא יברא ה' והכתיב (קהלת א, ט) אין כל חדש תחת השמש הכי קאמר אי הכא לא מקרב פומא להכא ליקרב

דרש רבא ואמרי לה אמר רבי יצחק מאי דכתיב (חבקוק ג, יא) שמש ירח עמד זבולה שמש וירח בזבול מאי בעיין והא ברקיע קביעי מלמד שעלו שמש וירח מרקיע לזבול ואמרו לפניו רבונו של עולם אם אתה עושה דין לבן עמרם אנו מאירים ואם לאו אין אנו מאירין

באותה שעה ירה בהן חיצים וחניתות אמר להם בכל יום ויום משתחוים לכם ואתם מאירים בכבודי לא מחיתם בכבוד בשר ודם מחיתם ובכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות ומאירים שנאמר (חבקוק ג, יא) לאור חציך יהלכו וגו׳

תניא ביקור חולים אין לה שיעור מאי אין לה שיעור סבר רב יוסף למימר אין שיעור למתן שכרה אמר ליה אביי וכל מצוות מי יש שיעור למתן שכרן והא תנן (משנה אבות ב א) הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות אלא אמר אביי אפילו גדול אצל קטן רבא אמר אפילו מאה פעמים ביום

אמר רבי אחא בר חנינא כל המבקר חולה נוטל אחד משישים בצערו אמרי ליה אם כן ליעלון שיתין ולוקמוה אמר ליה כעישורייתא דבי רבי ובבן גילו

דתניא רבי אומר בת הניזונית מנכסי אחין נוטלת עישור נכסים אמרו לו לרבי לדבריך מי שיש לו עשר בנות ובן אין לו לבן במקום בנות כלום אמר להן ראשונה נוטלת עישור נכסים שניה במה ששיירה שלישית במה ששיירה וחוזרות וחולקות בשוה

רב חלבו חלש נפק אכריז רב כהנא

דף מ עמוד א

רב חלבו באיש לא איכא דקא אתי אמר להו לא כך היה מעשה בתלמיד אחד מתלמידי ר׳ עקיבא שחלה לא נכנסו חכמים לבקרו ונכנס ר׳ עקיבא לבקרו ובשביל שכיבדו וריבצו לפניו חיה א״ל רבי החייתני יצא ר׳ עקיבא ודרש כל מי שאין מבקר חולים כאילו שופך דמים

כי אתא רב דימי אמר כל המבקר את החולה גורם לו שיחיה וכל שאינו מבקר את החולה גורם לו שימות מאי גרמא אילימא כל המבקר את החולה מבקש עליו רחמים שיחיה וכל שאין מבקר את החולה מבקש עליו רחמים שימות שימות ס״ד אלא כל שאין מבקר חולה אין מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות

רבא יומא קדמאה דחליש אמר להון לא תיגלו לאיניש דלא לתרע מזליה מכאן ואילך אמר להון פוקו ואכריזו בשוקא דכל דסני לי ליחדי לי וכתיב (משלי כד, יז) בנפול אויבך אל תשמח וגו׳ ודרחים לי ליבעי עלי רחמי

אמר רב כל המבקר את החולה ניצול מדינה של גיהנם שנאמר (תהלים מא, ב) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו י״י אין דל אלא חולה שנאמר (ישעיהו לח, יב) מדלה יבצעני אי נמי מן הדין קרא (שמואל ב יג, ד) מדוע אתה ככה דל בן המלך בבקר בבקר וגו׳ אין רעה אלא גיהנם שנאמר (משלי טז, ד) כל פעל י״י למענהו וגם רשע ליום רעה

ואם ביקר מה שכרו מה שכרו כדאמר ניצול מדינה של גיהנם אלא מה שכרו בעוה״ז

(תהלים מא, ג) י״י ישמרהו ויחייהו ואושר בארץ ואל תתנהו בנפש אויביו יי׳ ישמרהו מיצר הרע ויחייהו מן היסורין ואושר בארץ שיהו הכל מתכבדין בו ואל תתנהו בנפש אויביו שיזדמנו לו רועים כנעמן שריפו את צרעתו ואל יזדמנו לו ריעים כרחבעם שחילקו את מלכותו

תניא ר״ש בן אלעזר אומר אם יאמרו לך ילדים בנה וזקנים סתור שמע לזקנים ואל תשמע לילדים שבנין ילדים סתירה וסתירת זקנים בנין וסימן לדבר (מלכים א יב, כא) רחבעם בן שלמה

אמר רב שישא בריה דרב אידי לא ליסעוד איניש קצירא לא בתלת שעי קדמייתא ולא בתלת שעי בתרייתא דיומא כי היכי דלא ליסח דעתיה מן רחמי תלת שעי קדמייתא רווחא דעתיה בתרייתא תקיף חולשיה

אמר רבין אמר רב מניין שהקב״ה זן את החולה שנאמר (תהלים מא, ד) יי׳ יסעדנו על ערש דוי וגו׳ ואמר רבין אמר רב מניין שהשכינה שרויה למעלה ממטתו של חולה שנאמר יי׳ יסעדנו על ערש דוי

תניא נמי הכי הנכנס לבקר את החולה לא ישב לא על גבי מטה ולא ע״ג ספסל ולא על גבי כסא אלא מתעטף ויושב ע״ג קרקע מפני שהשכינה שרויה למעלה ממטתו של חולה שנאמר יי׳ יסעדנו על ערש דוי

ואמר רבין אמר רב מטרא במערבא סהדא רבה פרת ופליגא דשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפיה מתבריך ופליגא דשמואל אדשמואל דאמר שמואל אין המים מטהרין בזוחלין

דף מ עמוד ב

אלא פרת ביומי תשרי בלבד

אבוה דשמואל עבד להון מקוואות לבנתיה ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי:

אמר ר׳ אמי אמר רב מאי דכתיב (יחזקאל יב, ג) ואתה בן אדם עשה לך כלי גולה זו נר וקערה

דף מא עמוד א

ושטיח בחוסר כל (דברים כח, מח) אמר ר׳ אמי אמר רב בלא נר ובלא שלחן רב חסדא אמר בלא אשה רב ששת אמר בלא שמש רב נחמן אמר בלא דעה תנא בלא מלח ובלא רבב

אמר אביי נקטינן אין עני אלא בדעה במערבא אמרי דדא ביה כולא ביה דלא דא ביה מה ביה דא קני מה חסר דא לא קני מה קני

אמר ר׳ אלכסנדרי אמר ר׳ חייא בר אבא אין החולה עומד מחליו עד שמוחלין לו על כל עונותיו שנאמר (תהלים קג, ג) הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי רב המנונא אמר חוזר לימי עלומיו שנאמר (איוב לג, כה) רוטפש בשרו מנוער ישוב לימי עלומיו כל משכבו הפכת בחליו (תהלים מא, ד) אמר רב יוסף לומר דמשכח למודו

רב יוסף חלש איעקר ליה למודיה אהדריה אביי קמיה היינו דבכל דוכתא אמרינן אמר רב יוסף לא שמיע לי הדא שמעתא אמר ליה אביי את אמריתה ניהלן ומהא מתניתא אמריתה ניהלן

כי הוה גמיר רבי תלת עשרי אפי הילכתא אגמריה לרבי חייא שבעה מנהון לסוף חלש רבי אהדר ר׳ חייא קמיה הנהו שבעה אפי דאגמריה שיתא אזדו הוה ההוא קצרא הוה שמיע ליה לרבי כדהוה גריס להו אזל ר׳ חייא וגמר יתהון קמי קצרא ואתא ואהדר יתהון קמי רבי כד הוה חזי ליה רבי להההוא קצרא אמר ליה רבי אתה עשית אותי ואת חייא איכא דאמרי הכי קאמר ליה אתה עשית את חייא וחייא עשה אותי

ואמר ר׳ אלכסנדרי אמר ר׳ חייא בר אבא גדול נס שנעשה לחולה יותר מן הנס שנעשה לחנניה מישאל ועזריה של חנניה מישאל ועזריה אש של הדיוט והכל יכולים לכבותה וזו של חולה של שמים היא ומי יכול לכבותה

ואמר ר׳ אלכסנדרי אמר ר׳ חייא בר אבא ואמרי לה אמר ר׳ יהושע בן לוי כיון שהגיע קיצו של אדם הכל מושלים בו שנאמר (בראשית ד, יד) והיה כל מוצאי יהרגני רב אמר מן הדין קרא (תהלים קיט, צא) למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך

רבה בר שילא אמרו ליה שכיב גברא גבוה הוה רכיב גירדונא זוטרא מטא תיתורא איסתויט שדייה וקא שכיב קרי על נפשיה למשפטיך עמדו היום

שמואל חזייה להההוא (קרוקיתא דעקרבא) יתיבא על אקרוקתא ועברה נהרא טרקא גברא ומיית קרי עליה למשפטיך עמדו היום

אמר שמואל אין מבקרין את החולה אלא למי שחלצתו חמה לאפוקי מאי לאפוקי הא דתניא ר׳ יוסי בן פרטא אומר משום ר׳ אליעזר אין מבקרין לא חולי מעיים ולא חולי העין ולא מחושי הראש בשלמא חולי מעיים משום כיסופא אלא חולי העין ומחושי הראש מאי טעמא

משום דרב יהודה דאמר רב יהודה דיבורא קשיא לעינא ומעלי לאישתא אמר רבא האי אישתא אי לאו דפרוונקא דמלאכא דמותא מעלי

דף מא עמוד ב

כחיזרא לדיקלי חד לתלתין יומין וכי תירייקי לגופא רב נחמן בר יצחק אמר לא היא ולא תירייקה

אמר רבה בר יונתן אמר רב יחיאל ערסן יפה לחולה לרפואתו מאי ערסן אמר ר׳ יונתן חושלא דשערי עתיקתא דריש נפיא אמר אביי בעיין בישולא כעין בישרא דתורא רב יוסף אמר סמידי דשערי עתיקתא דריש נפיא אמר אביי בעיין בישולא כבשרא דתורא

א״ר יוחנן בורדם אין מבקרים ואין מזכירין שמו מ״ט א״ר אלעזר מפני שהוא כמעיין הנובע וא״ר אלעזר למה נקרא שמו בורדם שהוא כמעיין הנובע:

ומרפאהו רפואת הנפש כו׳: היכי קתני אילימא דרפואת נפש בחנם רפואת ממון בשכר ליתני הכי מרפאהו בחנם אבל לא בשכר אלא רפואת נפש גופו רפואת ממון בהמתו א״ר זוטרא בר טוביה אמר רב אבל אומר לו סם פלוני יפה לה סם פלוני רע לה:

מתני׳ ורוחץ עמו באמבטי גדולה אבל לא בקטנה וישן עמו במטה

ר׳ יהודה אומר בימות החמה אבל לא בימות הגשמים מפני שהוא מהנהו ומיסב עמו על המטה ואוכל עמו על השולחן אבל לא מן התמחוי אבל אוכל הוא עמו מן התמחוי החוזר:

גמ׳ תניא לא ירחץ עמו באמבטי ולא ישן עמו במטה בין גדולה בין קטנה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר גדולה בימות הגשמים וקטנה בימות החמה מותר רוחץ עמו באמבטי גדולה ומזיע עמו בקטנה אבל מיסב עמו על המטה ואוכל עמו על השולחן אבל לא מן התמחוי אבל אוכל הוא מן התמחוי החוזר א״ר יוסי בר חנינא מן התמחוי החוזר לבעה״ב:

מתני׳ לא יאכל עמו מן האבוס שלפני הפועלים ולא יעשה עמו באומן דברי רבי מאיר וחכ״א עושה והוא ברחוק ממנו:

גמ׳ בקרוב לא פליגי דאסיר כי פליגי ברחוק ר״מ סבר גזרינן רחוק משום קרוב דקא מרפי לה לארעא קמיה ורבנן סברי לא גזרי׳:

דף מב עמוד א

מתני׳ המודר הנאה מחבירו לפני שביעית אינו יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנוטות ובשביעית אינו יורד לתוך שדהו אבל אוכל הוא מן הנטיעות הנוטות נדר הימנו מאכל לפני שביעית יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הפירות ובשביעית יורד ואוכל:

גמ׳ רב ושמואל דאמרי תרוייהו נכסים אלו עליך לפני שביעית אין יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנוטות אע״פ שהגיע שביעית ואם בשביעית נדר אין יורד לתוך שדהו אבל אוכל מן הנוטות

ור׳ יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו נכסי עליך לפני שביעית אין יורד לתוך שדהו ואין אוכל מן הנוטות הגיע שביעית אינו יורד לתוך שדהו אבל אוכל הוא את הנוטות

לימא בהא קמיפלגי דרב ושמואל סברי אדם אוסר דבר שברשותו אפילו לכשיצא מרשותו ורבי יוחנן ור״ל סברי אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו

ותיסברא מי איכא למ״ד אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו א״כ ניפלגי בנכסים אלו וכ״ש בנכסי

ותו הא תנן דאדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו דתנן האומר לבנו קונם שאתה נהנה לי מת יירשנו בחייו ובמותו

דף מב עמוד ב

אם מת לא יירשנו שאני הכא דקא א״ל בחייו ובמותו

מכל מקום קשיא אלא בנכסים אלו כ״ע לא פליגי כי פליגי בנכסי

רב ושמואל סברי ל״ש נכסים אלו ל״ש נכסי אדם אוסר ור׳ יוחנן ור״ל סברי נכסים אדם אוסר נכסי אין אדם אוסר

ומי איכא למ״ד ל״ש נכסים אלו ול״ש נכסי והא תנן האומר לחבירו קונם לתוך ביתך שאני נכנס שדך שאני לוקח מת או שמכרו לאחר מותר לבית זה שאני נכנס שדה זו שאני לוקח מת או שמכרו לאחר אסור

אלא כי אמרי ר׳ יוחנן וריש לקיש בנכסי ורב ושמואל בנכסים אלו ולא פליגי:

ובשביעית אין יורד לתוך שדהו כו׳: מאי שנא דאוכל מן הנוטות דפירי דהפקירא אינון ארעא נמי אפקרה

אמר עולא בעומדין אילנות על הגבולים ר׳ שמעון בן אליקים אמר גזירה שמא ישהא בעמידה׃

מתני׳ המודר הנאה מחבירו לא ישאילנו ולא ישאל ממנו לא ילונו ולא ילוה ממנו ולא ימכור לו ולא יקח ממנו׃

דף מג עמוד א

גמ׳ בשלמא לא ילונו דקא מהני ליה אלא לא ילוה הימנו מאי קא מהני ליה ובשלמא לא ילוה הימנו ולא יקח הימנו דקמיתהני מיניה אלא לא ישאל הימנו מאי קא מיתהני מיניה

א״ר יוסי בר׳ חנינא כגון שנדרו הנאה זה מזה אביי אמר גזירה לשאול משום להשאיל וכן בכולהו גזירה׃

מתני׳ אמר לו השאילני פרתך אמר לו אינה פנויה אמר קונם שדי שאני חורש בה לעולם אם היה דרכו לחרוש הוא אסור וכל אדם מותרים ואם אין דרכו לחרוש הוא וכל אדם אסורין

המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל הולך אצל החנוני ואומר איש פלוני נודר ממני הנאה ואיני יודע מה אעשה והוא נותן לו ובא ונוטל מזה

היה ביתו לבנות גדרו לגדור שדהו לקצור הולך אצל הפועלים ואומר איש פלוני מודר ממני הנאה ואיני יודע מה אעשה והן עושין עמו ובאין ונוטלין שכר מזה

היו מהלכין בדרך ואין לו מה יאכל נותן לאחד לשום מתנה והלה מותר בה אם אין עמהם אחר מניח על הסלע או על הגדר ואומר הרי הן מופקרים לכל מי שיחפוץ והלה נוטל ואוכל ור׳ יוסי אוסר׃

גמ׳ אמר ר׳ יוחנן מ״ט דר׳ יוסי קסבר הפקר כמתנה מה מתנה עד דאתיא מרשות נותן לרשות מקבל אף הפקר עד דאתי לרשות זוכה

מתיב ר׳ אבא והלה נוטל ואוכל ורבי יוסי אוסר א״ר יוסי אימתי בזמן שנדרו קודם להפקירו

דף מג עמוד ב

אבל אם היה הפקירו קודם לנדרו הרי זה מותר ואי אמרת עד דאתי לרשות זוכה מה לי נדרו קודם להפקירו מה לי הפקירו קודם לנדרו

הוא מותיב לה והוא משני לה כל הנודר אין דעתו על מה שהפקיר

מתיב רבא מקצתן לראשון וכולן לשני ראשון קנה

שני לא קנה

אלא אמר רבא היינו טעמא דרבי יוסי גזירה משום מתנת בית חורון

תניא המפקיר את שדהו כל שלשה ימים יכול לחזור בו מכאן ואילך אין יכול לחזור בו

דף מד עמוד א

אמר תהא שדה זו מופקרת ליום אחד לשבת אחת לחדש אחד לשנה אחת לשבוע אחת עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו משזכה בה בין הוא בין אחר אין יכול לחזור בו רישא רבנן סיפא ר׳ יוסי

אמר עולא סיפא נמי רבנן היא אי הכי אמאי עד שלא זכה בה בין הוא בין אחר יכול לחזו׳ בו שאני שנה ושבוע דלא שכיחי

ר״ל אמר מדסיפא ר׳ יוסי רישא נמי ר׳ יוסי ורישא היינו טעמא דלא לישתכח תורת הפקר

אי הכי אפילו מיום הראשון נמי ליהוי הפקר אמר רבה מפני הרמאין דמפקירין והדרין בהון

אבל דאורייתא לא הוי הפקר

דף מד עמוד ב

ודלמא אתי לעשורי מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב

דאמרי׳ ליה כי מעשרת עשר מיניה וביה

מיתיבי המפקיר את כרמו ולשחר עמד ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפיאה ופטור מן המעשר

בשלמא לעולא דרבנן קתני לה ודאורייתא קתני לה אלא לריש לקיש אמאי פטור מן המעשר

אמר לך כי אמרי אנא לר׳ יוסי הא רבנן היא

דף מה עמוד א

איבעית אימא הא דאפקריה באנפי תרין והא דאפקריה באפי תלתא דאמר ר׳ יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק כל המפקיר בפני שלשה הוי הפקר בפני שנים לא הוי הפקר

ור׳ יהושע בן לוי אמר דבר תורה אפילו באחד הוי הפקר ומה טעם אמרו בשלשה כדי שיהא אחד זוכה ושנים מעידין:

הדרן עלך אין בין המודר

דף מה עמוד ב

מתני׳ **השותפין** שנדרו הנאה זה מזה אסורין ליכנס לחצר ר״א בן יעקב אומר זה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו

דף מו עמוד א

ושניהם אסורים להעמיד ריחים ותנור ולגדל תרנגולים

היה אחד מהם מודר הנאה מחבירו לא יכנס לחצר רבי אליעזר בן יעקב אומר יכול הוא לומר לו לתוך שלי אני נכנס ואיני נכנס לתוך שלך וכופין את הנודר למכור את חלקו

היה אחד מן השוק מודר באחד מהם הנאה לא יכנס לחצר רבי אליעזר בן יעקב אומר יכול לומר לו לתוך של חבירך אני נכנס ואיני נכנס לתוך שלך

המודר הנאה מחבירו ויש לו מרחץ ובית הבד מושכרין בעיר אם יש לו בהן תפיסת יד אסור אין לו בהן תפיסת יד מותר

האומר לחבירו קונם לביתך שאני נכנס ושדך שאני לוקח מת או שמכרו לאחר מותר קונם בית זה שאני נכנס שדה זו שאני לוקח מת או שמכרו לאחר אסור:

גמ׳ איבעיא להו בנדרו פליגי הדירו זה את זה מאי מי אמרינן בנדרו הוא דפליגי אבל בהדירו זה את זה מודו ליה רבנן לראב״י דכי אנוסין דמו או דילמא אפילו בהדירו זה את זה פליגי רבנן

ת״ש היה אחד מהן מודר הנאה מחבירו ופליגי רבנן תני נדור מחבירו הנאה

הכי נמי מסתברא דקתני סיפא וכופין את הנודר למכור את חלקו אי אמרת בשלמא דנדר הוא היינו דקתני כופין אלא אי אמרת דאדריה אמאי כופין אותו הא מינס אניס

אמר רבה אמר זעירי

דף מו עמוד ב

מחלוקת שיש בה כדי חלוקה אבל אין בה כדי חלוקה דברי הכל מותר

א״ל רב יוסף הרי בית הכנסת דכמי שאין בו כדי חלוקה דמי ותנן שניהן אסורין בדבר של אותה העיר

אלא אמר רב יוסף אמר זעירי מחלוקת שאין בה כדי חלוקה אבל יש בה כדי חלוקה דברי הכל אסור

אמר רב הונא הלכה כר״א בן יעקב וכן א״ר אלעזר הלכה כר׳ אליעזר בן יעקב:

המודר הנאה מחבירו ויש לו שם מרחץ וכו׳: וכמה תפיסת יד אמר רב נחמן למחצה לשליש ולרביע אבל בבציר לא אביי אמר אפילו בבציר אסור היכי דמי דשרי דמקבל בטסקא:

דף מז עמוד א

האומר לחבירו וכו׳: בעי אבימי קונם לבית זה שאתה נכנס מת או שמכרו לאחר מהו אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו או לא

אמר רבא ת״ש האומר לבנו קונם שאי אתה נהנה לי ומת יירשנו בחייו ובמותו ומת לא יירשנו ש״מ אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו שמע מינה:

תנן התם קונם פירות האלו עלי קונם הן על פי קונם הן לפי אסור בחילופיהן ובגידוליהן

בעי רמי בר חמא אמר קונם פירות האלו על פלוני מהו בחילופיהן מי אמרינן גבי דיליה הואיל ואדם אוסר פירות חבירו על עצמו אדם אוסר דבר שלא בא לעולם על עצמו גבי חבירו הואיל ואין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו אין אדם אוסר דבר שלא בא לעולם על חבירו

דף מז עמוד ב

או דילמא משום דחילופין כגידולין דמי לא שנא הוא ולא שנא חברו

אמר רב אחא בר מניומי ת״ש האומר לאשתו קונם שאני נהנה ליך לווה ובעלי חובין באין ונפרעין מ״ט בעלי חובין נפרעין לאו משום דחילופין לאו כגידולין דמי

אמר רבא דילמא לכתחילה הוא דלא ואי עבד עבד

אלא ת״ש המקדש בערלה אינה מקודשת מכרן וקידש בדמיהן הרי זו מקודשת הכא נמי לכתחילה הוא דלא ואי עבד עבד:

מתני׳ הריני עליך חרם המודר אסור הרי את עלי חרם הנודר אסור הריני עליך ואת עלי שניהם אסורין ושניהם מותרין בדבר של עולי בבל

דף מח עמוד א

ואסורים בדבר של אותה העיר ואיזהו דבר של עולי בבל כגון הר הבית והעזרות והבור שבאמצע הדרך ואיזהו דבר של אותה העיר כגון הרחבה והמרחץ ובית הכנסת והתיבה והספרים והכותב חלקו לנשיא

ר׳ יהודה אומר אחד כותב לנשיא ואחד כותב להדיוט מה בין כותב לנשיא לכותב להדיוט שהכותב לנשיא אין צריך לזכות להדיוט צריך לזכות וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה צריכין לזכות לא דברו בנשיא אלא בהוה רבי יהודה אומר אין אנשי גליל צריכין לכתוב שכבר כתבו אבותיהן על ידיהן:

גמ׳ אמאי מיתסר אמר רב ששת הכי קתני ומה תקנתן יכתבו חלקן לנשיא

רבי יהודה אומר אחד כותב לנשיא ואחד כותב להדיוט ומה בין כותב לנשיא לכותב להדיוט הכותב לנשיא אין צריך לזכות והכות׳ להדיוט צריך לזכות וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה צריכים לזכות לא דברו בנשיא אלא בהוה:

ר׳ יהודה אומר אין אנשי גליל צריכין לזכות שכבר כתבו אבותיהן על ידיהן: תניא ר׳ יהודה אומר אנשי גליל קנטרנין היו והיו נודרין הנאה זה מזה עמדו אבותיהם וכתבו חלקיהן לנשיא:

מתני׳ המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל נותנו לאחר לשום מתנה והלה מותר בה מעשה באחד בבית חורון שהיה אביו נודר הימנו הנאה והיה משיא את בנו ואמר לחברו חצר וסעודה נתונים הינן לפניך אלא כדי שיבא אבא ויאכל עמנו בסעודה

אמר אם שלי הם הרי הם מוקדשין לשמים א״ל נתתי לך את שלי שתקדישם לשמים אמר לו נתת לי את שלך אלא שתהא אתה ואביך אוכלין ושותין ומתרצין זה לזה ויהא עון תלוי בראשו אמרו חכמים כל מתנה שאינה שאם הקדישה תהא מקודשת אינה מתנה:

גמ׳ מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני ואם הוכיח סופו על תחילתו אסור ומעשה נמי בבית חורון באחד דהוה סופו מוכיח על תחילתו

אמר רבא לא שנו אלא דאמר ליה והינן לפניך אלא כדי שיבא אבא אבל א״ל שיהו לפניך שיבא אבא מדעתך הוא דא״ל

לישנא אחרינא אמרין לה אמר רבא לא תימא טעמא דא״ל והינן לפניך הוא דאסור אבל א״ל הן לפניך שיבא אבא ויאכל מותר אלא אפילו אמר ליה הן לפניך יבא אבא ויאכל אסור מאי טעמא סעודתו מוכחת עליו

דף מח עמוד ב

ההוא גברא דהוה ליה ברא דהוה שמיט כיפי דכיתנא אסרינהו לנכסיה עליה אמרו ליה ואי הואי בר ברך צורבא מרבנן מאי אמר להון ליקני הדין ואי הואי בר ברי צורבא מרבנן לקנייה מאי

אמרי פומבדיתאי קני על מנת להקנות הוא וכל קני על מנת להקנות לא קני

ורב נחמן אמר קני דהא סודרא קני על מנת להקנות הוא

אמר רב אשי ומאן לימא לן דסודרא אי תפיס ליה לא מיתפיס ועוד סודרא קני על מנת להקנות וקני מן השתא הלין ניכסין דהדין לאימתי קני לכי הוי בר בריה צורבא מרבנן לכי הוה הדר סודרא למריה

אמר ליה רבא לרב נחמן והא מתנת בית חורון דקני על מנת להקנות הוא ולא קא קני

זימנין אמר ליה משום דסעודתו מוכחת עליו וזימנין אמר ליה ר׳ אליעזר היא דאמר אפילו ויתור אסור במודר הנאה

תנן אמרו חכמים כל מתנה שאינה שאם הקדישה תהא מקודשת אינה מתנה כל לאיתויי מאי לאו לאתויי הא מילתא דשדיא בכיפי לא לאתויי לישנא בתראה דשמעתיה דרבא:

הדרן עלך השותפין

דף מט עמוד א

מתני׳ **הנודר** מן המבושל מותר בצלי ובשלוק אמר קונם תבשיל שאיני טועם אסור במעשה קדרה רך ומותר בעבה ומותר בביצה טורמוטא ובדלעת הרמוצה הנודר ממעשה קדרה אין אסור אלא ממעשה רתחתה אמר קונם היורד לקדרה שאיני טועם אסור בכל המתבשלין בקדרה:

גמ׳ תניא ר׳ יאשיה אוסר ואע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנא׳ (דברי הימים ב לה, יג) ויבשלו את הפסח באש כמשפט

לימא בהא קמיפלגי דרבי יאשיה סבר הלך אחר לשון תורה ותנא דילן סבר בנדרים הלך אחר לשון בני אדם

לא דכולי עלמא בנדרים הלך אחר לשון בני אדם מר כי אתריה ומר כי אתריה באתרא דתנא דילן לצלי קרו ליה צלי ולמבושל קרו ליה מבושל באתרא דר׳ יאשיה אפילו צלי קרו מבושל

והא קרא נסיב לה אסמכתא בעלמא:

קונם תבשיל כו׳: והא מתבשיל נדר

אמר אביי האי תנא כל מידי דמתאכל ביה ריפתא תבשיל קרו ליה והתניא הנודר מן התבשיל אסור בכל מיני תבשיל ואסור בצלי ובשלוק ובמבושל ואסור בהיטריות רכות שהחולין אוכלין בהן פיתן

איני והא רבי ירמיה חלש על לגביה ההוא אסיא לאסיוה חזא קרא דמחת בביתיה שבקיה ונפק אמר מלאך מותא אית ליה לדין בביתיה ואנא איעול לאסאה יתיה

לא קשיא הא ברכיכי הא באשוני רבא בר עולא אמר הא בקרא גופיה והא בגוויה דקרא דאמר רב יהודה לוליבא דקרא בסילקא לוליבא דכיתנא בכותחא ודבר זה אסור לאומרו בפני עם הארץ

רבא אמר מאן חולין רבנן רבא לטעמיה דאמר רבא

דף מט עמוד ב

כמאן מצלינן על קצירי ועל מריעי [כמאן כר׳ יוסי] מדאמר קצירי ומריעי שמע מינה קצירי קצירי ממש מריעי רבנן:

ומותר בעבה: מתני׳ דלא כבבלאי דאמר ר׳ זירא בבלאי טפשאי דאכלי לחמא בלחמא

א״ר חסדא דמשאיל להון להלין נקדני דהוצל הדין דייסא היכין מעלי למיכלה דחיטי בלחמא דחיטי ודשערי בלחמא דשערי או דלמא דחיטי בדשערי ודשערי בדחיטי

רבא אכליה בחסיסי רבה בר רב הונא אשכחי׳ לרב הונא דקאכיל דייסא באצבעתיה אמ׳ ליה אמאי קאכיל מר בידיה א״ל הכי אמר רב דייסא באצבעתא בסים וכל דכן בתרתין וכל דכן בתלת

אמר ליה רב לחייא בריה וכן אמר ליה רב הונא לרבה בריה מזמנים לך למיכל דייסא עד פרסה למיכל בישרא דתורא עד תלתא פרסין אמר ליה רב לחייא בריה וכן א״ל רב הונא לרבה בריה כל מידעם לא תפלוט קמיה רבך לבר מן קרא ודייסא שהן דומין לפתילתא של אבר ואפילו קמי שבור מלכא פלוט

רבי יוסי ורבי יהודה חד אכיל דייסא באצבעתיה וחד אכיל בהוצא א״ל דאכיל בהוצא לדאכיל באצבעתיה עד מתי אתה מאכילני צואתך אמר ליה דאכיל באצבעתיה לדאכיל בהוצא עד מתי אתה מאכילני רוקך

רבי יהודה ורבי שמעון אייתו לקמייהו בלוספיין רבי יהודה אכל ר׳ שמעון לא אכל א״ל רבי יהודה מאי טעמא לא אכיל מר אמר ליה ר׳ שמעון אלו אין יוצאין מבני מעים כל עיקר אמר ליה רבי יהודה כ״ש שנסמוך עליהן למחר

רבי יהודה הוה יתיב קמיה דר׳ טרפון אמר ליה רבי טרפון היום פניך צהובין אמר ליה אמש יצאו עבדיך לשדה והביאו לנו תרדין ואכלנום בלא מלח ואם אכלנום במלח כל שכן שהיו פנינו צהובין

אמרה ההיא מטרוניתא לרבי יהודה מורה ורוי אמר לה הימנותא בידא דההיא איתתא אי טעימנא אלא קידושא ואבדלתא וארבעה כסי דפסחא וחוגרני צידעי מן הפסח עד העצרת אלא (קהלת ח, א) חכמת אדם תאיר פניו

אמר לי׳ ההוא צדוקי לרבי יהודה פניך דומין אי כמלוי רבית אי כמגדלי חזירין א״ל ביהודאי תרוייהו אסירן אלא עשרים וארבעה בית הכסא אית לי מן ביתא עד בי מדרשא וכל שעה ושעה אני נכנס לכל אחד ואחד

ר׳ יהודה כד אזיל לבי מדרשא שקיל גולפא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה רבי שמעון שקיל צנא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה

דביתהו דרבי יהודה נפקת נקטת עמרא עבדה גלימא דהוטבי כד נפקת לשוקא מיכסיא ביה וכד נפיק רבי יהודה לצלויי הוה מיכסי ומצלי וכד מיכסי ביה הוה מברך ברוך שעטני מעיל

זימנא חדא גזר רבן שמעון בן גמליאל תעניתא ר׳ יהודה לא אתא לבי תעניתא אמרין ליה לא אית ליה כסויא שדר ליה גלימא ולא קביל

דף נ עמוד א

דלי ציפתא ואמר ליה לשלוחא חזי מאי איכא מיהו לא ניחא לי דאיתהני בהדין עלמא

ר׳ עקיבא איתקדשת ליה ברתיה (דבר) דכלבא שבוע שמע (בר) כלבא שבוע אדרה הנאה מכל נכסיה אזלא ואיתנסיבה ליה

בסיתוא הוה גנו בי תיבנא הוה קא מנקיט ליה תיבנא מן מזייה אמר לה אי הואי לי רמינא ליך ירושלים דדהבא אתא אליהו אידמי להון כאנשא וקא קרי אבבא אמר להו הבו לי פורתא דתיבנא דילדת אתתי ולית לי מידעם לאגונה אמר לה ר׳ עקיבא לאנתתיה חזי גברא דאפילו תיבנא לא אית ליה

אמרה ליה זיל הוי בי רב אזל תרתי סרי שנין קמי דר׳ אליעזר ור׳ יהושע למישלם תרתי סרי שנין קא אתא לביתיה שמע מן אחורי ביתיה דקאמר לה חד רשע לדביתהו שפיר עביד ליך אבוך חדא דלא דמי ליך ועוד [שבקך] ארמלות חיות כולהון שנין אמרה ליה אי צאית לדילי ליהוי תרתי סרי שנין אחרנייתא אמר הואיל ויהבת לי רשותא איהדר לאחורי הדר אזל הוה תרתי סרי שני אחרנייתא

אתא בעשרין וארבעה אלפין זוגי תלמידי נפוק כולי עלמא לאפיה ואף היא קמת למיפק לאפיה אמר לה ההוא רשיעא ואת להיכא אמרה ליה (משלי יב, י) יודע צדיק נפש בהמתו אתת לאיתחזויי ליה קא מדחן לה רבנן אמר להון הניחו לה שלי ושלכם שלה הוא שמע (בר) כלבא שבוע אתא ואיתשיל על נידריה ואשתריי ואשתרי

מן שית מילי איעתר רבי עקיבא מן כלבא שבוע מן אילא דספינתא דכל ספינתא עבדין ליה מין עינא זימנא חדא אנשיוה על כיף ימא אתא הוא אשכחיה

ומן גווזא דזימנא חדא יהיב ארבעה זוזי לספונאי אמר להו אייתי לי מדעם ולא אשכחו אלא גווזא על כיף ימא אתיוה ליה אמרו ליה עביד מרנא עליה אישתכח דהוה מלי דינרי דזימנא חדא טבעת ספינתא וכולי עיסקא הוה מחית בההוא גווזא ואישתכח בההוא זימנא

דמן דסרוקיתא ומן מטרוניתא

דף נ עמוד ב

ומן אשתו של טורנוסרופוס ומן קטיעא בר שלום:

רב גמדא יהיב ד׳ זוזי לספונאי לאתויי בהון מידעם לא אשכחו אתיוה ליה בהון קופא אישתמיט על לחרתא חפרו בתריה אשכחוה דרביע על מרגלייתא אייתינון ליה כולהון

אמרה ליה בת קיסר לרבי יהושע בן חנניה תורה מפוארה בכלי מכוער א״ל למדי מבית אבוך במה מניחין יין אמרה ליה במאני דפחרא אמר לה כולי עלמא בפחרא ואתון במאני דפחרא אתון אחיתון במאני דכספא ודהבא

אזלת ורמת חמרא במאני דכספא ודהבא וסרי אמר לה אף אורייתא כן והאיכא שפירין וגמירין אמר לה אי הוו סנו הוו גמירין טפי

ההיא דאתיא לקמיה דרב יהודה מנהרדעא לדינא ואיתחייבת מן דינא אמרה ליה שמואל רבך הכי דנן אמר לה ידעת ליה אמרה ליה אין גוצא ורבה כריסיה אוכם ורבה שיניה אמר לה לבזוייה קאתית תיהוי ההיא אתתא בשמתא פקעה ומתה:

ומותר בביצה טורמיטא: מאי ביצה טורמיטא אמר שמואל עבדא דעביד לה שוי אלפא דינרי ומעייל לה אלפא זימני במיא חמימי ואלפא זימני במיא קרירי עד דמתזוטרא כי היכי דבלעיתה ואם אית כיבא סריך עלה וכד נפקא ואתיא ידע אסיא מאי סמא מתבעי ליה ובמאי מתי

שמואל הוה בדיק נפשיה בקולחא עד דמסתרין אינשי ביתיה עליה שעריהון

תנן התם היה עושה בכלופסין לא יאכל בבנות שבע לא יאכל בכלופסין מאי כלופסין מינא דתאיני דעבדין מנהון לפדי

ההוא גברא דיהב עבדא לחבריה לאגמוריה אלפא מיני לפדי אגמריה תמני מאה אזמניה לדינא לקמיה דרבי אמר רבי אבותינו אמרו נשינו טובה אנו אפילו בעינינו לא ראינו

רבי עבד ליה הלולא לר״ש ברבי כתב על בית גננא עשרין וארבעה אלפין ריבואין דינרין נפקו על בית גננא דין ולא אזמניה לבר קפרא אמר ליה אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה אזמניה אמר לעושי רצונו בעולם הזה כך לעוה״ב עאכ״ו:

יומא דמחייך ביה רבי אתיא פורענותא לעלמא א״ל לבר קפרא לא תבדיחן ויהיבנא לך ארבעין גריוי חיטי א״ל ליחזי מר

דף נא עמוד א

דכל גריוא דבעינא שקילנא שקל דיקולא רבה חפייה כופרא וסחפיה על רישיה ואזל ואמר ליה ליכיל לי מר ארבעין גריוי חיטי דרשינא בך אחוך רבי א״ל לאו אזהרתך דלא תבדחן א״ל חיטי דרשינא קא נסיבנא

א״ל בר קפרא לברתיה דרבי למחר שתינא חמרא בריקודא דאבוך ובקירקני דאמך בן אלעשה חתניה דרבי הוה ועשיר גדול הוה אזמניה לבי הילולא דרבי שמעון ברבי

א״ל בר קפרא לרבי מאי (ויקרא כ, יג) תועבה כל דא״ל רבי דהכין הוא תועבה פרכה בר קפרא א״ל פרשיה את א״ל תיתי דביתכי תירמי לי נטלא אתת רמיא ליה א״ל לר׳ קום רקוד לי דאימר לך הכי אמר רחמנא תועבה תועה אתה בה

לכסא אחרינא א״ל מאי (ויקרא יח, כג) תבל א״ל כי עניינא קדמאה א״ל עיביד לי דאומר לך עבד אמר ליה תבל הוא תבלין יש בה מי שניא הדא ביאה מן כולהון ביאות

אמר ליה ומאי (ויקרא יח, יז) זימה אמר ליה עיביד כי עניינא קדמאה עבד ואמר ליה זו מה היא לא יכיל בן אלעשה למיסבל קם ונפק הוא ואינתתיה מתמן

מאי בן אלעשה דתניא לא לחנם פיזר בן אלעשה את מעותיו אלא להראות בהן תספורת של כ״ג

דכתיב (יחזקאל מד, כ) כסום יכסמו את ראשיהם תנא כעין לולינית מאי לולינית א״ר יהודה תספרתא יחידתא היכי דמי אמר רבא ראשו של זה בצד עיקרו של זה והיינו תספורת של כהן גדול:

ובדלעת הרמוצה: מאי דלעת הרמוצה אמר שמואל קרא קרקוזאי רב אשי אמר דלעת הטמונה ברמץ

איתיביה רבינא לרב אשי רבי נחמיה אומר דלעת ארמית היא דלעת המצרית כלאים עם היונית כלאים עם הרמוצה תיובתא:

מתני׳ הנודר ממעשה קדרה אין אסור אלא ממעשה רתחתא אמר קונם היורד לקדרה שאני טועם אסור בכל הנעשה בקדרה:

גמ׳ תניא הנודר מן היורד לקדרה אסור ביורד לאלפס שכבר ירד לקדרה קודם שיורד לאלפס מן היורד לאלפס מותר ביורד לקדרה מן הנעשה בקדרה מותר בנעשה באלפס מן הנעשה באלפס מותר בנעשה בקדרה

הנודר מן היורד לתנור אין אסור אלא בפת ואם אמר כל מעשה תנור עלי אסור בכל הנעשים בתנור:

דף נא עמוד ב

מתני׳ מן הכבוש אין אסור אלא מן הכבוש של ירק כבוש שאני טועם אסור בכל הכבושים מן השלוק אינו אסור אלא מן השלוק של בשר שלוק שאני טועם אסור בכל השלוקים:

גמ׳ א״ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי אמר דכביש מאי דשליק מאי דצלי מאי דמליח מאי היכין משמע תיבעי:

מתני׳ מן הצלי אין אסור אלא מן הצלי של בשר דברי ר׳ יהודה צלי שאני טועם אסור בכל הצלויים מן המליח אין אסור אלא מן המליח של דג מליח שאני טועם אסור בכל המלוחים

דג דגים שאני טועם אסור בהן בין גדולים בין קטנים בין מלוחים בין תפלים בין חיים בין מבושלים ומותר בטרית טרופה ובציר הנודר מן הצחנה אסור בטרית טרופה ומותר בציר ובמורייס הנודר מטרית טרופה אסור בציר ובמורייס:

גמ׳ תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר דג שאני טועם אסור בגדולים ומותר בקטנים דגה שאני טועם אסור בקטנים ומותר בגדולים דג דגה שאני טועם אסור בין בגדולים בין בקטנים

אמר ליה רב פפא לאביי ממאי דדג שאני טועם גדול הוא דכתיב (יונה ב, א) וימן י״י דג גדול לבלוע את יונה והכתיב (יונה ב, ב) ויתפלל יונה אל י״י אלהיו ממעי הדגה

הא לא קשיא דלמא פלטיה דג גדול ובלעיה דג קטן אלא (שמות ז, כא) והדגה אשר ביאור מתה קטנים מתו גדולים לא מתו אלא דגה משמע גדולים ומשמע קטנים ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם:

הנודר מן הצחנה כו׳: אמר ליה רבינא לרב אשי אמר הרי עלי ציחין מאי תיבעי:

מתני׳ הנודר מן החלב מותר בקום ור׳ יוסי אוסר מן הקום מותר בחלב אבא שאול אומר הנודר מן הגבינה אסור בה בין מלוחה וטפלה הנודר מן הבשר

דף נב עמוד א

מותר ברוטב ובקיפה ור׳ יהודה אוסר

אמר רבי יהודה מעשה ואסר עלינו רבי טרפון בביצים שנתבשלו עמו אמרו לו כן הדבר אימתי בזמן שיאמר בשר זה עלי שהנודר מן הדבר ונתערב באחר אם יש בו בנותן טעם אסור

הנודר מן היין מותר בתבשיל שיש בו טעם יין אמר קונם יין זה שאני טועם ונפל לתבשיל אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור:

דף נב עמוד ב

גמ׳ ורמינהו מן העדשים אסור באשישים ור׳ יוסי מתיר

לא קשיא מר כי אתריה ומר כי אתריה באתרא דרבנן קרו לחלבא חלבא ולקומא קומא באתריה דרבי יוסי לקומא נמי קרו ליה קומא דחלבא

תניא הנודר מן החלב מותר בקום מן הקום מותר בחלב מן החלב מותר בגבינה מן הגבינה מותר בחלב מן הרוטב מותר בקיפה מן הקיפה מותר ברוטב אם אמר בשר זה עלי אסור בו וברוטבו ובקיפו

הנודר מן היין מותר בתבשיל שיש בו טעם יין אמר קונם יין זה שאיני טועם ונפל לתוך התבשיל אם יש בו טעם יין הרי זה אסור:

מתני׳ הנודר מן הענבים מותר ביין מן הזיתים מותר בשמן אמר קונם זיתים וענבים אלו שאיני טועם אסור בהן וביוצא מהן:

גמ׳ בעי רמי בר חמא אלו דוקא או שאיני טועם דוקא

אי ס״ד אלו דוקא שאיני טועם למ״ל הא קמ״ל דאע״ג דאמר שאיני טועם אי דאמר אלו מיתסר ואי לא לא

אמר רבא ת״ש קונם פירות האלו עלי קונם הן לפי אסור בחילופיהן ובגידוליהן הא ביוצא מהן מותר

ה״ה דאפי׳ ביוצא מהן אסור והא עדיפא ליה לאשמועינן דחילופיהן כגידוליהן דמי

ת״ש שאיני אוכל ושאיני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן הא היוצא מהן אסור איידי דלא נסיב ברישא יוצא מהן לא נסיב נמי בסיפא יוצא מהן

ת״ש אמר ר׳ יהודה מעשה ואסר רבי טרפון עלי ביצים שנתבשלו עמו אמרו לו אימתי בזמן שאמר בשר זה עלי שהנודר מן הדבר ונתערב באחר ויש בו בנותן טעם הרי זה אסור

באלו לא קא מיבעיא לן דדוקא הוא כי מיבעיא לן בשאיני טועם דוקא או לאו דוקא

ת״ש דג דגים שאיני טועם אסור בהן בין גדולים בין קטנים בין חיים בין מבושלים ומותר בטרית טרופה ובציר

אמר רבא וכבר יצא מהן:

דף נג עמוד א

מתני׳ הנודר מן התמרים מותר בדבש תמרים מסתוניות מותר בחומץ סתוניות רבי יהודה בן בתירא אומר כל ששם תולדתו קרויה עליו ונודר הימנו אסור ביוצא הימנו וחכמים מתירים:

גמ׳ [חכמים] היינו ת״ק

איכא בינייהו הדא דתניא כלל זה אר״ש בן אלעזר כל שדרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול כגון תמרים ודבש תמרים נדר בו אסור ביוצא ממנו נודר מיוצא ממנו אסור בו

כל שאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול נודר בו אין אסור אלא ביוצא ממנו שלא נתכוון זה אלא ליוצא ממנו:

מתני׳ הנודר מן היין מותר ביין תפוחים מן השמן מותר בשמן שומשמין מן הדבש מותר בדבש תמרים מן

החומץ מותר בחומץ סתוניות מן הכרישין מותר בקפלוטות מן הירק מותר בירקות השדה שהוא שם לוויי:

גמ׳ תניא הנודר מן השמן בארץ ישראל מותר בשמן שומשמין ואסור בשמן זית ובבבל אסור בשמן שומשמין ומותר בשמן זית מקום שמסתפקין מזה ומזה אסור בזה ובזה

פשיטא לא צריכא דרובא מן חד מסתפקין מהו דתימא איזיל בתר רובא קא משמע לן ספק איסורא לחומרא

הנודר מן הירק בשאר שני שבוע אסור בירקות הגינה ומותר בירקות השדה ובשביעית אסור בירקות השדה ומותר בירקות הגינה אמר רבי אבהו משום רבי חנינא בן גמליאל

דף נג עמוד ב

לא שנו אלא במקום שאין מביאין ירק מחוצה לארץ לארץ אבל במקום שמביאין ירק מחוצה לארץ לארץ אסור

כתנאי אין מביאין ירק מן חוצה לארץ לארץ רבי חנניה בן גמליאל אומר מביאין ירק מחוצה לארץ לארץ מ״ט דמאן דאמר אין מביאין אמר רבי ירמיה משום גוש:

מתני׳ מן הכרוב אסור באיספרגוס מן האיספרגוס מותר בכרוב

מן הגריסין אסור במקפה ורבי יוסי מתיר מן המקפה מותר בגריסין מן המקפה אסור בשום ור׳ יוסי מתיר מן השום מותר במקפה

מן העדשים אסור באשישים ר׳ יוסי מתיר מן האשישים מותר בעדשים

חטה חטין שאני טועם אסור בהן בין קמח בין הפת גריס גריסין שאני טועם אסור בהן בין חיין בין מבושלין רבי יהודה אומר קונם גריס או חטה שאני טועם מותר לכוס חיים:

גמ׳ תניא ר׳ שמעון בן גמליאל אומר חטה שאני טועם אסור לאפות ומותר לכוס חטים שאני טועם אסור לכוס ומותר לאפות חטה חטין שאני טועם אסור בין לכוס בין לאפות

גריס שאני טועם אסור לבשל ומותר לכוס גריסין שאני טועם אסור לכוס ומותר לבשל גריס גריסין שאני טועם אסור בין לבשל בין לכוס:

דף נד עמוד א

מתני׳ הנודר מן הירק מותר בדלועין ורבי עקיבא אוסר אמרו לו לרבי עקיבא והלא אומר אדם לשלוחו קח לי ירק והוא אומר לא מצאתי אלא דלועין

אמר להם כן הדבר או שמא אומר הוא לא מצאתי אלא קיטנית אלא שהדלועין בכלל ירק וקיטנית אינו בכלל ירק ואסור בפול המצרי לח ומותר ביבש:

גמ׳ הנודר מן הירק כו׳: והא מן ירק נדר אמר עולא באומר ירקי קדירה עלי ודילמא ירק הנאכל בקדרה קאמר באומר ירק המתבשל בקדרה עלי

במאי קא מיפלגי רבנן סברי כל מילתא דצריך שליחא לאמלוכי עלה לאו מיניה הוא ורבי עקיבא סבר כל מילתא דמימליך שליחא עלה מיניה הוא אמר אביי מודה רבי עקיבא לענין מלקות שאינו לוקה

תנן התם השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל לא עשה שליחותו שליח מעל

מאן תנא אמר רב חסדא מתניתין דלא כרבי עקיבא דתנן כיצד אמר לו תן בשר לאורחים ונתן להם כבד תן כבד ונתן להם בשר השליח מעל ואי רבי עקיבא הא א״ר עקיבא כל מילתא דמימליך עלה שליח מיניה הוא למעול בעל הבית ולא למעול שליח

אמר אביי אפילו תימא רבי עקיבא

דף נד עמוד ב

מי לא מודה רבי עקיבא דצריך אימלוכי איתמר שמעתא קמיה דרבא אמר להון שפיר אמר נחמני

מאן תנא דפליג עליה דרבי עקיבא רבן שמעון בן גמליאל היא דתניא הנודר מן הבשר אסור בכל מיני בשר ואסור בראש וברגלים ובקנה ובכבד ובלב ובעופות ומותר בבשר דגים וחגבים

רשב״ג אומר הנודר מן הבשר אסור בכל מיני בשר ומותר בראש וברגלים ובקנה ובכבד ובלב ובעופות ואין צריך לומר בשר דגים וחגבים וכן היה רשב״ג אומר קרביים לאו בשר ואוכליהן לאו בר אינש אוכליהן כבשר לענין זביני לאו בר אינש

מ״ש בשר עוף לתנא קמא דאסיר דעביד שליחא דמימליך עליה בשר דגים נמי עביד שליחא דאי לא משכח בישרא מימליך עליה דאמר אי לא משכחנא בישרא אייתי דגים וליתסרו

אמר אביי כגון שהקיז דם דלא אכיל דגים אי הכי אפילו עופות נמי לא אכיל דאמר שמואל דמסוכר ואכיל בישרא דצפרא פרח לביה כצפרא ותניא אין מקיזין לא על דגים ולא על עופות ולא על בשר מליח ותניא הקיז דם לא יאכל לא חלב ולא גבינה ולא ביצים ולא שחליים ולא עופות ולא בשר מליח שאני עופות דאפשר על ידי שליקה

אביי אמר כגון דכייבין ליה עיניה דדגים קשין לעינים אי הכי אכיל דגים דהא אמר שמואל נו״ן סמ״ך עי״ן נונא סמא לעינים ההוא סוף אוכלא:

דף נה עמוד א

מתני׳ הנודר מן הדגן אסור בפול המצרי יבש דברי רבי מאיר וחכ״א אינו אסור אלא בחמשת המינין רבי מאיר אומר הנודר מן התבואה אינו אסור אלא מחמשת המינין אבל הנודר מן הדגן אסור בכל ומותר בפירות האילן ובירק:

גמ׳ למימרא דדגן כל דמידגן משמע מתיב רב יוסף (דברי הימים ב לא, ה) וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל [ראשית] דגן תירוש ויצהר וכל תבואת שדה לרוב וגו׳ ואי אמרת דגן כל דמידגן משמע מאי כפרוץ הדבר הרבו אמר אביי לאתויי פירות האילן וירק:

ר׳ מאיר אומר הנודר מן התבואה וכו׳: אמר ר׳ יוחנן הכל מודים בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין תניא נמי הכי שוין בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מה׳ המינין פשיטא מהו דתימא תבואה כל מילי משמע קמשמע לן דלא משמע כל מילי

מתיב רב יוסף וכפורץ הדבר הרבו בני ישראל כו׳ אמר רבא תבואה לחוד תבואת שדה לחוד

בר מר שמואל פקיד דליתנון תליסר אלפי זוזי לרבא מן עללתא דנהר פניא שלחה רבא לקמיה דרב יוסף עללתא היכי מיקריא אמר רב יוסף מתניתין היא ושוין בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין א״ל אביי מי דמי תבואה לא משמע אלא מחמשת המינין עללתא כל מילי משמע

אהדרוהו לקמיה דרבא אמר הא לא קא מיבעיא לי דעללתא כל מילי משמע הדא הוא דאיבעיא לי שכר בתים ושכר ספינות מאי מי אמרינן כיון דפחתן לאו עללתא היא או דילמא כיון דלא ידיע פחתייהו עללתא היא אמרוה רבנן קמיה דרב יוסף אמר וכי מאחר דלא צריך לן אמאי שלח לן איקפד רב יוסף

שמע רבא ואתא לקמיה במעלי יומא דכפורי אשכחיה לשמעיה דהוה קא מזיג קמיה כסא דחמרא אמר ליה הב לי דאמזיג ליה אנא יהב ליה וקא מזיג איהו כסא דחמרא כי קא שתי אמר הדין מיזגא דמי למיזגא דרבא בריה דרב יוסף בר חמא אמר ליה הוא ניהו

אמר ליה לא תיתיב אכרעך עד דאמרת לי פירושא דהדין מילתא מאי דכתיב (במדבר כא, יח) וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות

א״ל כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה שנאמר וממדבר מתנה וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות ואם הגביה עצמו הקב״ה משפילו שנאמר (במדבר כא, כ) ומבמות הגיא ולא עוד אלא ששוקעין אותו בקרקע שנאמר (במדבר כא, כ) ונשקפה על פני הישימון ואם חוזר בו הקב״ה מגביהו

דף נה עמוד ב

שנאמר (ישעיהו מ, ד) כל גיא ינשא

תניא הנודר מן הדגן אסור אף בפול המצרי יבש ומותר בלח ומותר באורז בחילקא בטרגיס ובטיסני הנודר מן פירות השנה אסור בכל פירות השנה ומותר בגדיים ובטלאים ובחלב ובביצים ובגוזלות ואם אמר גידולי שנה עלי אסור בכולן

הנודר מן פירות הארץ אסור בכל פירות הארץ ומותר בכמהין ופטריות ואם אמר גידולי קרקע עלי אסור בכולן

ורמינהי על דבר שאין גידולו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו ותניא על המלח ועל הזמית ועל כמהין ופטריות אומר שהכל נהיה בדברו אמר אביי מירבא רבו מארעא מינק מאוירא ינקי ולא מארעא והא קתני על דבר שאין גידולו מן הארץ תני על דבר שאין יונק מן הארץ:

מתני׳ הנודר מן הכסות מותר בשק וביריעה ובחמילה אמר קונם צמר עולה עלי מותר להתכסות בגיזי צמר הפשתן עולה עלי מותר להתכסות באניצי פשתן

ר׳ יהודה אומר הכל לפי הנודר טען והזיע והיה ריחו קשה אמר קונם צמר ופשתים עולה עלי מותר להתכסות ואסור להפשיל לאחוריו:

גמ׳ תניא הנודר מן הכסות מותר בשק וביריעה ובחמילה ואסור בפונדא ובפסקיא ובסקורטיא ובקטבליא ואנפליא ופליניא ומכנסים וכובע מאי איסקורטי אמר רבה בר בר חנה כיתונא דצלא

תניא יוצאין בשק עבה ובסגוס עבה וביריעה ובחמילה מפני הגשמים אבל לא בתיבה ולא בקופה ולא במחצלת מפני הגשמים הרועים יוצאין בשקים ולא רועים בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדברו חכמים בהווה:

ר׳ יהודה אומר הכל לפי הנודר כו׳: תניא כיצד א״ר יהודה הכל לפי הנודר היה לבוש צמר והצר ואמר קונם צמר עולה עלי אסור ללבוש ומותר לטעון היה טעון פשתן והזיע ואמר קונם פשתן עולה עלי מותר ללבוש ואסור לטעון:

דף נו עמוד א

מתני׳ הנודר מן הבית מותר בעלייה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים עלייה בכלל הבית הנודר מן עלייה מותר בבית:

גמ׳ מאן תנא (ויקרא יד, לה) בבית לרבות את היציע בבית לרבות את העלייה אמר רב חסדא רבי מאיר היא דאי רבנן האמרי רבנן עלייה בכלל הבית למה לי קרא בבית לריבויא

אביי אמר אפי׳ תימא רבנן בעיא קרא דסלקא דעתך אמינא (ויקרא יד, לד) בבית ארץ אחזתכם כתיב דמחבר בארעא שמיה בית עלייה הא לא מחבר בארעא

כמאן אזלא הא דאמר רב הונא בר חייא משמיה דעולא בית בביתי אני מוכר לך מראהו עלייה טעמא דא״ל בית שבביתי אני מוכר לך אבל בית סתם אינו מראהו עלייה לימא רבי מאיר היא אפילו תימא רבנן מאי עלייה מעולה שבבתים:

מתני׳ הנודר מן המטה מותר בדרגש דברי רבי מאיר וחכ״א דרגש בכלל מטה הנודר מן הדרגש מותר במטה:

גמ׳ מאי דרגש אמר עולא ערסא דגדא אמרו ליה רבנן לעולא הא דתנן כשהן מברין אותו כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הדרגש כולה שתא לא יתיב עלה ההוא יומא יתיב עלה מתקיף לה רבינא מידי דהוה אבשר ויין דכולה שתא אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל ההוא יומא אנן יהבינן ליה

אלא הא קשיא דתניא דרגש לא היה כופהו אלא זוקפו ואי אמרת ערסא דגדא הוא והתניא הכופה את מטתו לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך הבית הוא כופה הא לא קשיא

דף נו עמוד ב

מידי דהוה אמטה המיוחדת לכלים דתניא אם היתה מטה המיוחדת לכלים אין צריך לכפותה

אלא אי קשיא הא קשיא דתניא רשב״ג אומר דרגש מתיר קרביטיו והוא נופל מאליו ואי דרגש ערסא דגדא הוא קרביטין מי אית ליה כי אתא רבין אמר שאילתיה להההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמיה דהוה שכיח בשוקא דצלעי ואמר לי מאי דרגש ערסא דצלא

איתמר איזהו מטה ואיזהו דרגש אמר רבי ירמיה מטה מסרגין אותה על גבה דרגש מסרגין אותו מגופו מיתיבי כלי עץ מאימתי מקבלין טומאה המטה והעריסה משישופם בעור הדג ואי מטה מסתרגת על גבה למה לי שיפת עור הדג

אלא הא והא מגופן מטה אעולי ואפוקי בבזיני דרגש אעולי ואפוקי באבקתא

א״ר יעקב בר אחא אמר רבי מטה שנקליטיה יוצאין זוקפה ודיו א״ר יעקב בר אידי אמר ר׳ יהושע בן לוי הלכה כרשב״ג:

מתני׳ הנודר מן העיר מותר ליכנס לתחומה של עיר ואסור ליכנס לעיבורה אבל הנודר מן הבית אסור מן האגף ולפנים:

גמ׳ מנלן דעיבורא דמתא כמתא דמי א״ר יוחנן דאמר קרא (יהושע ה, יג) ויהי בהיות יהושע ביריחו וגו׳ מאי ביריחו אילימא ביריחו ממש והכתיב (יהושע ו, א) ויריחו סוגרת ומסוגרת אלא ש״מ בעיבורה

אימא אפי׳ בתחומה הא כתיב בתחומה (במדבר לה, ה) ומדותם מחוץ לעיר:

הנודר מן הבית אינו אסור אלא מן האגף ולפנים: אבל מן האגף ולחוץ לא מתיב רב מרי (ויקרא יד, לח) ויצא הכהן מן הבית יכול ילך לביתו ויסגיר ת״ל (ויקרא יד, לח) אל פתח הבית אי אל פתח הבית יכול יעמוד תחת המשקוף ויסגיר תלמוד לומר מן הבית עד שיצא מן הבית כולו

הא כיצד עומד בצד המשקוף ויסגיר ומנין שאם הלך לביתו והסגיר או שעמד תחת השקוף והסגיר שהסגירו מוסגר ת״ל (ויקרא יד, לח) והסגיר את הבית מכל מקום שאני גבי בית דכתיב מן הבית עד שיצא מן הבית כולו:

דף נז עמוד א

מתני׳ קונם פירות האלו עלי קונם הן על פי קונם הן לפי אסור בחילופיהן ובגידוליהן שאני אוכל ושאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה אפילו גידולי גידולין אסורין

האומר לאשתו קונם מעשה ידיך עלי קונם הן על פי קונם הן לפי אסור בחילופיהן ובגידוליהן שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן בדבר שזרעו כלה אבל דבר שאין זרעו כלה אפילו גידולי גידולין אסורין

שאת עושה איני אוכל עד הפסח שאת עושה איני מתכסה עד הפסח עשתה לפני הפסח מותר לאכול ולהתכסות אחר הפסח שאת עושה עד הפסח איני אוכל ושאת עושה עד הפסח איני מתכסה עשתה לפני הפסח אסור לאכול ולהתכסות אחר הפסח שאת נהנית לי עד הפסח אם הולכת את לבית אביך עד החג הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד הפסח

דף נז עמוד ב

לאחר הפסח בבל יחל שאת נהנית לי עד החג אם הולכת את לבית אביך עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג ומותרת לילך אחר הפסח:

גמ׳ האומר לאשתו קונם מעשה ידיך עלי קונם הן על פי קונם הן לפי וכו׳: ישמעאל איש כפר ימא ואמרי לה איש כפר דימא העלה בידו בצל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית ורבו גידוליו על עיקרו והכי קא מיבעיא ליה גידוליו היתר ועיקרו אסור כיון דרבו גידוליו מעיקרו אותן גידולי היתר מעלין את האיסור או לא אתא לקמיה דרבי אמי לא הוה בידיה

אתא לקמיה דרבי יצחק נפחא פשט ליה מן הדא דאמר רבי חנינא תריתאה אמר רבי ינאי בצל של תרומה שנטעו ורבו גידוליו על עיקרו מותר א״ל ר׳ ירמיה ואיתימא רבי זריקא שביק מר תרין ועביד כחד

מאן נינהו תרין דא״ר אבהו א״ר יוחנן ילדה שסיבכה בזקינה ובה פירות אע״פ שהוסיפה מאתים אסור

וא״ר שמואל בר רבי נחמני א״ר יונתן בצל שנטעו בכרם ונעקר הכרם אסור

הדר אתא לקמיה דר׳ אמי ופשיט ליה מן הדא דאמר ר׳ יצחק אמר ר׳ יוחנן ליטרא בצלים שתיקנה וזרעה מתעשרת לפי כולה אלמא אותן גידולין מבטלין עיקר

דלמא לחומרא שאני

אלא מן הדא דתניא רבי שמעון אומר

דף נח עמוד א

כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומעשר שני והקדש וחדש לא נתנו בהן חכמים שיעור וכל דבר שאין לו מתירין כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה וערלה וכלאי הכרם נתנו בהם חכמים שיעור

אמרו לו והלא שביעית אין לה מתירין ולא נתנו בה חכמים שיעור דתנן השביעית אוסרת כל שהוא במינה אמר להן אף אני לא אמרתי אלא לביעור

אבל לאכילה בנותן טעם ודלמא הא נמי לחומרא שאני

אלא מן הדא פשטה דתנן בצלים שירדו עליהם גשמים וצמחו אם היו עלין שלהן שחורין אסורין הוריקו מותרין

ר׳ חנניא בן אנטיגנוס אומר אם יכולין ליתלש בעלין שלהן אסורין וכנגדן למוצאי שביעית מותרין למימרא דגידולי היתר מעלין את האיסור ודלמא במדוכנין

אלא מן הדא דתניא

דף נח עמוד ב

המנכש עם הכותי בחסיות אוכל מהן אכילת עראי ומעשרן ודאי

רבי שמעון בן אלעזר אומר אם ישראל חשוד על השביעית למוצאי שביעית מותר למימרא דגידולי היתר מעלין את האיסור ודלמא בדבר שזרעו כלה הא תניא אלו הן חסיות כגון הלוף השום והבצלים

ודלמא במדוכנין חשוד על השביעית קתני ודלמא בתערובת המנכש קתני

לימא תיהוי תיובתיה דרבי יוחנן ודרבי יונתן אמר רבי יצחק שניא שביעית הואיל ואיסורה ע״י קרקע בטילתה נמי ע״י קרקע

הרי מעשר דאיסורו ע״י קרקע ואין בטילתו על ידי קרקע דתניא ליטרא מעשר טבל שזרעה בקרקע והשביחה והרי היא כעשר ליטרין חייבת במעשר ובשביעית ואותה ליטרא מעשר עליה ממקום אחר לפי חשבון

דף נט עמוד א

אמרי מעשר דיגון הוא דקא גרים ליה

מתיב רמי בר חמא קונם פירות האלו עלי קונם הן על פי קונם הן לפי אסור בחילופיהן ובגידוליהן שאני אוכל ושאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה אפילו גידולי גידולין אסורין

אמר רבי אבא שאני קונמות הואיל ואי בעי מתשיל עלייהו הוו להו כדבר שיש לו מתירין ואין בטיל ברוב

והרי תרומה דאי בעי מיתשיל עלה ובטלי ברוב דתנן סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין תרקב הא למאה תעלה אמרי בתרומה ביד כהן עסקינן דלא מצי מיתשיל עלה

אי הכי אימא סיפא אם היתה טהורה תמכר לכהן אלא בישראל שנפלו לו מבית אבי אמו כהן עסקינן

[והא] קתני סיפא תימכר לכהן חוץ מדמי אותה סאה

אלא אימא בשלמא קונמות מצוה לאיתשולי עליהן משום דרבי נתן דאמר רבי נתן כל הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו מקטיר עליה תרומה מאי מצוה לאיתשולי עלה

גופא אמר רבי יוחנן ליטרא בצלים שתיקנה וזרעה מתעשרת לפי כולה יתיב רבה וקאמר להא שמעתא אמר ליה רב חסדא מאן צאית לך ולר׳ יוחנן רבך היתר שבהן להיכן הלך אמר ליה מי לא תנן דכוותה בצלים שירדו עליהם גשמים וצימחו

דף נט עמוד ב

אם היו עלין שלהן שחורין אסורין הוריקו מותרין וכי שחורין אמאי אסורין לימא היתר שבהן להיכן הלך א״ל מי סברת על עיקר קתני אתוספת קתני אסורין אי הכי מאי אתא רשב״ג למימר דתניא רשב״ג אומר הגדל בחיוב חייב הגדל בפטור פטור תנא קמא נמי הכי אמר

כולה מתני׳ רבן שמעון בן גמליאל קתני לה ועד כאן לא שמעת ליה לרבן שמעון בן גמליאל דלא קא טרח אבל היכא דקא טרח בטיל ברובא

וכל היכא דקא טרח בטיל ברובא והרי ליטרא מעשר טבל דקטרח וקתני ואותה ליטרא מעשר עליו ממקום אחר לפי חשבון שאני גבי מעשר דאמר קרא (דברים יד, כב) עשר תעשר וגו׳ והיתירא זרעי אינשי איסורא לא זרעי אינשי

גופא א״ר חנינא תירתאה א״ר ינאי בצל של תרומה שנטעו ורבו גידוליו על עיקרו מותר למימרא דגידולי

דף ס עמוד א

היתר מעלין את האיסור והתנן גידולי תרומה תרומה בגידולי גידולין קאמרינן הא נמי תנינא גידולי גידולין חולין הא קמ״ל אפילו בדבר שאין זרעו כלה

והתנן הטבל גידוליו מותרין בדבר שזרעו כלה אבל דבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין רבויא דרבו גידולין על עיקרו מותר קא משמע לן:

הדרן עלך נודר מן הירק

מתני׳ **קונם** יין שאני טועם היום אינו אסור אלא עד שתחשך שבת זו אסור בכל השבת ושבת שעברה חדש זה אסור בכל החדש ור״ח להבא

שנה זו אסור בכל השנה וראש השנה לעתיד לבא שבוע זה אסור בכל השבוע ושביעית שעברה

ואם אמר יום אחד שבת אחת חדש אחד שנה אחת שבוע אחד אסור מיום ליום

עד הפסח אסור עד שיגיע עד שיהא אסור עד שיצא עד לפני הפסח רבי מאיר אומר אסור עד שיגיע רבי יוסי אומר אסור עד שיצא:

גמ׳ קונם יין שאני טועם כו׳ אמר רבי ירמיה לכשתחשך צריך שאלה לחכם

מאי טעמא אמר רב יוסף גזירה היום משום יום אחד

דף ס עמוד ב

א״ל אי הכי ליגזור ביום א׳ משום היום

א״ל היום ביום אחד מיחלף יום אחד בהיום לא מיחלף

אמר רבינא אמר לי מרימר הכי אמר אבוך משמיה דרב [יוסף] כמאן אזלא שמעתיה דרב ירמיה בר אבא כרבי נתן דתניא רבי נתן אומר כל הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו מקטיר עליה:

שבת זו אסור בכל השבת כולה: פשיטא מהו דתימא יומי דשבתא קאמר קמ״ל:

חדש זה אסור בכל החדש ור״ח להבא: פשיטא כי איצטריכא לחדש חסר

מהו דתימא ראש חדש לשעבר הוי ולא ליתסר קמ״ל קרו אינשי ריש ירחא:

שנה זו אסור בכל השנה כולה:

איבעיא להו אמר קונם יין שאני טועם יום מאי דיניה כהיום או כיום אחד

ת״ש ממתניתין קונם יין שאני טועם היום אין אסור אלא עד שתחשך הא יום כיום אחד דמי

אימא סיפא אמר יום אחד אסור מיום ליום הא יום כהיום דמי אלא מהא ליכא למשמע מינה

אמר רב אשי ת״ש קונם יין שאני טועם השנה נתעברה השנה אסור בה ובעיבורה היכי דמי

דף סא עמוד א

אילימא כדקתני למה לי למימרא אלא לאו דאמר שנה אלמא שנה כהשנה דמי ויום נמי כהיום דיניה

לא לעולם דאמר השנה ומהו דתימא הלך אחר רוב השנים ולא אית בהו עיבור קא משמע לן

איבעיא להו אמר יין שאני טועם יובל מאי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים

ת״ש דתניא פלוגתא דרבי יהודה ורבנן (ויקרא כה, י) וקדשתם את שנת החמשים שנה שנת החמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן אמרו יובל אינו עולה למנין שבוע רבי יהודה אומר יובל עולה למנין שבוע

אמרו לו לרבי יהודה הרי הוא אומר (ויקרא כה, ג) שש שנים תזרע שדך ואין כאן אלא חמש

אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר (ויקרא כה, כא) ועשת את התבואה לשלש השנים הרי כאן ארבע

אלא איכא לאוקמה בשאר שני שבוע דילי נמי איכא לאוקמה בשאר שני שבוע:

עד הפסח אסור כו': למימרא דרבי מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה

דף סא עמוד ב

לספיקא ורבי יוסי סבר מעייל איניש נפשיה לספיקא

ורמינהי מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות אם גדולה שבקטנות ואם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות כולן אסורות דברי ר"מ חוץ מן הקטנה שבקטנות

רבי יוסי אומר כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות

אמר רבי חנינא בר אבדימי אמר רב מוחלפת השיטה והתניא זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד לפני ר"מ אומר עד שיצא ורבי יוסי אומר עד שיגיע:

מתני' עד הקציר עד הבציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד שיגיע אסור עד שיגיע אמר עד שיהא אסור עד שיצא וכל שאין זמנו קבוע בין אמר עד שיהא בין אמר עד שיגיע אינו אסור אלא עד שיגיע

עד הקיץ עד שיהא הקיץ עד שיתחילו העם להכניס בכלכלות עד שיעבור הקיץ עד שיקפילו המקצועות:

גמ' תנא כלכלה שאמרו כלכלה של תאנים ולא כלכלה של ענבים תניא הנודר מפירות הקיץ אין אסור אלא בתאנים רשב"ג אומר ענבים בכלל תאנים

מאי טעמא דתנא קמא קסבר תאנים מיקצצן בידא ענבים לא מיקצצן בידא רשב"ג סבר ענבים נמי כי מירדדן מיקצצן בידא:

עד שיעבור הקיץ עד שיכפלו המקצועות: תנא עד שיכפילו רוב המקצועות

דף סב עמוד א

תנא הוקפלו רוב המקצועות מותרות משום גזל ופטורות מן המעשרות

רבי ורבי יוסי בר רבי יהודה איקלעו להההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות רבי הוה קא אכיל רבי יוסי בר ר' יהודה לא אכיל אתא מרהון אמר להו אמאי לא אכלי רבנן הוקפלו רוב המקצועות הוא ואף על פי כן לא אכיל ר' יוסי בר ר' יהודה קסבר משום סניות מילתא הוא דקאמר הדין גברא

רבי חמא בר רבי חנינא איקלע להההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות הוה קאכיל יהיב לשמעיה לא אכיל אמר ליה אכול כך אמר לי רבי ישמעאל בר רבי יוסי משום אביו הוקפלו רוב המקצועות מותרות משום גזל ופטורות מן המעשר

ר' טרפון אשכחיה ההוא גברא בזמן שהוקפלו המקצועות דקאכיל אחתיה בשקא ושקליה ואמטייה למשדיה בנהרא אמר לו אוי לו לטרפון שזה הורגו שמע ההוא גברא שבקיה וערק אמר רבי אבהו משום ר' חנניה בן גמליאל כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על דבר זה אמר אוי לי שנשתמשתי בכתרה של תורה

ואמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כל המשתמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם קל וחומר ומה בלשצר שנשתמש בכלי קודש שנעשו כלי חול שנאמר (יחזקאל ז, כב) ובאו בה פריצים וחיללוה כיון שפרצום נעשו חול נעקר מן העולם דכתיב (דניאל ה, ל) בה בליליא קטיל בלשצר המשתמש בכתרה של תורה שהוא חי וקיים לעולם על אחת כמה וכמה

ורבי טרפון כיון דכי אכיל דהוקפלו רוב המקצועות הוה אמאי צעריה ההוא גברא משום דההוא הוו גנבי ליה ענבי כולה שתא וכיון דאשכחיה לר' טרפון סבר היינו דגנבן אי הכי אמאי ציער נפשיה משום דרבי טרפון עשיר גדול הוה והוה ליה לפייסו בדמים

תניא (דברים ל, כ) לאהבה את ה' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה בו שלא יאמר אדם אקרא שיקראוני חכם אשנה שיקראוני רבי אשנן שאהיה זקן ואשב בישיבה

אלא למד מאהבה וסוף הכבוד לבא שנאמר (משלי ז, ג) קשרם על אצבעותיך כתבם על לוח לבך ואומר (משלי ג, יז) דרכיה דרכי נועם ואומר (משלי ג, יח) עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר

רבי אליעזר בר ר׳ צדוק אומר עשה דברים לשם פעלם ודבר בהם לשמם אל תעשם עטרה להתגדל בהם ואל תעשם קורדום להיות עודר בו וקל וחומר ומה בלשצר שלא נשתמש אלא בכלי קדש שנעשו כלי חול נעקר מן העולם המשתמש בכתרה של תורה על אחת כמה וכמה

אמר רבא שרי ליה לאיניש לאודועי נפשיה באתרא דלא ידעי ליה דכתיב (מלכים א יח, יב) ועבדך ירא את ה׳ מנעוריו אלא קשיא דר׳ טרפון דעשיר גדול היה והוה ליה לפייסיה בדמים

רבא רמי כתיב ועבדך ירא את ה׳ מנעוריו וכתיב (משלי כז, ב) יהללך זר ולא פיך הא באתרא דידעי ליה הא באתרא דלא ידעי ליה

אמר רבא שרי ליה לצורבא מרבנן למימר צורבא מרבנן אנא שרו לי תיגראי ברישא דכתיב (שמואל ב ח, יח) ובני דוד כהנים היו מה כהן נוטל בראש אף תלמיד חכם נוטל בראש וכהן מנא לן דכתיב (ויקרא כא, ח) וקדשתו כי את לחם (ה׳) אלהיך הוא מקריב ותנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה

דף סב עמוד ב

לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון

אמר רבא שרי ליה לצורבא מרבנן למימר לא יהיבנא אכרגא דכתיב (עזרא ז, כד) מנדה בלו והלך לא שליט למירמא עליהון וא״ר יהודה מנדה זו מנת המלך בלו זו כסף גולגלתא והלך זו ארנונא

ואמר רבא שרי ליה לצורבא מרבנן למימר עבדא דנורא אנא לא יהיבנא אכרגא מ״ט לאברוחי אריא מיניה קאמר

רב אשי הוה ליה ההוא אבא זבניה לבי נורא א״ל רבינא לרב אשי האיכא (ויקרא יט, יד) לפני עור לא תתן מכשול א״ל רוב עצים להסקה ניתנו:

מתני׳ עד הקציר עד שיתחיל העם לקצור קציר חטין אבל לא קציר שעורין הכל לפי מקום נדרו אם היה בהר בהר ואם היה בבקעה בבקעה

עד הגשמים עד שיהו הגשמים עד שתרד רביעה שניה רשב״ג אומר עד שיגיע זמנה של רביעה עד שיפסקו גשמים עד שיצא ניסן כולו דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר עד שיעבור הפסח:

גמ׳ תניא הנודר עד הקיץ בגליל וירד לעמקים אע״פ שהגיע הקיץ בעמקים אסור עד שיגיע הקיץ בגליל:

עד הגשמים עד שיהו גשמים עד שתרד רביעה שניה רשב״ג אומר וכו׳: אמר ר׳ זירא מחלוקת דאמר עד הגשמים אבל אמר עד הגשם עד זמן גשמים קאמר

דף סג עמוד א

מיתיבי איזוהי זמנה של רביעה הבכירה בג׳ בינונית בשבעה אפילה בעשרים ושלשה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בשבעה ובשבעה עשר ובעשרים ושלשה

רבי יוסי אומר בשבעה עשר ובעשרים ושלשה ובחודש כסליו וכן היה ר׳ יוסי אומר אין היחידים מתענין עד שיגיע ר״ח כסליו

ואמרינן עלה בשלמא רביעה ראשונה לישאל שלישית להתענות אלא שניה למאי ואמר רבי זירא לנודר

ואמרינן עלה כמאן אזלא הא דתניא רשב״ג אומר גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה אתה מונה בהן רביעה ראשונה ושניה כמאן כרבי יוסי

ההוא דאמר עד הגשמים:

מתני׳ קונם יין שאיני טועם לשנה נתעברה השנה אסור בה ובעיבורה עד ראש אדר עד ראש אדר הראשון עד סוף אדר עד סוף אדר הראשון:

גמ׳ אלמא סתמא דאדר דקאמר ראשון הוא

לימא מתני׳ רבי יהודה היא דתניא אדר הראשון כותב אדר הראשון אדר שני כותב אדר סתם דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר אדר הראשון כותב סתם אדר שני כותב תיניין

אמר אביי אפילו תימא ר״מ הא דידע דמעברא שתא הא דלא ידע

דף סג עמוד ב

והתניא עד ר״ח אדר עד ר״ח אדר הראשון אם היתה שנה מעוברת עד ר״ח אדר השני

מכלל דרישא לאו במעוברת עסקינן שמע מינה הא דפשיטא ליה דמעברא שתא הא דלא ידע:

מתני׳ ר׳ יהודה אומר קונם יין שאיני טועם עד שיהא הפסח לא נתכוון זה אלא עד ליל פסח עד שעה שדרך בני אדם לשתות יין

אמר קונם בשר שאיני טועם עד שיהא הצום אינו אסור אלא עד לילי צום שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכול בשר ר׳ יוסי בנו אומר קונם שום שאני טועם עד שתהא שבת אינו אסור אלא עד לילי שבת שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכול בשום

האומר לחבירו קונם שאני נהנה לך אם אין את בא ונוטל לבניך כור אחד של חטין ושתי חביות של יין הרי זה יכול להפר את נדרו שלא ע״פ חכם ויאמר לו כלום אמרת אלא מפני כבודי זהו כבודי

וכן האומר לחבירו קונם שאת נהנית לי אם אין את בא ונותן לבני כור של חטין ושתי חביות של יין ר״מ אומר אסור עד שיתן וחכ״א אף זה יכול להפר את נדרו שלא ע״פ חכם ויאמר לו הרי אני כאילו נתקבלתי

היה מסרב בו לשאת בת אחותו ואמר קונם שהיא נהנית לי לעולם וכן המגרש את אשתו אומר קונם אשתי נהנית לי לעולם הרי אלו מותרות להנות לו שלא נתכוון זה אלא לשום אישות

היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו אמר קונם לביתך שאני נכנס טיפת צונן שאני טועם לך מותר ליכנס לביתו ולשתות ממנו צונן שלא נתכוון זה אלא לשום אכילה ושתיה:

הדרן עלך קונם יין

דף סד עמוד א

מתני׳ **רבי** אליעזר אומר פותחין לאדם בכבוד אביו ואמו וחכמים אוסרין

אמר רבי צדוק עד שפותחין לו בכבוד אביו ואמו יפתחו לו בכבוד המקום אם כן אין נדרים מודים חכמים לר׳ אליעזר בדבר שבינו לבין אביו ואמו שפותחין לו בכבוד אביו ואמו

ועוד אמר רבי אליעזר פותחין בנולד וחכמים אוסרין כיצד אמר קונם שאני נהנה לאיש פלוני ונעשה סופר או שהיה משיא את בנו ואמר אילו הייתי יודע שהוא נעשה סופר או שהיה משיא את בנו בקרוב לא הייתי נודר

קונם לבית זה שאני נכנס ונעשה בית הכנסת אמר אילו הייתי יודע שהוא נעשה בית הכנסת לא הייתי נודר רבי אליעזר מתיר וחכמים אוסרין:

גמ׳ מאי אין נדרים אמר אביי אם כן אין נדרים ניתרין יפה

דף סד עמוד ב

ורבא אמר א״כ אין נדרים נשאלין לחכם

תנן ומודין חכמים לרבי אליעזר בדבר שבינו לבין אביו ואמו שפותחים לו בכבוד אביו ואמו בשלמא לאביי דאמר אם כן אין נדרים ניתרין הכא כיון דאיחצף ליה הא איחצף ליה

אלא לרבא דאמר אם כן אין נדרים נשאלין לחכם הכא אמאי פותחין אמרי כיון דכל נדרי לא סגיא להון דלאו חכם הכא נמי פותחין:

ועוד אמר רבי אליעזר פותחין בנולד כו׳: מ״ט דרבי אליעזר אמר רב חסדא דאמר קרא (שמות ד, יט) כי מתו כל האנשים והא מיתה דנולד הוא מכאן שפותחין בנולד

ורבנן מאי טעמייהו קסברי הנהו מי מייתי והא אמר ר׳ יוחנן משום ר׳ שמעון בן יוחי כל מקום שנאמר נצים ונצבים אינן אלא דתן ואבירם אלא אמר ר״ל שירדו מנכסיהן

אריב״ל כל אדם שאין לו בנים חשוב כמת שנאמר (בראשית ל, א) הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי ותניא ארבעה חשובין כמת עני ומצורע וסומא ומי שאין לו בנים עני דכתיב כי מתו כל האנשים מצורע דכתיב (במדבר יב, יב) אל נא תהי כמת וסומא דכתיב (איכה ג, ו) במחשכים הושיבני כמתי עולם ומי שאין לו בנים דכתיב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי

דף סה עמוד א

תניא המודר הנאה מחבירו אין מתירין לו אלא בפניו מנה״מ אמר רב נחמן דכתיב (שמות ד, יט) ויאמר ה׳ אל משה במדין לך שוב מצרים כי מתו כל האנשים אמר לו במדין נדרת לך והתר נדרך במדין דכתיב (שמות ב, כא) ויואל משה אין אלה אלא שבועה דכתיב (יחזקאל יז, יג) ויבא אתו באלה

(דברי הימים ב לו, יג) וגם במלך נבוכד נצר מרד אשר השביעו באלהים (חיים) מאי מרדותיה אשכחיה צדקיה לנבוכד נצר דהוה קאכיל ארנבא חיה א״ל אישתבע לי דלא מגלית עילוי ולא תיפוק מילתא אישתבע

לסוף הוה קא מצטער צדקיהו בגופיה איתשיל אשבועתיה ואמר שמע נבוכד נצר דקא מבזין ליה שלח ואייתי סנהדרין וצדקיהו אמר להון חזיתון מאי קא עביד צדקיהו לאו הכי אישתבע בשמא דשמיא דלא מגלינא א״ל איתשלי אשבועתא

[א״ל מתשלין אשבועתא] אמרי ליה אין אמר להו בפניו או אפילו שלא בפניו אמרי ליה בפניו אמר להון ואתון מאי עבדיתון מאי טעמא לא אמריתון לצדקיהו מיד (איכה ב, י) ישבו לארץ ידמו זקני בת ציון אמר רבי יצחק ששמטו כרים מתחתיהם:

מתני׳ רבי מאיר אומר יש דברים שהן כנולד ואינן כנולד ואין חכמים מודים לו כיצד אמר קונם שאני נושא את פלונית שאביה רע אמרו לו מת או שעשה תשובה קונם לבית זה שאני נכנס שהכלב רע בתוכו או שהנחש בתוכו אמרו לו מת הכלב או שנהרג הנחש הרי הן כנולד ואינו כנולד ואין חכמים מודים לו:

גמ׳ קונם שאני נכנס לבית זה שהכלב וכו׳ מת נולד הוא א״ר הונא נעשה כתולה נדרו בדבר ור׳ יוחנן אמר כבר מת וכבר עשה תשובה קאמרי ליה

דף סה עמוד ב

מתיב רבי אבא קונם שאיני נושא לפלונית כעורה והרי היא נאה שחורה והרי היא לבנה קצרה והרי היא ארוכה מותר בה לא מפני שכעורה ונעשת נאה שחורה ונעשת לבנה קצרה ונעשת ארוכה אלא שהנדר טעות בשלמא לרב הונא דאמר נעשה כתולה נדרו בדבר תנא תולה נדרו בדבר ותנא נדר טעות אלא לר׳ יוחנן דאמר כבר מת וכבר עשה תשובה למה לי למתני תרי זימני נדר טעות קשיא:

מתני׳ ועוד אמר ר״מ פותחין לו מן הכתוב שבתורה ואומרין לו אילו היית יודע שאתה עובר על (ויקרא יט, יח) לא תקום ועל לא תטור ועל (ויקרא יט, יז) לא תשנא את אחיך בלבבך (ויקרא יט, יח) ואהבת לרעך כמוך (ויקרא כה, לו) וחי אחיך עמך שהוא עני ואין אתה יכול לפרנסו אמר אילו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר הרי זה מותר:

גמ׳ א״ל רב הונא בר רב קטינא לרבנן נימא כל דמעני לאו עלי נפיל מאי דמטי לי לפרנסו בהדי כ״ע מפרנסנא ליה א״ל אני אומר כל הנופל אינו נופל לידי גבאי תחלה:

מתני׳ פותחין לאדם בכתובת אשתו

ומעשה באחד שנדר מאשתו הנאה והיתה כתובתה ת׳ דינרים ובא לפני ר״ע וחייבו ליתן לה כתובתה אמר לו רבי ח׳ מאות דינרין הניח אבא נטל אחי ד׳ מאות ואני ד׳ מאות לא דיה שתטול היא מאתים ואני מאתים א״ל ר״ע אפי׳ אתה מוכר שער ראשך אתה נותן לה כתובתה אמר לו אילו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר והתירה רבי עקיבא:

גמ׳ מטלטלי מי משתעבדי לכתובה אמר אביי קרקע שוה ח׳ מאות דינר והקתני שער ראשו ושער ראשו מטלטלי הוא ה״ק אפי׳ אתה מוכר שער ראשך ואוכל

שמעת מינה אין מסדרין לבעל חוב אמר רב נחמן ברבי יצחק

דף סו עמוד א

לומר שאין מקרעין שטר כתובה

מתני׳ פותחין בימים טובים ובשבתות בראשונה היו אומרים אותן הימים מותרין ושאר כל הימים אסורין עד שבא ר״ע ולימד שהנדר שהותר מכללו הותר כולו

כיצד אמר קונם שאיני נהנה לכולכם הותר אחד מהן הותרו כולן

שאיני נהנה לזה ולזה הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין (הותר האמצעי הימנו ולמטה מותר הימנו ולמעלה אסור)

שאני נהנה לזה קרבן ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחד ואחד

קונם יין שאני טועם שהיין רע למעיים אמרו לו והלא המיושן יפה למעיים הותר במיושן ולא במיושן בלבד הותר אלא בכל היין קונם בצל שאני טועם שהבצל רע ללב אמרו לו הלא הכופרי יפה ללב הותר בכופרי ולא בכופרי בלבד הותר אלא בכל הבצלים מעשה היה והתירו ר״מ בכל הבצלים

גמ׳ הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין מאן תנא

אמר רבא ר״ש היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד

קונם יין שאני טועם וכו׳ ותיפוק ליה דאין רע אמר ר׳ אבא ועוד יפה קתני

קונם בצל שאני טועם שהבצל וכו׳ ותיפוק ליה דאין רע אמר ר׳ אבא ועוד יפה קתני

מתני׳ פותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו אומרים לו אילו היית יודע שלמחר אומרין עליך כך היא ווסתו של פלוני מגרש את נשיו ועל בנותיך יהו אומרין בנות גרושות הן מה ראתה אמן של אלו להתגרש ואמר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר ה״ז מותר

קונם שאני נושא את פלונית כעורה והרי היא נאה שחורה והרי היא לבנה קצרה והרי היא ארוכה מותר בה לא מפני שהיא כעורה ונעשת נאה שחורה ונעשת לבנה קצרה ונעשת ארוכה אלא שהנדר טעות

ומעשה באחד שנדר מבת אחותו הנייה והכניסוה לבית ר׳ ישמעאל וייפוה אמר לו ר׳ ישמעאל בני מזו נדרת אמר לו לאו והתירה ר׳ ישמעאל

באותה שעה בכה ר׳ ישמעאל ואמר בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנוולתן וכשמת ר׳ ישמעאל היו בנות ישראל נושאות קינה ואומרות בנות ישראל על ר׳ ישמעאל בכינה וכן הוא אומר בשאול (שמואל ב א, כד) בנות ישראל על שאול בכינה

גמ׳ מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ר׳ ישמעאל אומר אפילו כעורה ונעשת נאה שחורה ונעשת לבנה קצרה ונעשת ארוכה מעשה באחד שנדר מבת אחותו והכניסוה לבית ר׳ ישמעאל וייפוה וכו׳

דף סו עמוד ב

תנא שן תותבת היתה לה ועשה לה רבי ישמעאל שן של זהב משלו כי שכיב רבי ישמעאל פתח עליה ההוא ספדנא הכי בנות ישראל על ר׳ ישמעאל בכינה המלבישכן וכו׳

ההוא דאמר לה לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתטעימי תבשילך לרבי יהודה ולר״ש ר׳ יהודה טעים אמר ק״ו ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים המאררים בספק ואני על אחת כמה וכמה

ר״ש לא טעים אמר ימותו כל בני אלמנה ואל יזוז שמעון ממקומו ועוד כי היכי דלא לתרגלי למינדר

ההוא דאמר לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתרוקי בו ברשב״ג אתת ורקק אלבושיה א״ל רב אחא מדפתי לרבינא והא האי לזילותא קא מיכוין א״ל מירק על מני דרשב״ג זילותא רבתא היא

ההוא דאמר לה לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתראי מום יפה שביך לר׳ ישמעאל בר׳ יוסי

אמר להם שמא ראשה נאה אמרו לו סגלגל שמא שערה נאה דומה לאניצי פשתן שמא עיניה נאות טרוטות הן שמא אזניה נאות כפולות הן שמא חוטמה נאה בלום הוא שמא שפתותיה נאות עבות הן שמא צוארה נאה שקוט הוא שמא כריסה נאה צבה הוא שמא רגליה נאות רחבות כשל אווזא שמא שמה נאה לכלוכית שמה אמר להן יפה קורין אותה לכלוכית שהיא מלוכלכת במומין ושרייה

ההוא בר בבל דסליק לארעא דישראל נסיב איתתא אמר לה בשילי לי תרי טלפי בשילה ליה תרי טלפי רתח עלה למחר אמר לה בשילי לי גריוא בשילה ליה גריוא אמר לה זילי אייתי לי תרי בוציני אזלת ואייתי ליה תרי שרגי

אמר לה זילי תברי יתהון על רישא דבבא הוה יתיב בבא בן בוטא אבבא וקא דאין דינא אזלת ותברת יתהון על רישיה אמר לה מה הדין דעבדת אמרה ליה כך ציוני בעלי אמר את עשית רצון בעליך המקום יוציא ממך שני בנים כבבא בן בוטא

הדרן עלך רבי אליעזר

מתני׳ **נערה** המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה

דף סז עמוד א

הפר האב ולא הפר הבעל הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר ואין צריך לומר שקיים אחד מהן:

גמ׳ היינו רישא אביה ובעלה מפירין נדריה מהו דתימא או אביה או בעלה קתני קמ״ל

ואין צריך לומר שקיים אחד מהן למה לי למיתנא השתא יש לומר הפר זה בלא זה ולא כלום קיים אחד מהן למה לי צריכא למיתני

כי איצטריך ליה כגון דהפר אחד מהן וקיים אחד וחזר המקיים ונשאל על הקמתו מהו דתימא מאי דאוקי הא עקריה קמ״ל דמפירין שניהם בבת אחת

ונערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה מנלן אמר רבה אמר קרא (במדבר ל, ז) ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה אימא האי קרא בנשואה כתיב

אי משום נשואה קרא אחרינא כתיב (במדבר ל, יא) ואם בית אישה נדרה אימא תרוייהו בנשואה וכי תימא תרי קראי בנשואה למה לי למימר שאין הבעל מיפר בקודמין

דף סז עמוד ב

ולאו ממילא שמעת מינה

איבעית אימא דהויה קדושין משמע

אימא אב לחודיה מיפר א״כ (במדבר ל, ד) ואסרה איסר בית אביה יניא אותה למה לי השתא י״ל במקום ארוס מיפר אב לחודיה שלא במקום ארוס מיבעיא

אימא אב ליבעי ארוס וארוס לחודיה מיפר וכי תימא אב דכתב רחמנא למה לי מיבעי ליה דאי הקים הקים

א״כ בית אישה נדרה למאי כתב ק״ו ומה במקום אב ארוס מיפר לחודיה שלא במקום אב מיבעיא

אימא (במדבר ל, יא) אם בית אישה נדרה לומר שאין הבעל מיפר בקודמין

ומיניה ארוס מיפר בקודמין

אלא לאו משום שותפותיה דאב

דף סח עמוד א

דבי רבי ישמעאל תנא (במדבר ל, יז) בין איש לאשתו בין אב לבתו מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה ולתנא דבי ר׳ ישמעאל אם היו תהיה לאיש מאי עביד ליה

מוקים לאידך דרבא ורבא האי דתני דבי רבי ישמעאל מאי עביד ליה מיבעי ליה לומר שהבעל מיפר נדרים שבינו לבינה

איבעיא להו בעל מיגז גייז או מקליש קליש היכא קא מיבעיא לן כגון דנדרה מתרין זיתין ושמע ארוס והיפר לה ואכלתנון

אי אמרי׳ מיגז גייז לקייא אי אמרינן מקליש קליש איסורא בעלמא הוא מאי

תא שמע אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל קודם שימות או ששמע ושתק או ששמע והפר ומת בו ביום זו היא ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב

דף סח עמוד ב

אבל אם שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום שלאחריו אין יכול להפר

שמע אביה והפר לה ולא הספיק בעל לשמוע עד שמת האב זו היא ששנינו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל זו היא ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב

שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מיפר אלא בשותפות

דף סט עמוד א

שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר האב ומפר חלקו של בעל א״ר נתן הן הן דברי ב״ש ב״ה אומרים אין יכול להפר

ש״מ לב״ש מיגז גייז לב״ה מקלש קליש ש״מ

בעי רבא יש שאלה בהקם או אין שאלה בהקם את״ל יש שאלה בהקם יש שאלה בהפר או אין שאלה בהפר

ת״ש דא״ר יוחנן נשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר

בעי רבה קיים ליכי קיים ליכי ונשאל על הקמה ראשונה מהו

ת״ש דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו בעי רבה קיים ליכי ומופר ליכי ולא תיחול הקמה אא״כ חלה הפרה מהו

דף סט עמוד ב

תא שמע מפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי דתנן הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי רבי מאיר ורבי יוסי אומר אם לכך נתכוין מתחלה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחד דבריו קיימין

ואפילו רבי מאיר לא קאמר דלא אמר לא תיחול זו אלא אם כן חלה זו אבל הכא דאמר לא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה ר״מ נמי מודה דהפרה חלה

בעי רבה קיים ומופר ליכי בבת אחת מהו ת״ש דאמר רבה כל דבר שאינו בזה אחר זה אפי׳ בבת אחת אינו

בעי רבה קיים ליכי היום מהו מי אמרינן כמאן דאמר לה מופר ליכי למחר או דלמא הא לא אמר לה

דף ע עמוד א

את״ל הא לא אמר לה מופר ליכי למחר מהו מי אמרינן למחר לא מצי מיפר דהא קיימיה לנדריה היום או דלמא כיון דלא אמר לה קיים ליכי היום כי קאמר לה מופר ליכי למחר מהיום קאמר

ואם תמצא לומר אפילו הכי כיון דקיימו היום למחר כמאן דאיתיה דמי (א״ל) קיים ליכי שעה מהו מי אמרינן כמאן דאמר לה מופר ליכי לאחר שעה דמי או דלמא הא לא אמר לה

אם תמצא לומר הא לא אמר לה מיהו אמר לה מאי מי אמרינן כיון דקיימו קיימו או דלמא כיון דכוליה יומא בר הקמה ובר הפרה הוא כי אמר מופר ליכי לאחר שעה מהני

ת״ש הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני אין יכול להפר ואמאי נימא ואני דאמר הוא על נפשיה דהוי נזיר אבל הריני נזירה דילה דשעה אחת קיימא לאחר שעה אי בעי ליפר אמאי אין יכול להפר לאו משום דכיון דקיימו קיימו לא קסבר כל ואני כמאן דאמר קיים ליכי לעולם דמי

מתני׳ מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזה יפה כח האב מכח הבעל

בדבר אחר יפה כח הבעל מכח האב שהבעל מפר בבגר והאב אינו מפר בבגר

גמ׳ מאי טעמא דאמר קרא (במדבר ל, יז) בנעוריה בית אביה

מת הבעל נתרוקנה רשות לאב מנלן אמר רבה דאמר קרא (במדבר ל, ז) ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה

דף ע עמוד ב

מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה מה קודמי הויה ראשונה אב מיפר לחודיה אף קודמי הויה שניה אב מיפר לחודיה

אימא ה״מ בנדרי׳ שלא נראו לארוס אבל בנדרים שנראו לארוס לא מצי מיפר אב

אי בנדרים שלא נראו לארוס מבנעוריה בית אביה נפקא

בזה יפה כח האב מכח הבעל כו׳ ה״ד

אילימא שקידשה כשהיא נערה ובגרה מכדי מיתה מוציאה ובגרות מוציאה מרשות אב מה מיתה לא נתרוקנה רשות לבעל אף בגרות לא נתרוקנה רשות לבעל

אלא שקידשה כשהיא בוגרת הא תנינא חדא זימנא הבוגר׳ ששהתה י״ב חדש

הא גופא קשיא אמרת הבוגרת ששהתה שנים עשר חדש בבוגרת למה לי שנים עשר חדש בוגרת בל׳ יום סגי לה תני בוגרת וששהתה י״ב חדש

מ״מ קשיא איבעית אימא הכא דוקא ובוגרת קתני התם משום דבעי איפלוגי ר״א ורבנן

איבעית אימא בוגרת דוקא ואיידי דנסיב רישא בזה נסיב סיפא נמי בזה

דף עא עמוד א

מתני׳ נדרה והיא ארוסה נתגרשה בו ביום נתארסה בו ביום אפי׳ למאה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה

גמ׳ מנלן דארוס אחרון מיפר נדרים שנראו לארוס ראשון אמר שמואל אמר קרא (במדבר ל, ז) ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה נדרים שהיו עליה כבר דלמא הני מילי שלא נראו לארוס ראשון אבל נדרים שנראו לארוס ראשון לא מצי מיפר ארוס אחרון

עליה קרא יתירא הוא

תניא כוותיה דשמואל נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה כיצד שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ונתארסה בו ביום ואפי׳ מאה פעמים אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל חוזר האב ומפר חלקו של בעל

א״ר נתן הן הן דברי בית שמאי אבל בית הלל אומרים אין יכול להפר במאי פליגי

דף עא עמוד ב

בית שמאי סברי נדרים נמי שראוי לארוס נתרוקנה רשות לאב ומיגז גייז בית הלל סברי אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה ולא מיגז גייז

איבעיא להו גירושין כשתיקה דמיא או כהקמה דמיא

למאי נפקא מינה כגון שנדרה ושמע בעלה וגרשה ואהדרה ביומיה אי אמר מר כשתיקה דמי מצי מיפר לה ואי אמר מר כהקמה דמי לא מצי מיפר לה

דף עב עמוד א

ת״ש אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל או שמע והפר או שמע ושתק ומת בו ביום ואי אמרת גירושין כשתיקה דמו ליתני נמי או שמע וגירש מדלא תני הכי ש״מ גירושין כהקמה דמו

אימא סיפא אבל אם שמע וקיים או שמע ושתק ומת ביום של אחריו אין יכול להפר ואי אמרת גירושין כהקמה דמו ליתני ואם שמע וגירש אלא מדלא קתני הכי ש״מ גירושין כשתיקה דמו

אלא מהא ליכא למשמע מיניה אי רישא דוקא נסיב סיפא משום רישא אי סיפא דוקא נסיב רישא משום סיפא

ת״ש נדרה והיא ארוסה ונתגרשה ונתארסה בו ביום אפילו למאה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה ש״מ גירושין כשתיקה דמו דאי כהקמה דמו מי מצי מיפר ארוס אחרון נידרי דאוקים ארוס ראשון

הב״ע בשלא שמע ארוס ראשון אי הכי מאי איריא בו ביום אפילו לאחר מאה ימים נמי

כשלא שמע ארוס ושמע האב דבו ביום הוא דמצי מיפר אבל מכאן ואילך לא מצי מיפר

תא שמע נדרה בו ביום גירשה והחזירה בו ביום אין יכול להפר שמע מינה גירושין כהקמה דמו

אמרי הכא בנשואה עסקינן והיינו טעמא דאין יכול להפר משום דאין הבעל מיפר בקודמין:

דף עב עמוד ב

מתני׳ דרך תלמידי חכמים עד שלא היתה בתו יוצאה מאצלו אומר לה כל נדרים שנדרת בתוך ביתי הרי הן מופרין וכן הבעל עד שלא תכנס לרשותו אומר לה כל נדרים שנדרת עד שלא תכנסי לרשותי הרי הן מופרין שמשתכנס לרשותו אינו יכול להפר

גמ׳ בעי רמי בר חמא בעל מהו שיפר בלא שמיעה (במדבר ל, ח) ושמע אישה דוקא הוא או לאו דוקא הוא

אמר רבא ת״ש דרך תלמידי חכמים עד שלא יצאת בתו מאצלו אומר לה כל נדרים שנדרת בתוך ביתי הרי הן מופרין והא לא שמע

לכי שמע הוא דמיפר א״כ כי לא שמע למה ליה למימר הא קמשמע לן אורחיה דצורבא מרבנן להדורי

ת״ש מסיפא וכן הבעל עד שלא תכנס לרשותו אומר לה הכא נמי דאמר לה לכי שמענא

ת״ש האומר לאשתו כל נדרים שתדורי עד שאבא ממקום פלוני הרי הן קיימין לא אמר כלום הרי הן מופרין רבי אליעזר אומר מופר והא לא שמע

הכא נמי דאמר לכי שמענא ולמה לי מן השתא לכי שמע ליפר לה קסבר דלמא מטרידנא ההיא שעתא

תא שמע האומר לאפוטרופוס כל נדרים שנודרת אשתי מכאן ועד שאבא ממקום פלוני הפר והפר לה יכול יהו מופרין תלמוד לומר (במדבר ל, יד) אישה יקימנו ואישה יפרנו דברי רבי יאשיה

אמר לו רבי יונתן מצינו בכל התורה כולה שלוחו של אדם כמותו

ואפילו רבי יאשיה לא קאמר אלא משום דגזירת הכתוב הוא אישה יקימנו ואישה יפרנו אבל דכולי עלמא שלוחו של אדם כמותו והא לא שמיע ליה

דף עג עמוד א

הכא נמי דאמר ליה לכי שמענא מיפר לה לכי שמע ליפר לה הוא סבר דלמא מטרידנא

בעי רמי בר חמא חרש מהו שיפר לאשתו אם תמצא לומר בעל מיפר בלא שמיעה משום דבר מישמע הוא אבל חרש דלאו בר מישמע הוא היינו דר׳ זירא

דאמר רבי זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו

או דלמא ושמע אישה לא מעכב אמר רבא ת״ש ושמע אישה פרט לאשת חרש שמע מינה

איבעיא להו בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת אותה דוקא או לאו דוקא

אמר רבינא ת״ש אין משקין שתי סוטות כאחת מפני שלבה גס בחבירתה

ר׳ יהודה אומר לא מן השם הוא זה אלא משום שנאמ׳ (במדבר ה, כד) והשקה אותה לבדה:

דף עג עמוד ב

מתני׳ בוגרת ששהתה י״ב חדש ואלמנה ל׳ יום ר׳ אליעזר אומר הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר וחכ״א אין הבעל מיפר עד שתכנס לרשותו

גמ׳ אמר רבה ר״א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד דתנן נותנין לבתולה י״ב חדש לפרנס עצמה הגיע י״ב חדש אוכלת משלו ואוכלת בתרומה אבל היבם אינו מאכיל בתרומה

עשתה ששה חדשים בפני הבעל וששה חדשים בפני היבם ואפילו כולן בפני הבעל חסר יום א׳ או כולן בפני היבם חסר יום א׳ אינה אוכלת בתרומה זו משנה ראשונה ב״ד של אחריהם אמרו אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה

א״ל אביי דלמא לא היא עד כאן לא קא אשמעינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן אבל נדרים דאורייתא אימא לא

ועד כאן לא שמעת ליה לר׳ אליעזר אלא גבי נדרים כדרב פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת אבל תרומה אפילו מדרבנן נמי לא אכלה

דף עד עמוד א

מתני׳ שומרת יבם בין ליבם אחד בין לשני יבמין ר״א אומר יפר ר׳ יהושע אומר לאחד אבל לא לשנים ר״ע אומר לא לאחד ולא לשנים

אמר ר״א מה אם אשה שקנה הוא לעצמו הרי הוא מיפר נדריה אשה שהקנו לו מן השמים אינו דין שיפר נדריה

אמר לו ר״ע לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שאין לאחרים בה רשות תאמר באשה שהקנו לו מן השמים שיש לאחרים בה רשות

א״ל ר׳ יהושע עקיבא דבריך בשני יבמין מה אתה משיב על יבם אחד אמר לו אין היבמה גמורה ליבם כשם שהארוסה גמורה לאישה

גמ׳ בשלמא ר״ע סבר אין זיקה ור״י סבר יש זיקה אלא ר״א מאי טעמיה אי יש זיקה אין ברירה

אמר ר׳ אמי כגון שעשה בה מאמר ורבי אליעזר סבר לה כב״ש דאמרי מאמר קונה קנין גמור

ורבי יהושע אומר לך ה״מ בחד יבם אבל בשני יבמין לא מי איכא מידי דכי אתי אחוהי אסר עליה בביאה או בגיטא ומפר ור״ע סבר אין זיקה

ולר׳ אליעזר דאמר מאמר לב״ש אין קונה אלא לדחות בצרה מאי איכא למימר

הכא במאי עסקינן כגון שעמד בדין ואיתחייב לה מזונות וכדרב פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת

דף עד עמוד ב

תנן אמר רבי אליעזר ומה אם אשה שקנה לעצמו הרי הוא מיפר נדריה אשה שהקנו לו מן השמים אינו דין שמיפר נדריה ואי בשעשה בה מאמר קנה לעצמו הוא שקנה לעצמו ע״י שמים

תפשוט דבעי רבה מאמר לבית שמאי אירוסין עושה או נשואין עושה תפשוט דנשואין עושה דאי אירוסין עושה הא תנן נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה

אמר רב נחמן בר יצחק מאי יפר יפר בשותפות

תניא נמי הכי כרבי אמי שומרת יבם בין יבם אחד בין שני יבמין ר״א אומר יפר ורבי יהושע אומר לאחד ולא לשנים ר״ע אומר לא לאחד ולא לשנים

א״ר אליעזר ומה אם אשה שאין לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו משבאת לרשותו נגמרה לו אשה שיש לו חלק עד שלא תבא לרשותו משבאת לרשותו אינו דין שתגמור לו

אמר לו ר״ע לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שכשם שאין לו חלק בה כך אין לאחרים חלק בה תאמר באשה שהקנו לו מן השמים שכשם שיש לו עמה חלק כך יש לאחרים חלק בה

אמר לו ר״י עקיבא דבריך בשני יבמין מה אתה משיב על יבם אחד א״ל כלום חלקנו על יבם אחד ועל שני יבמין בין שעשה בה מאמר בין שלא עשה בה מאמר וכשאר דברים כן נדרים

בלשון הזה אמר בן עזאי חבל עליך בן עזאי שלא שימשת את ר״ע

מאי

דף עה עמוד א

תניא כוותיה דר׳ אמי דקתני בין שעשה בה מאמר ובין שלא עשה בה מאמר

א״נ מרישא דקתני משנכנסה לרשותו נגמרה לו ואי דלא קדיש מאי נגמרה לו תפשוט מיניה כשעשה בה מאמר

מאי וכשאר דברים כן נדרים דקתני אמר רבא הכי קתני אי אתה מודה שאין חייבין סקילה כנערה המאורסה

אמר רב אשי מתני׳ נמי דיקא אין יבמה גמורה לאישה כשם שארוסה גמורה לאישה

מתני׳ האומר לאשתו כל הנדרים שתדורי מכאן עד שאבא ממקום פלוני הרי הן קיימין לא אמר כלום הרי הן מופרין ר׳ אליעזר אמר מופר וחכ״א אינו מופר אמר ר״א אם הפר נדרים שבאו לכלל איסור לא יפר נדרים שלא באו לכלל איסור

אמרו לו הרי הוא אומר (במדבר ל, יד) אישה יקימנו ואישה יפרנו את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר

גמ׳ איבעיא להו לר״א מיחל חלין ובטלין או דלמא לא חלין כלל למאי נפקא מינה

דף עה עמוד ב

כגון דאתפיס אחרינא בהדין נדרא אי אמרת חלין הויא תפיסותא אי אמרת לא חלין לא איכא מששא

מאי ת״ש אמר רבי אליעזר אם הפר נדרים שבאו לכלל איסור לא יפר נדרים שלא באו לכלל איסור שמע מינה לא חלין

מי קתני שאינן באין שלא באו קתני עדיין לא באו

ת״ש אמר להן ר״א ומה במקום שאין מיפר נדרי עצמו משנדר מיפר נדרי עצמו עד שלא ידור מקום שמפר נדרי אשתו משתדור אינו דין שיפר נדרי אשתו עד שלא תדור

מאי לאו דאשתו דומיא דיליה מה [הוא] דלא חיילין אף אשתו נמי דלא חיילין לא הא כדאיתא והא כדאיתא

ת״ש אמרו לו לר״א ומה מקוה שמעלה את הטמאין מטומאתן אין מציל על הטהורים מליטמא אדם שאין מעלה את הטמאין מטומאתן אינו דין הוא שלא יציל על הטהורין מליטמא

שמע מינה לא חיילין

דף עו עמוד א

אימא סיפא אמרו לו לר״א אם מטבילין כלי טמא ליטהר יטבילו כלי לכשיטמא ליטהר שמע מינה חיילין

אמרי רבנן לא קיימי להון בטעמיה דר״א והכי קאמרי ליה מאי סבירא לך אי סבירא לך דחיילין ובטלין תהוי כלי תיובתך אי לא סבירא לך דחיילין תהוי מקוה תיובתך

ת״ש אמר להם ר״א ומה זרעים טמאים כיון שזרען בקרקע טהורין זרועין ועומדים לא כל שכן ש״מ לא חיילין

ורבנן לא דרשי ק״ו והא תניא יכול ימכור אדם את בתו כשהיא נערה אמרת ק״ו מכורה כבר יוצאה אינה מכורה אינו דין שלא תימכר

דף עו עמוד ב

אין בעלמא דרשי ק״ו ושאני הכא דאמר קרא (במדבר ל, יד) אישה יקימנו ואישה יפרנו את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר את שלא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר

מתני׳ הפרת נדרים כל היום יש בדבר להקל ולהחמיר

כיצד נדרה בלילי שבת יפר בלילי שבת וביום השבת עד שתחשך נדרה עם חשכה מפר עד שלא תחשך שאם חשכה ולא הפר אינו יכול להפר

גמ׳ תניא הפרת נדרים כל היום רבי יוסי בר׳ יהודה ור״א בר׳ שמעון אמרו מעת לעת מאי טעמא דתנא קמא אמר קרא (במדבר ל, ו) ביום שמעו

ורבנן מאי טעמייהו דכתיב (במדבר ל, טו) מיום אל יום

ולת״ק הא כתיב מיום אל יום איצטריך דאי ביום שמעו הוה אמינא ביממא אין בלילא לא כתיב מיום אל יום

ולמ״ד מיום אל יום הא כתיב ביום שמעו איצטריך דאי כתיב מיום אל יום הוה אמינא מחד בשבא לחד בשבא ליפר לה כתיב ביום שמעו

א״ר שמעון בן פזי אריב״ל אין הלכה כאותו הזוג לוי סבר למיעבד כהני תנאי א״ל רב הכי אמר חביבי אין הלכה כאותו הזוג

חייא בר רב שדי גירא ובדיק רבה ב״ר הונא יתיב וקאים

דף עז עמוד א

תנן התם מפירין נדרים בשבת ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת איבעיא להו מפירין נדרים בשבת לצורך השבת או דלמא אפי׳ שלא לצורך

ת״ש דתני רב זוטי דבי רב פפי אין מפירין נדרים אלא לצורך השבת אמר רב אשי הא לא תנן הכי נדרה עם חשיכה מפר לה עד שלא תחשך ואי אמרת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא מאי איריא חשכה אפי׳ בתוך היום אינו יכול להפר דשלא לצורך

תנאי היא הפרת נדרים כל היום רבי יוסי ברבי יהודה ור״א בר׳ שמעון אמרו מעת לעת

למ״ד כל היום אין טפי לא אפילו שלא לצורך השבת מפר למאן דאמר מעת לעת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא

ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת איבעיא להו כשלא היה להם פנאי או דלמא כשהיה להם פנאי ת״ש דאיזדקיקו ליה רבנן לבריה דרב זוטרא בריה דרב זעירא אפילו בנדרים שהיה להם פנאי מבעוד יום

סבר רב יוסף למימר נשאלין נדרי׳ בשבת ביחיד מומחה אין בשלשה הדיוטות לא משום דמתחזי כדינא

א״ל אביי כיון דסבירא לן אפי׳ מעומד אפי׳ בקרובים ואפי׳ בלילה לא מיתחזי כדינא

אמר ר׳ אבא אמר רב הונא אמר רב הלכה מפירין נדרים בלילה והא מתניתין היא נדרה בלילי שבת אלא אימא הלכה נשאלין בלילה

א״ל ר׳ אבא לרב הונא אמר רב הכי א״ל אישתיק אמר ליה אישתיק קא אמרת או שתי קאמרת

אמר רב איקא בר אבין איזדקיק ליה רב לרבה

דף עז עמוד ב

בקיטונא דבי רב עומד יחידי ובלילה

אמר רבה אמר רב נחמן הלכה נשאלין נדרים עומד יחידי ובלילה ובשבת ובקרובים ואפי׳ היה להן פנאי מבעוד יום

עומד והתניא ירד ר״ג מן החמור ונתעטף וישב והתיר לו נדרו רבן גמליאל סבר פותחין בחרטה מיעקר נדר׳ בעינן ובעי עיוני אהכי ישב ורב נחמן סבר אין פותחין בחרטה ואפילו מעומד

א״ל רבא לרב נחמן חזי מר האי מרבנן דאתא ממערבא ואמר איזדקיקו ליה רבנן לבריה דרב הונא בר אבין ושרו ליה נדריה ואמרו ליה זיל ובעי רחמי על נפשך דחטאת דתני רב דימי אחוה דרב ספרא כל הנודר אע״פ שהוא מקיימו נקרא חוטא אמר רב זביד מאי קרא (דברים כג, כג) וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא הא לא חדלת איכא חטא

תניא האומר לאשתו כל נדרים שתדורי אי אפשי שתדורי אין זה נדר לא אמר כלום יפה עשית ואין כמותך ואם לא נדרת מדירך אני דבריו קיימין

לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטיל ליכי כדרך שאומר לה בחול אלא אומר לה טלי ואכלי טלי ושתי והנדר בטל מאליו א״ר יוחנן וצריך שיבטל בלבו

תניא בש״א בשבת מבטל בלבו בחול מוציא בשפתיו ובה״א אחד זה ואחד זה מבטל בלבו ואין צריך להוציא בשפתיו

א״ר יוחנן חכם שאמר בלשון בעל ובעל שאמר בלשון חכם לא אמר כלום

דתני׳ (במדבר ל, ב) זה הדבר החכם מתיר ואין בעל מתיר שיכול ומה חכם שאין מפר מתיר בעל שמפר אינו דין שמתיר ת״ל

דף עח עמוד א

זה הדבר חכם מתיר ואין בעל מתיר תניא אידך זה הדבר בעל מפר ואין חכם מפר שיכול ומה בעל שאין מתיר מפר חכם שמתיר אינו דין שמפר ת״ל זה הדבר בעל מפר ואין חכם מפר

נאמר כאן זה הדבר ונאמר להלן (ויקרא יז, ב) זה הדבר בשחוטי חוץ מה בשחוטי חוץ אהרן ובניו וכל ישראל אף פרשת נדרים אהרן ובניו וכל ישראל ומה כאן ראשי המטות אף להלן ראשי המטות

בפרשת נדרים למאי הלכתא אמר רב אחא בר יעקב להכשיר שלשה הדיוטות והא (במדבר ל, ב) ראשי המטות כתיב אמר רב חסדא ואיתימא ר׳ יוחנן ביחיד מומחה

ראשי המטות בשחוטי חוץ למאי הלכתא אמר רב ששת לומר שיש שאלה בהקדש

לב״ש דאמר אין שאלה בהקדש ראשי המטות דכתיב בשחוטי חוץ למאי הלכתא ב״ש לית להו גזירה שוה

זה הדבר בפרשת נדרים למאי כתיב לומר חכם מתיר ואין בעל מתיר בעל מפר ואין חכם מפר

זה הדבר בשחוטי חוץ למאי כתיב לומר על השחיטה חייב ואין חייב על המליקה

אלא לב״ש להכשיר ג׳ הדיוטות מנלן נפקא להו מדרב אסי בר נתן

דכתיב (ויקרא כג, מד) וידבר משה את מועדי ה׳ אל בני ישראל והתניא רבי יוסי הגלילי אומר מועדי נאמרו ולא נאמרה שבת בראשית עמהן בן עזאי אומר מועדי נאמרו ולא נאמר פרשת נדרים עמהן

רב אסי בר נתן קשיא ליה הא מתניתא אתא לנהרדעא לקמיה דרב ששת ולא אשכחיה אתא אבתריה למחוזא א״ל מועדי ה׳ נאמרו ולא נאמרה שבת בראשית עמהן

והא כתיב שבת עמהן ותו מועדי ה׳ נאמרו ולא נאמרה פרשת נדרים עמהן והא מסיטרא כתיבא א״ל הכי קתני

דף עח עמוד ב

מועדי ה׳ צריכין קידוש ב״ד שבת בראשית אין צריכה קידוש ב״ד

מועדי ה׳ צריכין מומחה ואין פרשת נדרים צריכין מומחה אפי׳ בית דין הדיוטות

והא בפרשת נדרים ראשי המטות כתיב אמר רב חסדא ואיתימא רבי יוחנן ביחיד מומחה

א״ר חנינא השותק על מנת למיקט מפר אפילו מכאן ועד י׳ ימים מתיב רבא אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל או ששמע ושתק או ששמע והפר ומת בו ביום אבל שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום של אחריו אין יכול להפר

מאי לאו בשותק על מנת למיקט לא בשותק על מנת לקיים אי הכי היינו או שמע וקיים אלא בשותק סתם

מתיב רב חסדא חומר בהקם מבהפר ובהפר מבהקם חומר בהקם

דף עט עמוד א

שהשתיקה מקיימת ואין שתיקה מבטלת קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר קיים אין יכול להפר הפר אין יכול לקיים קתני שהשתיקה מקיימת מאי לאו בשותק על מנת למיקט

לא בשותק על מנת לקיים היינו קיים בלבו קיים אלא בשותק סתם

אשכחן חומר בהקם מבהפר בהפר מבהקם מנא לן אר״י נשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר

מתיב רב כהנא (במדבר ל, טו) ואם החרש יחריש לה אישה וגו׳ בשותק על מנת למיקט הכתוב מדבר אתה אומר בשותק על מנת למיקט או אינו אלא בשותק על מנת לקיים

כשהוא אומר (במדבר ל, טו) כי החריש לה הרי בשותק על מנת לקיים הכתוב מדבר הא מה אני מקיים אם החרש יחריש לה אישה בשותק על מנת למיקט הכתוב מדבר תיובתא

ולוקים הא בשותק על מנת לקיים הא בשותק סתם קראי יתירי כתיבי

מתיב רבא נדרה עם חשכה מפר לה עד שלא חשכה שאם לא הפר וחשכה אינו יכול להפר אמאי להוי כשותק על מנת למיקט תיובתא

מתיב רב אשי יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר ר״מ אומר לא יפר וחכמים אומרים יפר

ואמאי ליהוי כשותק על מנת למיקט תיובתא

הדרן עלך נערה המאורסה

מתני׳ **ואלו** נדרים שהוא מפר דברים שיש בהן ענוי נפש אם ארחץ ואם לא ארחץ אם אתקשט ואם לא אתקשט

דף עט עמוד ב

אמר רבי יוסי אין אלו נדרי ענוי נפש ואלו הן נדרי ענוי נפש אמרה קונם פירות העולם עלי הרי זה יכול להפר פירות מדינה זו עלי יביא לה ממדינה אחרת פירות חנווני זה עלי אינו יכול להפר ואם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר דברי רבי יוסי

גמ׳ נדרי ענוי נפש הוא דמפר שאין בהן ענוי נפש אינו מפר והא תניא (במדבר ל, יז) בין איש לאשתו בין אב לבתו מלמד שהבעל מפר נדרים שבינו לבינה

אמרי הלין והלין מפר מיהו ענוי נפש מפר לעולם אבל אין בהן ענוי נפש כדאיתה תחותיה הויא הפרה מכי מגרש לה חייל עלה נדרה בדברים שבינו לבינה שאין בהן ענוי נפש אבל יש בהן ענוי נפש לא חייל עליה נדרה

ודברים שאין בהן ענוי נפש כי מגרש לה חיילא עלה והא תנן ר׳ יוחנן בן נורי אומר יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה לו אלמא כי מגרש לה ומפר לה מעיקרא הויא הפרה

אמרי הלין והלין הויא הפרה אלא נדרי ענוי נפש מפר בין לעצמו ובין לאחרים אין בהן ענוי נפש לעצמו מפר לאחרים אינו מפר והכי קתני אלו נדרים שהוא מפר בין לעצמו ובין לאחרים נדרים שיש בהן ענוי נפש

אם ארחץ היכי קאמר אילימא דאמרה קונם פירות עולם עלי אם ארחץ למה לה הפרה לא תרחץ ולא ליתסרן פירות עולם אלו עלה

ועוד בהא לימא ר׳ יוסי אין אלו נדרי ענוי נפש דלמא רחצה ואיתסרו פירות עולם עלה

דף פ עמוד א

ואלא דאמרה קונם הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ משום הכי מיפר לה דהיכי תעביד תרחץ מתסרא הנאת רחיצה עלה לא תרחץ אית לה ניוולא ורבי יוסי סבר אפשר דלא רחצה ולניוול לא חיישינן

אי הכי ליתני הכי רבי יוסי אומר תנאי זה אין בו ענוי נפש

אלא דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ היום ורבי יוסי סבר ניוול דחד יומא לא שמיה ניוול

דף פ עמוד ב

שנית אם ארחץ אם לא ארחץ היכי דמי אלימא דאמרה תיתסר הנאת רחיצה לעולם עלי אם לא ארחץ היום למה לה הפרה תתסחי אמר רב יהודה דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם לא ארחץ במי משרה

דכוותיה דקתני אם לא אתקשט אם לא אתקשט בנפט לכלוך הוא

אמר [רב יהודה] דאמרה הנאת רחיצה לעולם עלי אם ארחץ היום ושבועה שלא ארחץ הנאת קישוט עלי לעולם אם אתקשט היום ושבועה שלא אתקשט

א״ל רבינא לרב אשי האי אלו נדרים ושבועות מיבעי ליה למיתני א״ל תני אלו נדרים ושבועות ואיבעית אימא שבועות נמי היינו נדרים דתנן כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן ובשבועה

ואמרו רבנן רחיצה אית בה ענוי נפש כי לא רחצה ורמינהי אע״פ שאסור בכולן אין ענוש כרת אלא באוכל ושותה ועושה מלאכה בלבד ואי אמרת כי לא רחצה איכא ענוי ביום הכיפורים כי רחץ ליחייב כרת

אמר רבא מענינא דקרא גבי יום הכיפורים דכתיב (ויקרא טז, כט) תענו את נפשותיכם מילתא דידע עינויא השתא רחיצה לא ידע עינויא השתא גבי נדרים דכתיב (במדבר ל, יד) כל נדר וכל שבועת אסר לענות נפש מילתא דאתיא ליה לידי ענוי וכי לא רחצה אתיא לידי ענוי

ורמי דרבי יוסי אדר׳ יוסי מעיין של בני העיר חייהן וחיי אחרים חייהן קודמין לחיי אחרים בהמתם [ובהמת אחרים בהמתם] קודמת לבהמת אחרים כביסתן וכביסת אחרים כביסתן קודמת לכביסת אחרים חיי אחרים וכביסתן חיי אחרים קודמין לכביסתן

רבי יוסי אומר כביסתן קודמת לחיי אחרים השתא כביסה אמר רבי יוסי יש בה צער

דף פא עמוד א

גוף כולו לא כל שכן אמרי אין כביסה אלימא לר׳ יוסי דאמר שמואל האי ערבוביתא דרישא מתיא לידי עוירא ערבוביתא דמאני מתיא לידי שעמומיתא ערבוביתא דגופא מתיא לידי שיחני וכיבי

שלחו מתם הזהרו בערבוביתא הזהרו בחבורה הזהרו בבני עניים שמהן תצא תורה שנאמר (במדבר כד, ז) יזל מים מדליו שמהן תצא תורה

ומפני מה אין מצויין ת״ח לצאת ת״ח מבניהן אמר רב יוסף שלא יאמרו תורה ירושה היא להם רב ששת בריה דרב אידי אומר כדי שלא יתגדרו על הצבור מר זוטרא אומר מפני שהן מתגברין על הצבור רב אשי אומר משום דקרו לאינשי חמרי

רבינא אומר שאין מברכין בתורה תחלה דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (ירמיהו ט, יא) מי האיש החכם ויבן את זאת דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו

עד שפירשו הקב״ה בעצמו דכתיב (ירמיהו ט, יב) ויאמר ה׳ על עזבם את תורתי וגו׳ היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה אמר רב יהודה אמר רב שאין מברכין בתורה תחלה

איסי בר יהודה לא אתא למתיבתא דר׳ יוסי תלתא יומי אשכחיה ורדימוס בר׳ יוסי א״ל מאי טעמא לא אתי מר לבי מדרשא דאבא הא תלתא יומין א״ל כי טעמיה דאבוך לא ידענא היכא איתאי א״ל לימא מר מאי קא״ל דלמא ידענא טעמיה א״ל הא דתניא ר׳ יוסי אומר כביסתן קודמין לחיי אחרים קרא

מנלן

א״ל דכתיב (במדבר לה, ג) ומגרשיהם יהיו לבהמתם וגו׳ מאי חייתם אילימא חיה והלא חיה בכלל בהמה היא אלא מאי חייתם חיותא ממש פשיטא אלא לאו כביסה דהא איכא צערא דערבוביתא

א״ר יוסי אין אלו נדרי עינוי נפש איבעיא להו לר׳ יוסי מהו שיפר משום דברים שבינו לבינה ת״ש א״ר יוסי אין אלו נדרי עינוי נפש אבל דברים שבינו לבינה הויין

דלמא לדידהו קאמר להו לדידי אפי׳ דברים שבינו לבינה לא הויין לדידכו דאמריתו הויין נדרי עינוי נפש אודו לי דאין אלו נדרי עינוי נפש

מאי רב אדא בר אהבה אומר מפר רב הונא אומר אין מפר

דף פא עמוד ב

שלא מצינו שועל שמת בעפר פיר

תניא כוותיה דרב אדא בר אהבה דברים שיש בהן עינוי נפש מפר בין בינו לבינה בין בינה לבין אחרים שאין בהן עינוי נפש בינו לבינה מפר בינה לבין אחרים אינו מפר כיצד אמרה קונם פירות עלי ה״ז יפר קונם שאיני עושה לפי אבא לפי אחיך לפי אביך לפי אחי ושלא אתן תבן לפני בהמתך ומים לפני בקרך אין יכול להפר

שלא אכחול שלא אפקוס ושלא אשמש מטתי יפר משום דברים שבינו לבינה

שלא אציע לך מטתך ושלא אמזוג לך את הכוס ושלא ארחץ לך פניך ידיך ורגליך אין צריך להפר

ר״ג אומר יפר שנא׳ (במדבר ל, ג) לא יחל דברו דבר אחר לא יחל דברו מכאן לחכם שאין מתיר נדרי עצמו

מאן שמעינן דאמר שלא אכחול ושלא אפקוס דברים שבינו לבינה הויין ר׳ יוסי וקתני דמפר משום דברים שבינו לבינה

אמר מר ושלא אשמש מטתי יפר משום דברים שבינו לבינה היכי דמי אילימא דאמרה הנאת תשמישי עליך למה לי הפרה הא משועבדת ליה אלא באומרת הנאת תשמישך עלי וכרב כהנא

דאמר רב כהנא הנאת תשמישי עליך כופה ומשמשתו הנאת תשמישך עלי יפר שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו

מאן תנא הא דתניא דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי לנהוג בהם היתר כדי לבטלן משום שנאמר לא יחל דברו דבר אחר לא יחל דברו מכאן לתלמיד חכם שאין מפר נדרי עצמו מני ר״ג היא

בעא מיניה רבא מרב נחמן תשמיש המטה לרבנן עינוי נפש הוא או דברים שבינו לבינה אמר ליה תניתוה ונטולה אני מן היהודים

דף פב עמוד א

יפר חלקו ומשמשתו ותהא נטולה מן היהודים ואי אמרת נדר ענוי נפש הוי אמאי תהא נטולה מן היהודים ש״מ דברים שבינו לבינה הויין

לרבנן תבעי לך משום דנטולה אני מן היהודים ר׳ יוסי קתני לה דאמר רב הונא כוליה פירקין רבי יוסי היא ממאי כיון דקתני ר׳ יוסי אומר אין אלו נדרי עינוי נפש למה ליה תו למיתנא הרי זה יפר דברי רבי יוסי שמע מינה מכאן ואילך רבי יוסי היא

אמר שמואל משמיה דלוי כל נדרים בעל מפר לאשתו חוץ מן הנאתי על פלוני שאינו מפר אבל הנאת פלוני עלי מפר

תנן פירות מדינה זו עלי יביא לה ממדינה אחרת אמר רב יוסף דקאמרה שתביא

ת״ש פירות חנוני זה עלי אין יכול להפר הכא נמי דקא אמרה שתביא אתה

לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר ואי אמרת דקא אמרה שתביא אתה אמאי יפר אלא מדסיפא דלא מייתי בעל הוי רישא דקא מייתא היא

אלא רישא אין יכול להפר ודקא מייתא היא

דף פב עמוד ב

ומתני׳ רבי יוסי היא דאמר רב הונא כוליה פרקין ר׳ יוסי היא ומאי אין יכול להפר משום עינוי נפש אבל מפר נדרים שבינו לבינה

אמר רב יהודה אמר שמואל נדרה משתי ככרות באחת מתענה ובאחת אין מתענה מתוך שהוא מפר למתענה מפר לשאינו מתענה ורב אסי אמר ר׳ יוחנן מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה

ואיכא דאמרי בעא מיניה רב אסי מרבי יוחנן נדרה משתי ככרות באחת מתענה ובאחת אין מתענה מהו א״ל מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה

איתיביה האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה יין ומטמאה למתים

דף פג עמוד א

הרי זו סופגת את הארבעים הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה והיתה שותה יין ומיטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים

ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה דלמא מן יין דאית לה צערא הפר לה מן חרצן ומן זג לא הפר לה דהא לא אית לה צערא ותספוג את הארבעים

אמר רב יוסף אין נזירות לחצאין

א״ל אביי הא קרבן לחצי נזירות איכא אלא אמר אביי אין נזירות לחצאין ואין קרבן לחצאין

מיתיבי האשה שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה ואח״כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף ואי אמרת אין קרבן לחצי נזירות אמאי מביאה חטאת העוף

ואלא מאי יש קרבן לחצי נזירות שלש בהמות בעי לאתויי חטאת עולה ושלמים אלא לעולם אין קרבן לחצי נזירות וחטאת העוף דמתיא משום דחטאת על הספק

איתיביה האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואחר כך הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואין מביאה עולת העוף ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה

דף פג עמוד ב

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה

אמרי טומאת מת נמי אית לה צערא דכתיב (קהלת ז, ב) והחי יתן אל לבו ותניא היה ר׳ מאיר אומר מאי דכתיב והחי יתן אל לבו דיספוד יספדון ליה דיבכון יבכון ליה דיקבר יקברוניה

מתני׳ קונם שאני נהנה לבריות אינו יכול להפר ויכולה היא ליהנות בלקט שכחה ובפאה

קונם כהנים לוים נהנים לי יטלו על כרחו כהנים אלו ולוים אלו נהנים לי יטלו אחרים

גמ׳ אלמא אפשר דמתזנה מדיליה מכלל דבעל לאו בכלל בריות הוא אימא סיפא יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אבל מדבעל לא אכלה אלמא בעל בכלל בריות הוא

אמר עולא לעולם לאו בכלל בריות הוא ועוד אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה

רבא אמר לעולם בעל בכלל בריות הוא ומה טעם קאמר מה טעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה

ר״נ אמר לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא והכי קתני נתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה

דף פד עמוד א

איתיביה רבא לרב נחמן ובעל לאו בכלל בריות הוא והתנן נטולה אני מן היהודים יפר חלקו ותהא משמשתו ותהא נטולה מן היהודים

ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא נדרי עינוי נפש הן ויפר לה לעולם

אימא לך שאני הכא דמוכחא מלתא דעל היתרא קאסרה נפשה

יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ולא קתני ובמעשר עני והתניא בברייתא ובמעשר עני

אמר רב יוסף ל״ק הא רבי אליעזר הא רבנן דתנן ר״א אומר אין אדם צריך לקרות שם על מעשר עני של דמאי

דף פד עמוד ב

וחכ״א קורא שם ואין צריך להפריש מאי לאו למ״ד ספקו טובל קסבר אית ליה טובת הנאה וכיון דאית ליה טובת הנאה לא מהניא

ולמאן דאמר [אינו] קורא שם קסבר ספקו אינו טובל וכל שספקו אינו טובל לית ליה טובת הנאה ושרי ליה לאיתהנויי

אמר ליה אביי דכ״ע ספקו טובל ור׳ אליעזר ורבנן בהא קמיפלגי רבי אליעזר סבר לא נחשדו עמי הארץ על מעשר עני כיון דאילו מפקר נכסיה והוי עני ושקל ליה הוא לית ליה פסידא

ורבנן סברי נכסיה לא מפקר איניש דמירתת דלמא זכי בהו איניש אחרינא הלכך נחשדו

רבא אומר כאן במעשר עני המתחלק בתוך הבית דכתיבא ביה נתינה (דברים כו, יב) ונתת ללוי לגר וגו׳ מש״ה אסור ליה לאיתהנויי

כאן במעשר עני המתחלק בתוך הגרנות כיון דכתיב ביה (דברים יד, כח) והנחת בשעריך שרי ליה לאיתהנויי

כהנים ולוים נהנין לי יטלו כו׳ אלמא טובת הנאה אינה ממון

אימא סיפא כהנים אלו ולוים אלו נהנין לי יטלו אחרים אבל להני לא אלמא טובת הנאה ממון

אמר רב הושעיא לא קשיא הא רבי והא ר׳ יוסי ב״ר יהודה דתניא הגונב טבלו של חבירו ואכלו משלם לו דמי טבלו דברי רבי רבי יוסי בר״י אומר אינו משלם אלא דמי חולין שבו מאי לאו בהא קמיפלגי

דף פה עמוד א

דרבי סבר טובת הנאה ממון ורבי יוסי בר רבי יהודה סבר טובת הנאה אינה ממון

לא דכולי עלמא טובת הנאה אינה ממון אלא הכא במתנות שלא הורמו קא מיפלגי

ואי טובת הנאה אינה ממון מה לי הורמו מה לי לא הורמו

אלא היינו טעמא דרבי קנסוה רבנן לגנב כי היכי דלא ליגנוב ורבי יוסי בר ר׳ יהודה סבר קנסוה רבנן לבעל הבית כי היכי דלא לישהי לטיבליה

רבא אמר שאני תרומה דהיינו טעמא דיטלו על כרחו משום דתרומה לא חזיא אלא לכהנים וכיון דקא אתי למיסרא עלייהו שויא עפרא בעלמא

מתני׳ קונם שאיני עושה על פי אבא ועל פי אביך ועל פי אחי ועל פי אחיך אינו יכול להפר שאיני עושה על פיך אינו צריך להפר

רבי עקיבא אומר יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו

ר׳ יוחנן בן נורי אומר יפר שמא יגרשנה ותהי אסורה עליו

גמ׳ אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי למימרא דקסבר שמואל אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ורמינהי המקדיש מעשה ידי אשתו

דף פה עמוד ב

הרי זו עושה ואוכלת והמותר רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר חולין ואמר שמואל הלכה כר׳ יוחנן הסנדלר אלמא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם

וכי תימא כי קאמר הלכה כר׳ יוחנן בן נורי על העדפה הוא דקאמר

לימא הלכה כרבי יוחנן בן נורי בהעדפה אי נמי הלכה כת״ק א״נ (אין) הלכה כרבי עקיבא

אלא אמר רב יוסף שאני קונמות הואיל ואדם אוסר פירות חבירו עליו אוסר נמי דבר שלא בא לעולם עליו

אמר ליה אביי בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו שהרי אדם אוסר פירותיו על חבירו אלא יאסור דבר שלא בא לעולם על חבירו שהרי אין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו

אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע באומרת יקדשו ידי לעושיהן דידים הא איתנהו בעולם

וכי אמרה הכי קדשה והא משעבדן ידיה לבעל דאמרה לכי מגרשה השתא מיהת לא מגרשה וממאי דכי אמרה הכי מהניא

דף פו עמוד א

אמר ר׳ אילא ומה אילו אומר לחבירו שדה זו שאני מוכר לך לכשאקחנה ממך תקדיש מי לא קדשה

מתקיף לה ר׳ ירמיה מי דמי שדה זו שאני מוכר לך השתא בידיה היא אשה בידה להקדיש מעשה ידיה הא לא דמי אלא לאומר לחבירו שדה זו שמכרתי לך לכשאקחנה ממך תקדיש מי קדשה

מתקיף לה רב פפא מי דמי גבי זבינא פסיקא מילתייהו גבי אשה מי פסיקא מילתא הא לא דמי אלא לאומר לחבירו שדה זו שמשכנתי לך לכשאפדנה ממך תקדיש מי לא קדשה

מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי מי דמי שדה בידו לפדותו אשה בידה להתגרש הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו שדה זו שמשכנתי לך לעשר שנים לכשאפדנה ממך תקדיש מי לא קדשה

מתקיף לה רב אשי מי דמי התם קיץ אשה מי אית לה קיצותא

דף פו עמוד ב

אלא אמר רב אשי שאני קונמות דכי קדושת הגוף דמי וכדרבא

דאמר רבא הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד

אי הכי למה לי שמא יגרשנה תני ועוד שמא יגרשנה

מתני׳ נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו נדרה בתו וסבור שנדרה אשתו נדרה בנזיר וסבור שנדרה בקרבן נדרה בקרבן וסבור שנדרה בנזיר נדרה מתאנים וסבור שנדרה מן הענבים נדרה מן הענבים וסבור שנדרה מן התאנים הרי זה יחזור ויפר:

גמ׳ למימרא דיניא אותה דוקא הוא

דף פז עמוד א

והא גבי קרעים דכתיב על על דכתיב (שמואל ב א, יב) על שאול ועל יהונתן בנו

ותניא אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו יצא ידי קריעה

אמרי לא קשיא הא בסתם והא במפרש

והתניא אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו לא יצא ידי קריעה אמרו לו מת לו מת וכסבור אביו הוא וקרע ואחר כך נמצא בנו יצא ידי קריעה

רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור

הא דקאמרת יצא ידי קריעה שנמצא בנו בתוך כדי דבור הא דאמרת לא יצא ידי קריעה לאחר כדי דבור

והתניא מי שיש לו חולה בתוך ביתו ונתעלף וכמדומה שמת וקרע ואחר כך מת לא יצא ידי קריעה אמר ר׳ שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא לא שנו אלא שמת לאחר כדי דיבור אבל בתוך כדי דיבור כדבור דמי

והילכתא תוך כדי דבור כדבור דמי חוץ ממגדף ועובד עבודת כוכבים ומקדש ומגרש

מתני׳ אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים אמרה קונם תאנה שאני טועמת וענבה שאני טועמת הרי אלו שני נדרים

גמ׳ מני מתניתין רבי ישמעאל דתניא (במדבר ל, יד) אישה יקימנו ואישה יפרנו אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים

דף פז עמוד ב

הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר אישה יקימנו ואישה יפרנו מה יקימנו ממנו אף יפרנו ממנו ורבי ישמעאל מי כתיב יפר ממנו ורבי עקיבא מקיש הפרה להקמה מה הקמה ממנו אף הפרה ממנו

אמר ר׳ חייא בר אבא אמר רבי יוחנן זו דברי רבי ישמעאל ור׳ עקיבא אבל חכמים אומרים מקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר אף הקמה מה שקיים קיים

אמרה קונם תאנה אמר רבא מתני׳ רבי שמעון היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד

מתני׳ יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר ר׳ מאיר אומר לא יפר וחכמים אומרים יפר

גמ׳ ורמינהו (במדבר לה, כג) בלא ראות פרט לסומא דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר לרבות את הסומא

דף פח עמוד א

אמר רבא הכא מעניניה דקרא והכא מעניניה דקרא ר׳ יהודה סבר גבי רוצח כתיב (דברים יט, ה) ואשר יבא את רעהו ביער כל דבר מיעל ליער וסומא נמי בר מיעל ליער הוא ואי אמרת בלא ראות לרבות את הסומא מיער נפקא ליה אלא שמע מינה בלא ראות פרט לסומא

רבי מאיר סבר כתיב בבלי דעת כל דבר מידע וסומא לאו בר מידע הוא ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא מבלי דעת נפקא ליה אלא שמע מינה בלא ראות לרבות את הסומא

מתני׳ המדיר הנאה מחתנו והוא רוצה לתת לבתו מעות אומר לה הרי המעות האלו נתונין לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיך

גמ׳ אמר רב לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת בפיך אבל אמר מה שתרצי עשי קנה יתהון בעל ושמואל אומר אפילו אמר מה שתרצי עשי לא קנה יתהון בעל מתקיף לה רבי זירא

דף פח עמוד ב

כמאן אזלא הא שמעתא דרב כרבי מאיר דאמר יד אשה כיד בעלה

ורמינהו כיצד משתתפין במבוי מניח את החבית ואומר הרי זה לכל בני מבוי ומזכה להן על ידי עבדו ושפחתו העברים ועל ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי אשתו

ואי אמרת קנה יתהון בעלה עירוב לא נפיק מרשותיה דבעל

אמר רבא אע״ג דאמר רבי מאיר יד אשה כיד בעלה מודה רבי מאיר לענין שיתוף דכיון דלזכות לאחרים הוא מיד בעלה זכיא

איתיביה רבינא לרב אשי אלו שזכין להן [על ידי] בנו ובתו הגדולים ועבדו ושפחתו העברים ואלו שאין זכין להן על ידי בנו ובתו הקטנים ועבדו ושפחתו הכנענים ואשתו

אלא אמר רב אשי מתניתין בשיש לה חצר באותו מבוי עסקינן דמגו דזכיא לנפשה זכיא לאחריני

מתני׳ (במדבר ל, י) ונדר אלמנה וגרושה יקום עליה כיצד אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום אע״פ שנשאת בתוך ל׳ יום אינו יכול להפר

דף פט עמוד א

נדרה והיא ברשות הבעל מפר לה כיצד אמרה הריני נזירה לאחר ל׳ אע״פ שנתאלמנה או נתגרשה בתוך ל׳ הרי זה מופר נדרה בו ביום ונתגרשה בו ביום החזירה בו ביום אינו יכול להפר זה הכלל כל שיצאה לרשות עצמה שעה אחת אינו יכול להפר

גמ׳ תניא אלמנה וגרושה שאמרה הריני נזירה לכשאנשא ונשאת ר׳ ישמעאל אומר יפר ור״ע אומר לא יפר וסימנא ילל״י אשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ונתגרשה ר׳ ישמעאל אומר לא יפר ורבי עקיבא אומר יפר

אמר רבי ישמעאל הרי הוא אומר (במדבר ל, י) ונדר אלמנה וגרושה וגו׳ עד שיהא נדר בשעת אלמנות וגרושין ר״ע סבר הרי הוא אומר (במדבר ל, י) כל אשר אסרה על נפשה עד שיהא איסורי נדר בשעת אלמנות וגרושין

אמר רב חסדא מתני׳ ר׳ עקיבא היא אביי אמר אפילו תימא רבי ישמעאל מתניתין תליא נפשה ביומי ברייתא תליא נפשה בנישואין

שלמו יומי ולא נתגרשה שלמו יומי ולא מיתנסבא

זה הכלל דקתני גבי נערה המאורסה לאיתויי הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל בנערה המאורסה דאביה ובעלה מפירין נדריה

זה הכלל דקתני גבי ואלו נדרים לאיתויי מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל שאין הבעל מיפר בקודמין

מתני׳ תשע נערות נדריהן קיימין בוגרת והיא יתומה נערה ובגרה והיא יתומה

דף פט עמוד ב

נערה שלא בגרה והיא יתומה בוגרת ומת אביה נערה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה בוגרת ואביה קיים נערה בוגרת ואביה קיים ר׳ יהודה אומר אף המשיא בתו הקטנה ונתאלמנה או נתגרשה וחזרה אצלו עדיין היא נערה

גמ׳ א״ר יהודה אמר רב זו דברי ר׳ יהודה אבל חכ״א שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב

מתני׳ קונם שאיני נהנה לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך שאיני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא וע״פ אביך הרי זה יפר

גמ׳ תניא שאיני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך ר׳ נתן אומר לא יפר וחכ״א יפר

נטולה אני מן היהודים אם משמשתך ר׳ נתן אומר לא יפר וחכ״א יפר

ההוא גברא דאיתסר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב איתתא כי לא תנינא הילכתא רהיט בגפא ותובליא ולא אמצי למיתנא אתא רב אחא בר רב הונא ושבשיה ואינסיב איתתא

דף צ עמוד א

ושרקיה טינא ואתייה לקמיה דרב חסדא אמר רבא מאן חכים למיעבד כי הא מילתא אי לאו דרב אחא בר רב הונא דגברא רבה הוא דקסבר דכי היכי דפליגי רבנן ור׳ נתן בהפרה הכי נמי פליגי בשאלה

ורב פפי אמר מחלוקת בהפרה דר׳ נתן סבר אין הבעל מיפר אא״כ חל נדר דכתיב (ישעיהו כד, כג) וחפרה הלבנה ורבנן סברי בעל מיפר אע״פ שלא חל נדר דכתיב (איוב ה, יב) מפר מחשבות ערומים

אבל בשאלה דברי הכל אין חכם מתיר כלום אא״כ חל נדר דכתיב (במדבר ל, ג) לא יחל דברו

לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שאשאל עליו נשאל על הראשון ואח״כ נשאל על השני ואי אמרת נשאל אע״פ שלא חל נדר אי בעי על האי ניתשיל ברישא אי בעי על האי ניתשיל ברישא

ומי ידע אי האי קמא אי האי בתרא

אלא לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני הריני נזיר לכשאשאל עליו נשאל על נדרו ואח״כ נשאל על נזרו

ואי אמרת נשאל אע״פ שלא חל נדר אי בעי על נדרו איתשיל ברישא אי בעי על נזרו איתשיל ברישא ר׳ נתן היא

אמר רבינא אמר לי מרימר הכי אמר אבוך משמיה דרב פפי מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל מפר ואע״פ שלא חל נדר דכתיב לא יחל דברו

דף צ עמוד ב

למימרא דלא הוה ביה מעשה

מיתיבי קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שנשאל עליו נשאל על הראשון ואח״כ נשאל על השני אמאי אי בעי על האי ניתשיל ברישא ואי בעי על האי ניתשיל ברישא

מי יודע הי ראשון והי שני

מיתיבי קונם שאיני נהנה והריני נזיר לכשאשאל עליו נשאל על נדרו ואח״כ נשאל על נזרו ואמאי אי בעי על נדרו ניתשיל ברישא ואי בעי על נזרו ניתשיל ברישא תיובתא

מתני׳ בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך שמים ביני לבינך ונטולה אני מן היהודים

חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה האומרת טמאה אני לך תביא ראיה לדבריה השמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה ונטולה אני מן היהודים יפר לחלקו ותהא משמשתו ותהא נטולה מן היהודים

גמ׳ איבעיא להו אמרה לבעלה טמאה אני מהו שתאכל בתרומה רב ששת אמר אוכלת שלא תוציא לעז על בניה רבא אמר אינה אוכלת אפשר דאכלה חולין

אמר רבא ומודה רב ששת שאם נתארמלה שאינה אוכלת מידי הוא טעמא אלא משום תוציא לעז על בניה נתארמלה ונתגרשה אמרי השתא דאיתניסא

אמר רב פפא בדיק לן רבא אשת כהן שנאנסה יש לה כתובה או אין לה כתובה כיון דאונס לגבי כהן כרצון לגבי ישראל דמי אין לה כתובה או דילמא מצי אמרה ליה אנא הא חזינא

דף צא עמוד א

וגברא הוא דנסתחפה שדהו ואמרינן ליה מתני׳ היא האומרת טמאה אני לך יש לה כתובה

במאי עסקינן אילימא באשת ישראל אי ברצון כלום יש לה כתובה ואי באונס מי קא מיתסרא על גברא ואלא באשת כהן אי ברצון כלום יש לה כתובה מי גרעה מאשת ישראל ברצון אלא לאו באונס וקתני יש לה כתובה

איבעיא להו אמרה לבעלה גרשתני מהו אמר רב המנונא ת״ש האומרת טמאה אני לך דאפילו למשנה אחרונה דקתני לא מהימנא התם הוא דמשקרה דידעה דבעלה לא ידע בה אבל גבי גרשתני דידע בה מהימנא דחזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה

אמר ליה רבא אדרבה אפי׳ למשנה ראשונה דקתני מהימנא התם משום דלא עבידא לבזויי נפשה אבל הכא דזמנין דתקיף לה מן גברא מעיזה ומעיזה

מתיב רב משרשיא השמים ביני לבינך דמשנה ראשונה תיובתא דרבא הכא דלית לה כיסופא וקתני דמהימנא קסבר רבא התם כיון דלא סגי לה דלא אמרה אין יורה כחץ אי לא איתא כדקאמרה לא אמרה ליה

השמים ביני לבינך דמשנה אחרונה תהוי תיובתא דרב המנונא והא הכא דידעה היא ובעלה ידע בה וקתני דלא מהימנא

קסבר רב המנונא הכא נמי היא גופה אמרה נהי דבביאה ידע ביורה כחץ מי ידע ומשום הכי משקרא

ההיא איתתא דכל יומא דתשמיש מיקדמה משיא ידיה לגברא יומא חד אתיא ליה מיא למשא אמר לה הדא מילתא לא הות האידנא אמרה ליה א״כ חד מן נכרים

דף צא עמוד ב

אהלויי דהוו הכא האידנא אי אנת לא דילמא מנהון אמר רב נחמן עיניה נתנה באחר ולית בה מששא במלה

ההיא איתתא דלא הוה בדיחא דעתה בהדי גברא אמר לה האידנא מאי שנא אמרה ליה מעולם לא צערתן בדרך ארץ כי האידנא אמר לה לא הוה הדא מילתא האידנא אמרה ליה א״כ הלין נכרים נפטויי דהוו הכא האידנא אי אנת לא דילמא חד מנהון אמר להו רב נחמן לא תשגיחון בה נותנת עיניה באחר הואי

ההוא גברא דהוה מהרזיק בביתא הוא ואינתתא על אתא מריה דביתא פרטיה נואף להוצא וערק אמר רבא איתתא שריא אם איתא דעבד איסורא ארכוסי הוה מירכס

ההוא נואף דעל לגבי דההיא אנתתא אתא גברא סליק נואף איתיב [בכלאי] בבא הוה מחתן תחלי תמן וטעמינון חויא בעא מרי דביתא למיכל מן הנהו תחלי בלא דעתא דאינתתא אמר ליה ההוא נואף לא תיכול מנהון דטעמינון חויא

אמר רבא אינתתיה שריא אם איתיה דעבד איסורא ניחא ליה דליכול ולימות דכתיב (יחזקאל כג, לז) כי נאפו ודם בידיהן

פשיטא מהו דתימא איסורא עבד והאי דאמר ליה דניחא ליה דלא לימות בעל דתהוי אינתתיה עלויה (משלי ט, יז) מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם קא משמע לן

הדרן עלך ואלו נדרים וסליקא לה מסכת נדרים